

121

71

Viana Ra

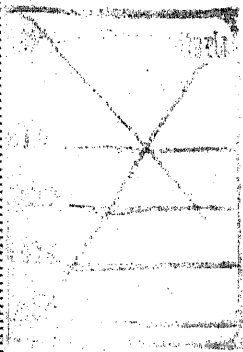
35

<i>A</i>
<i>B</i>
<i>C</i>
<i>D</i>
<i>E</i>
<i>F</i>
<i>G</i>
<i>H</i>
<i>I</i>
<i>J</i>
<i>K</i>
<i>L</i>
<i>M</i>
<i>N</i>
<i>O</i>
<i>P</i>
<i>Q</i>
<i>R</i>
<i>S</i>
<i>T</i>
<i>U</i>
<i>V</i>
<i>W</i>
<i>X</i>
<i>Y</i>
<i>Z</i>
<i>aa</i>
<i>ab</i>
<i>ac</i>
<i>ad</i>
<i>ae</i>
<i>af</i>
<i>ag</i>
<i>ah</i>
<i>ai</i>
<i>aj</i>
<i>ak</i>
<i>al</i>
<i>am</i>
<i>an</i>
<i>ao</i>
<i>ap</i>
<i>aq</i>
<i>ar</i>
<i>as</i>
<i>at</i>
<i>au</i>
<i>av</i>
<i>aw</i>
<i>ax</i>
<i>ay</i>
<i>az</i>
<i>ba</i>
<i>bb</i>
<i>bc</i>
<i>bd</i>
<i>be</i>
<i>bf</i>
<i>bg</i>
<i>bh</i>
<i>bi</i>
<i>bj</i>
<i>bk</i>
<i>bl</i>
<i>bm</i>
<i>bn</i>
<i>bo</i>
<i>bp</i>
<i>bq</i>
<i>br</i>
<i>bs</i>
<i>bt</i>
<i>bu</i>
<i>bv</i>
<i>bw</i>
<i>bx</i>
<i>by</i>
<i>bz</i>
<i>ca</i>
<i>cb</i>
<i>cc</i>
<i>cd</i>
<i>ce</i>
<i>cf</i>
<i>cg</i>
<i>ch</i>
<i>ci</i>
<i>cj</i>
<i>ck</i>
<i>cl</i>
<i>cm</i>
<i>cn</i>
<i>co</i>
<i>cp</i>
<i>cq</i>
<i>cr</i>
<i>cs</i>
<i>ct</i>
<i>cu</i>
<i>cv</i>
<i>cw</i>
<i>cx</i>
<i>cy</i>
<i>cz</i>
<i>da</i>
<i>db</i>
<i>dc</i>
<i>dd</i>
<i>de</i>
<i>df</i>
<i>dg</i>
<i>dh</i>
<i>di</i>
<i>dj</i>
<i>dk</i>
<i>dl</i>
<i>dm</i>
<i>dn</i>
<i>do</i>
<i>dp</i>
<i>dq</i>
<i>dr</i>
<i>ds</i>
<i>dt</i>
<i>du</i>
<i>dv</i>
<i>dw</i>
<i>dx</i>
<i>dy</i>
<i>dz</i>
<i>ea</i>
<i>eb</i>
<i>ec</i>
<i>ed</i>
<i>ee</i>
<i>ef</i>
<i>eg</i>
<i>eh</i>
<i>ei</i>
<i>ej</i>
<i>ek</i>
<i>el</i>
<i>em</i>
<i>en</i>
<i>eo</i>
<i>ep</i>
<i>eq</i>
<i>er</i>
<i>es</i>
<i>et</i>
<i>eu</i>
<i>ev</i>
<i>ew</i>
<i>ex</i>
<i>ey</i>
<i>ez</i>
<i>fa</i>
<i>fb</i>
<i>fc</i>
<i>fd</i>
<i>fe</i>
<i>ff</i>
<i>fg</i>
<i>fh</i>
<i>fi</i>
<i>fj</i>
<i>fk</i>
<i>fl</i>
<i>fm</i>
<i>fn</i>
<i>fo</i>
<i>fp</i>
<i>fq</i>
<i>fr</i>
<i>fs</i>
<i>ft</i>
<i>fu</i>
<i>fv</i>
<i>fw</i>
<i>fx</i>
<i>fy</i>
<i>fz</i>
<i>ga</i>
<i>gb</i>
<i>gc</i>
<i>gd</i>
<i>ge</i>
<i>gf</i>
<i>gg</i>
<i>gh</i>
<i>gi</i>
<i>gj</i>
<i>gk</i>
<i>gl</i>
<i>gm</i>
<i>gn</i>
<i>go</i>
<i>gp</i>
<i>gq</i>
<i>gr</i>
<i>gs</i>
<i>gt</i>
<i>gu</i>
<i>gv</i>
<i>gw</i>
<i>gx</i>
<i>gy</i>
<i>gz</i>
<i>ha</i>
<i>hb</i>
<i>hc</i>
<i>hd</i>
<i>he</i>
<i>hf</i>
<i>hg</i>
<i>hh</i>
<i>hi</i>
<i>hj</i>
<i>hk</i>
<i>hl</i>
<i>hm</i>
<i>hn</i>
<i>ho</i>
<i>hp</i>
<i>hq</i>
<i>hr</i>
<i>hs</i>
<i>ht</i>
<i>hu</i>
<i>hv</i>
<i>hw</i>
<i>hx</i>
<i>hy</i>
<i>hz</i>
<i>ia</i>
<i>ib</i>
<i>ic</i>
<i>id</i>
<i>ie</i>
<i>if</i>
<i>ig</i>
<i>ih</i>
<i>ii</i>
<i>ij</i>
<i>ik</i>
<i>il</i>
<i>im</i>
<i>in</i>
<i>io</i>
<i>ip</i>
<i>iq</i>
<i>ir</i>
<i>is</i>
<i>it</i>
<i>iu</i>
<i>iv</i>
<i>iw</i>
<i>ix</i>
<i>iy</i>
<i>iz</i>
<i>ja</i>
<i>jb</i>
<i>jc</i>
<i>jd</i>
<i>je</i>
<i>jf</i>
<i>jj</i>
<i>jh</i>
<i>ji</i>
<i>jj</i>
<i>jk</i>
<i>jl</i>
<i>jm</i>
<i>jn</i>
<i>jo</i>
<i>jp</i>
<i>jq</i>
<i>jr</i>
<i>js</i>
<i>jt</i>
<i>ju</i>
<i>jv</i>
<i>jw</i>
<i>jx</i>
<i>gy</i>
<i>gz</i>
<i>ka</i>
<i>kb</i>
<i>kc</i>
<i>kd</i>
<i>ke</i>
<i>kf</i>
<i>kg</i>
<i>kh</i>
<i>ki</i>
<i>kj</i>
<i>kk</i>
<i>kl</i>
<i>km</i>
<i>kn</i>
<i>ko</i>
<i>kp</i>
<i>kq</i>
<i>kr</i>
<i>ks</i>
<i>kt</i>
<i>ku</i>
<i>kv</i>
<i>kw</i>
<i>kx</i>
<i>ky</i>
<i>kz</i>
<i>la</i>
<i>lb</i>
<i>lc</i>
<i>ld</i>
<i>le</i>
<i>lf</i>
<i>lg</i>
<i>lh</i>
<i>li</i>
<i>lj</i>
<i>lk</i>
<i>ll</i>
<i>lm</i>
<i>ln</i>
<i>lo</i>
<i>lp</i>
<i>lq</i>
<i>lr</i>
<i>ls</i>
<i>lt</i>
<i>lu</i>
<i>lv</i>
<i>lw</i>
<i>lx</i>
<i>ly</i>
<i>lz</i>
<i>ma</i>
<i>mb</i>
<i>mc</i>
<i>md</i>
<i>me</i>
<i>mf</i>
<i>mg</i>
<i>mh</i>
<i>mi</i>
<i>mj</i>
<i>mk</i>
<i>ml</i>
<i>mm</i>
<i>mn</i>
<i>mo</i>
<i>mp</i>
<i>mq</i>
<i>mr</i>
<i>ms</i>
<i>mt</i>
<i>mu</i>
<i>mv</i>
<i>mw</i>
<i>mx</i>
<i>my</i>
<i>mz</i>
<i>na</i>
<i>nb</i>
<i>nc</i>
<i>nd</i>
<i>ne</i>
<i>nf</i>
<i>ng</i>
<i>nh</i>
<i>ni</i>
<i>nj</i>
<i>nk</i>
<i>nl</i>
<i>nm</i>
<i>nn</i>
<i>no</i>
<i>np</i>
<i>nq</i>
<i>nr</i>
<i>ns</i>
<i>nt</i>
<i>nu</i>
<i>nv</i>
<i>nw</i>
<i>nx</i>
<i>ny</i>
<i>nz</i>
<i>oa</i>
<i>ob</i>
<i>oc</i>
<i>od</i>
<i>oe</i>
<i>of</i>
<i>og</i>
<i>oh</i>
<i>oi</i>
<i>oj</i>
<i>ok</i>
<i>ol</i>
<i>om</i>
<i>on</i>
<i>oo</i>
<i>op</i>
<i>oq</i>
<i>or</i>
<i>os</i>
<i>ot</i>
<i>ou</i>
<i>ov</i>
<i>ow</i>
<i>ox</i>
<i>oy</i>
<i>oz</i>
<i>pa</i>
<i>pb</i>
<i>pc</i>
<i>pd</i>
<i>pe</i>
<i>pf</i>
<i>pg</i>
<i>ph</i>
<i>pi</i>
<i>pj</i>
<i>pk</i>
<i>pl</i>
<i>pm</i>
<i>pn</i>
<i>po</i>
<i>pp</i>
<i>pq</i>
<i>pr</i>
<i>ps</i>
<i>pt</i>
<i>pu</i>
<i>pv</i>
<i>pw</i>
<i>px</i>
<i>py</i>
<i>pz</i>
<i>qa</i>
<i>qb</i>
<i>qc</i>
<i>qd</i>
<i>qe</i>
<i>qf</i>
<i>qg</i>
<i>qh</i>
<i>qi</i>
<i>qj</i>
<i>qk</i>
<i>ql</i>
<i>qm</i>
<i>qn</i>
<i>qo</i>
<i>qp</i>
<i>qq</i>
<i>qr</i>
<i>qs</i>
<i>qt</i>
<i>qu</i>
<i>qv</i>
<i>qw</i>
<i>qx</i>
<i>qy</i>
<i>qz</i>
<i>ra</i>
<i>rb</i>
<i>rc</i>
<i>rd</i>
<i>re</i>
<i>rf</i>
<i>rg</i>
<i>rh</i>
<i>ri</i>
<i>rj</i>
<i>rk</i>
<i>rl</i>
<i>rm</i>
<i>rn</i>
<i>ro</i>
<i>rp</i>
<i>rq</i>
<i>rr</i>
<i>rs</i>
<i>rt</i>
<i>ru</i>
<i>rv</i>
<i>rw</i>
<i>rx</i>
<i>ry</i>
<i>rz</i>
<i>sa</i>
<i>sb</i>
<i>sc</i>
<i>sd</i>
<i>se</i>
<i>sf</i>
<i>sg</i>
<i>sh</i>
<i>si</i>
<i>sj</i>
<i>sk</i>
<i>sl</i>
<i>sm</i>
<i>sn</i>
<i>so</i>
<i>sp</i>
<i>sq</i>
<i>sr</i>
<i>ss</i>
<i>st</i>
<i>su</i>
<i>sv</i>
<i>sw</i>
<i>sx</i>
<i>sy</i>
<i>sz</i>
<i>ta</i>
<i>tb</i>
<i>tc</i>
<i>td</i>
<i>te</i>
<i>tf</i>
<i>tg</i>
<i>th</i>
<i>ti</i>
<i>tj</i>
<i>tk</i>
<i>tl</i>
<i>tm</i>
<i>tn</i>
<i>to</i>
<i>tp</i>
<i>tq</i>
<i>tr</i>
<i>ts</i>
<i>tt</i>
<i>tu</i>
<i>tv</i>
<i>tw</i>
<i>tx</i>
<i>ty</i>
<i>tz</i>
<i>ua</i>
<i>ub</i>
<i>uc</i>
<i>ud</i>
<i>ue</i>
<i>uf</i>
<i>ug</i>
<i>uh</i>
<i>ui</i>
<i>uj</i>
<i>uk</i>
<i>ul</i>
<i>um</i>
<i>un</i>
<i>uo</i>
<i>up</i>
<i>uq</i>
<i>ur</i>
<i>us</i>
<i>ut</i>
<i>uu</i>
<i>uv</i>
<i>uw</i>
<i>ux</i>
<i>uy</i>
<i>uz</i>
<i>va</i>
<i>vb</i>
<i>vc</i>
<i>vd</i>
<i>ve</i>
<i>vf</i>
<i>vg</i>
<i>vh</i>
<i>vi</i>
<i>vj</i>
<i>vk</i>
<i>vl</i>
<i>vm</i>
<i>vn</i>
<i>vo</i>
<i>vp</i>
<i>vq</i>
<i>vr</i>
<i>vs</i>
<i>vt</i>
<i>vu</i>
<i>vv</i>
<i>vw</i>
<i>vx</i>
<i>vy</i>
<i>vz</i>
<i>wa</i>
<i>wb</i>
<i>wc</i>
<i>wd</i>
<i>we</i>
<i>wf</i>
<i>wg</i>
<i>wh</i>
<i>wi</i>
<i>wj</i>
<i>wk</i>
<i>wl</i>
<i>wm</i>
<i>wn</i>
<i>wo</i>
<i>wp</i>
<i>wq</i>
<i>wr</i>
<i>ws</i>
<i>wt</i>
<i>wu</i>
<i>wv</i>
<i>ww</i>
<i>wx</i>
<i>wy</i>
<i>wz</i>
<i>xa</i>
<i>xb</i>
<i>xc</i>
<i>xd</i>
<i>xe</i>
<i>xf</i>
<i>xg</i>
<i>xh</i>
<i>xi</i>
<i>xj</i>
<i>xk</i>
<i>xl</i>
<i>xm</i>
<i>xn</i>
<i>xo</i>
<i>xp</i>
<i>xq</i>
<i>xr</i>
<i>xs</i>
<i>xt</i>
<i>xu</i>
<i>xv</i>
<i>xw</i>
<i>xx</i>
<i>xy</i>
<i>xz</i>
<i>ya</i>
<i>yb</i>
<i>yc</i>
<i>yd</i>
<i>ye</i>
<i>yf</i>
<i>yg</i>
<i>yh</i>
<i>yi</i>
<i>yj</i>
<i>yk</i>
<i>yl</i>
<i>ym</i>
<i>yn</i>
<i>yo</i>
<i>yp</i>
<i>yq</i>
<i>yr</i>
<i>ys</i>
<i>yt</i>
<i>yu</i>
<i>yv</i>
<i>yw</i>
<i>yx</i>
<i>yy</i>
<i>yz</i>
<i>za</i>
<i>zb</i>
<i>zc</i>
<i>zd</i>
<i>ze</i>
<i>zf</i>
<i>zg</i>
<i>zh</i>
<i>zi</i>
<i>zj</i>
<i>zk</i>
<i>zl</i>
<i>zm</i>
<i>zn</i>
<i>zo</i>
<i>zp</i>
<i>zq</i>
<i>zr</i>
<i>zs</i>
<i>zt</i>
<i>zu</i>
<i>zv</i>
<i>zw</i>
<i>zx</i>
<i>zy</i>
<i>zz</i>

398



Handwritten scribbles and numbers:
 8
 99



BIBLIOTECA HOSPITAL REAL GRANADA	
Sela:	<i>A</i>
Estante:	<i>4</i>
Numero:	<i>454</i>

Del co libro de la comp. de Jesus de granada.

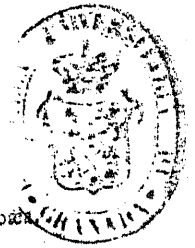
B.R. 5849

HISTORIA

ECCLESIASTICA DE
MARTYRIO FRATRVM ORDINIS
DIVI FRANCISCI, DICTORVM DE
OBSERVANTIA, QUI PARTIM IN ANGLIA
sub Henrico octavo Rege: partim in Belgio sub Prin-
cipe Auriaco, partim & in Hybernia tempore Eliza-
bethæ regnantis Reginæ, idque ab anno 1536. vsque
ad hunc nostrum præsentem annum 1582. passi sunt.

*Authore Fratre Thoma Bourchier Anglo, ordinis
D. Francisci de observantia.*

*Et si coram hominibus tormenta passi sunt: spes illorum
immortalitate plena est. Sap. 3.*



PARISIIS,
Vænuuntur apud Ioanuem Poupy, via Iacobæ.

M. D. LXXXII.

CVM PRIVILEGIO.

GENEROSO
ADMODVM ET IL-
LUSTRI VIRO DOMINO
IVLIO BVSSIN FLORENTI-
no, Domino & amico
suo perpetua fide
colendo.

F. Thomas Bouchier Anglus.

ECIT eximius nominis tui splendor (heros
amplissime) ut ego quem olim ob singulares
virtutes amore summo complectabar, fami-
liarius etiam forsitan quam par erat sapius
agens dum penitus iam singulas animi tui dotes intro-
spicio, non possim non easdem suspicere & admirari.
Quis enim est adeò ab omni ratione alienus, qui non mi-
retur summum ingenij acumen, iudicij acrimoniam in-
comparabilem, generosum etiam istum animum tuum
ad ardua quæuis sbeunda quammaximè accommodum?
Hac dum considero, non paruo honore me affectum existi-
mo, quod, tua benevolentia, singularique, qua praditus es
animi facilitate, summa rerum familiaritate uti non sis
grauatus, adeò pectus habes ab omni fastu & arrogantia
semotum. Impulit me profectò harum, rerum cogitatio ut
tandem aliquando dispicerem si quid ex paupere meo pe-
ni possem depromere quod gratia animi fidelè memoria,
necessitudinis huius gratia conceptam, possit tibi testatam
facere tam de me bene merito. Atque cum nihil esset te
dignum quod equidè offerre possem, malui tamen aliquid

etiam non ita luculentum tibi ingerere quam ingrati,
hominis labe notari. Habebam aliqua de Anglia, Belgij
& Hybernia martyribus meditata, quorum quadam in
scriptis erant, alia proborum virorum fida relatione acce-
peram: hæc si in unum aliquem cathalogum componerē-
tur, putabam me rem non planè deploratam facturum,
tibi etiam forte gratam utpote ab homine tui amantissimo
profectam: atque hoc magis quod ea de re ageret quæ tibi
Catholica Romana fidei addictissimo, non possit non esse
acceptissima: quantumvis insulsus sit hic alioquin com-
mentariolus, non satis cultus & expolitus: de ijs tamen
agens qui magna animi constantia pro Christi nomine sup-
plicia acerbissima mortemque ipsam sustinere. Beatos si-
quidem esse qui propter iustitiam persecutionem patiun-
tur, Christus ipse & testis & auctor est. Verùm quorsum
hæc de iusticia & persecutionibus? Ut scilicet quivis pos-
sit sole clarius cognoscere, martyres dire (de his enim om-
nis noster sermo in præsentis libello institutus est) non
eos qui passionem sustinuerunt, sicque causam non pœnã
martyres efficere. Atque propterea pseudomartyres om-
nes ab hoc honore segregandos quibus non iustitia causam
pœnã sed ipsa iniustitia præbuit: Quales illi quos Ioannes
Fox Anglus in pseudomartyrologium suum retulit, quo-
rum aliqui adhuc superstites sunt. Insignes sanè martyres
in quorum morte & passionibus nullum unquam verum
miraculum, veritatis inditium non paruum editum esse
potest. Quis enim ita ab omni sensu & ratione derelictus
est, ut arbitretur homines apostatas, sacrilegos, seditiosos
à seculari gladio propter efferatam insolentiam repres-
sos, in consortium martyrum aggrendendos. Et tamen
(ô rem deplorandam) habet istud genus hominum cul-

tores sequacesque suos. Atque eò calamitatis miseria-
que res Christiana deducta est, ut novorum pseudo apo-
stolorum doctrinam potius, quam primus illius syncero-
ris & purioris ævo Orthodoxorum Patrum, atque adeo
Apostolorum sequatur multorum hominum improbi-
tas. Beati itaque qui persecutionem patiuntur, propter ius-
titiam, propter quam Patres isti sancti pari sicut fortis-
simi Christi athletæ non dubitarunt: quorum passionum
historia hoc præsentis libello, texere decrevi, humanita-
tisque tuæ (vir generosissime dedicare neque enim cui-
quam hominum commodius dedicare potui, quam tibi
qui martyribus in pœnis & tormentis socius fueris, ita
tamen ut illi constantissime euaseris. In arce enim Ram-
mekensi quæ in littore Zeelandiæ est constituta, eisi mo-
ri propter acerbissima tormenta cruciatusque sæuissimos
tibi à tortoribus istis propter fidem tuam, amicorumque
illata non recusaris, nudis tamen, relictis ibidem vestibus,
elapsus es: non dubium autem id eo factum esse ut in
grauissimis negotiis Reipublicæ Christianæ sedulã (quod
& facis) operam nauares. Laudent alij stylo oratorio
stirpis gloriari, nobilitatem, diuitias, patriam, quorum
laude te minimè delectari exploratum habeo, etsi istis
externis & fortituitis bonis largissimè sis dotatus: mihi
magis virtus ista tua interna admiranda venit qua ve-
rè Iulium te præstas, Iulium, inquam, Casarem, cuius
nomen trahis: iuxta tritum illum versiculum, Conueniunt
rebus nomina sæpe suis.

Quem si unquam alias aliis, certè hac tempestate in te
cumulatissimè completum gaudemus & gratulamur.
Quapropter ora iterum atque iterum humanitatem tuam
ut libellum istum tuæ Dominationi exhibitum non tan-
tum grata mente accipias verumetiam contra inuido-

*rum morsus ita defendere digneris, ut tibi laude, aliis
ex usu esse possit. Interim Pater ille cœlestis clarissimam
illam tuam Dominationem diu seruet incolumem, aliis-
que nobilibus omnibus similem inspirare dignetur men-
tem, quò paribus eleemosinæ & bonorum operum, erga
nostram Franciscanorum familiam ornamentis, populo
præluceant. Vale: ex consensu nostro Parisiensi. Die
primo Mensis Ianuarij. Anno 1582.*

Amplitudinis tuæ
addictissimus.

F. THOMAS BOVCHIER ANGLVS.



F. I. du Douet Dinannicus Minor
Bachalaureus Theologiæ, huius
operis Authori.

Martyriū crudele refers doctissimè Bourchier
Iustorum Patrum diraque supplicia
Quos aluit semper clarissimus ordo Minorum:
Inuictos, fortes reddidit atque piget.
Cum morientes Christi ob nomen sanguine fuso
Vidit constantes barbara sæuitia.
Hos Flandros scimus Patres Anglos & Hybernos
Hæreticorum quos sustulit impietas.
Tutè igitur vasti huius terrarum orbis in omnes
Oras eximius prodeat iste liber.

â iij

Eiusdem
Ad Authorem.

Plurima conscribunt varij quæis nomen in astra
Efferre & Magnus sæpe placere queant.
Est qui fatidico furiarum percussus æstro
Occipit herodæ multa tonare tuba:
Mulciberum; Venerem, Martem, doctamque Mineruam,
Atque Iouem & reliquos sæpe poeta canit.
Turgidus orator sibi sesequi pedalia verba,
Deligit & fumos efflât ubique suos.
Decantant alij cædes, Mauortia bella,
Qua terrâ & vasto gesta fuere mari.
Tu vero Thoma, clades sed Christi genarum,
Quas Franciscanus pertulit ordo, refers:
Victorum siquidem casum, certamina, agones
Ecce nōlebas ista latere diu.
Qua propter te posteritas mirabilis, ut qui
Congesti hoc libro tot pietatis opes.
Non vanas vatium illecebras, non bella furentium
Regum, at clarorum fortia gesta virum.

Ad pium lectorem.

Regia progenies, supremi in regis honorem
Regis tormenta, hac condidit historia.
Qui varias clades, iniusta que fata Britanni,
Christicolis animis, cæca cupido tulit.
Qui (comitata nefas) rabies post Scotica fœuit;
Cimmeria, & quos circum aspera terragerit.
Quoque affectu, in tela ruunt deuota Minorum
Agmina, in haud dubiam præcipita necem.
Præmia conticuit prudēs: nam immensa beatum,
Conscriptæ mentis lumina, palma fugit.

I. Guignard.

Victor Nicasius.

Herculeos ausus, hydramque stupescere sæuã
Define: Graiorum factaque clara virum.
Nec decios mirere duces, fortesque Camillos:
Nec quoscumque olim Roma superba dedit.
Christicolas venerare viros hos perlege, volue
Quos breuis insignes continet iste liber.
Non stigio hos emissa, lacu, tetrisque cauernis
Herefis, & quicquid regna Plutonis habent.
Non ensis, non flâma vorax: Dira ipsa Tyrannum
Supplicia a vera non pepulere via.

Extrait du Priuilege.

IL est permis à Jean Poupy, Libraire Juré en l'vniuersité de Paris, de faire paracheuer d'imprimer & vendre vn Liure intitulé *Historia Ecclesiastica de martyrio F. Minorum in Anglia &c.* composé par F. Thomas Bourchier Religieux de l'ordre de saint François. Avec deffences à tous autres de quelque estat ou vacation qu'ils soient, de ne vendre aucuns des exemplaires de ladite histoire, sinon du consentement dudit Poupy, sur peine de confiscation des Liures & d'amande arbitraire. Et ce iusques à six ans finis & accomplis apres la premiere Impression. Fait à Paris le premier Ianuier, 1582.

Signé

SEGVIER

Et

DE VILLEMONTÉE.

PROLOGVS.

MARTYRII
FRATRV MINORVM
DE OBSERVANTIA,
Pars prima.

Ad Lectorem beneuolum.

ECCLISIA Catholica tot
olim impetita persecutorū
oppressionibus, vt nisi diui-
ni promissi certitudine niteretur,
extingenda fuerit visa: exulceratissi-
mis illis temporibus, nullum non
mouente lapidem coniurato huma-
ni generis hoste diabolo, adeò in
hoc nostro Europæo orbe eadem
calamitas excreuit, vt ad persecuto-
rum sæuitiam nihil fuerit reliqui.
Verum ea in genus humanum est
benignitate Deus ter Optimus, Ma-
ximus, vt quantumuis persecutores
ij sint & plurimi & truculentissimi:
tamen hisce illorum conatibus Ec-

clesia aucta sit verius quàm debili-
tata, multò minus imminuta, dum
longè latèque, quamuis vno in loco
videatur perire, suos propagat limi-
tes: de splendore quoque suo tantum
abest vt aliquid perdiderit, vt etiam
multis partibus facta sit illustrior.
Dici enim non potest quàm animi
magnitudine quantàque constan-
tia mortem oppetebant, qui à nefa-
riis & scelestissimis illis satanæ mi-
nistris, quærebantur ad mortē, quid
quod vtrò se ingerebāt sapius, glo-
riosum esse arbitrantur & ad singu-
larem honorem spectare: si in mar-
tyrū essent numero: quod quidem
Ecclesiasticas legēti historias est no-
tissimum. Vnum hic multorū loco
adducam quod est Eusebii historie
libro septimo, capite vndecimo, vbi
trium adolescentum erat præclarū
stratagema, qui in Valeriani perfe-
cutione apud Cæsaream Palestinæ

in suburbio agentes seipfos ad martyrium subeundum mutuò sunt cohortati. Horum erant nomina, Priscus, Malchus, Alexander. Quid, inquiunt, desides, segnitiéque torpentes hic hæremus, dum in vrbe cælestes exhibeãtur martyribus coronæ, quas quidem nos ignaui nec rapimus nec petimus cum tamen regnũ cælorum vim patiatur & violenti rapiãt illud? Itaque ad urbem se cõferunt, iudicem truculentum aggrediuntur, cum ipso grauius expoſtulant quod tam atrociter in pios, eorum fundens sanguinem, desãuaret? Hic implacabili in Christianos animo crudelis homo respondet: deuorandi bestijs exhibentur qui piorũ sanguinem fundi queruntur. Atrox profectò & crudelis animi inditium, respõsio. Debuerat nobiliũ iuuenũ generosos animos colaudare qui non dubitabant se pro

re, quam sanctam putabant, in apertum vitæ discrimen conicere. Verum nihil profecit apud illum nobile factum quin potius exacerbatus, optimos iuuenes graui supplicij genere affecerit. Præstans omnino stratagemata, eos iuuenes, ætate florētī id tantopere expetiuisse quod plerique nostro sæculo omni studio conãtur euadere, ac non solum hoc ipsos desiderasse, verumetiam vt cõsequerentur, vi egisse. Eluxit certè magis magisque istorũ aliorũque quam plurimorum persecutionibus Ecclesiæ virtus & splendor, dum insignem animi constantiam declarãt addicti martyrio, strenuè in fidei confessione persistentes, dum alij qui fortiter vident illos cadere, simili exemplo commoti, non solum non fidem Catholicam amplectuntur, verum etiam morti se intrepidè offerunt. Hoc calamitosissimo

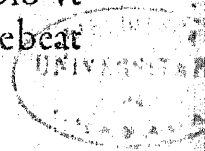
temoore an non similia saepe vidi-
mus vt verè Catholicum esse capita-
le cum sit, apud multos, plurimi in
carceres tracti fuerint, qui foetore,
infinitisque molestiis ibidem, extin-
cti aut exquisitissimis suppliciis, pu-
blicè sunt affecti? Euenit hoc fu-
nesto admodum progressu & exitio
indubitato in Anglia, in quo
profectò regno dolendum id est
maximè, quòd à Deo ter Opti-
mò Maximo incomparabilia do-
na fuerit consecutum. Quæ enim
est natio, quæ regio quæ ita re-
rum omnium vbertate affluat?
Insula est portubus cum plurimis
munitissimis celeberrima, sinús-
que videtur in quam vniuersa
terræ bona deportentur. Constitu-
ta siquidem est loco adeò commo-
do vt quicquid est alibi terrarum
boni facillimè eò importari possit.

Verum

Verum metuo ne hæc rerum om-
nium abundantia funesti istius exitus
causa fuerit. Nam externarum
rerum copia & commoditas facile
pellicit homines ad malefaciendū.
Si auri vim ignores quod ibi est nu-
mero maximo, poëtam audi dicen-
tem, Tertio Æneidos. Quid non
mortalia pectora cogis Auri sacra
fama? vt taceam hac de re agentes
authores Catholicos. Si mercium pre-
tium & copiam, quæ quæso natio
est ad quam plus adferatur bonorū
quam ad istam? quæ cum per sese re-
rum omnium vbertate sit celebris,
aliunde etiam illatis rebus est ditis-
sima. Optadum fortassis fuerit me-
diocria hæc fuisse in Anglia, ne tan-
torum malorum Ilias in hanc insu-
lā delata, eā corrumperet & diaboli-
co cultui manciparet. Contigit hoc
sanè atque adeò acerbo exemplo vt
quæuis alia regio possit & debeat

*Vergilius 3.
Æneidos.*

A



hinc, quid in religionis negotio faciendum sit consilium capere. Rex Henricus huius nominis octavo dum nuntium mittit Pontifici, libidini propria nimium tribuens, effecit unius quod priuatorum nulla quantumvis doctissimorum potuisset facere industria, cum totius propemodum insulae populus eius sit placita securus. Quisque enim regis ferè sui libenter exemplum sequitur & ad eius viuendi rationem subditorum frequentissime mores efformantur. Egregiam hanc de re Ecclesiastici decimo habemus sententiam ubi dicitur: secundum iudicem populi
» sic & ministri eius & qualis est re-
» ctor ciuitatis, tales & inhabitantes
» in ea. Rex insipiens perdet popu-
» lum suum & ciuitates inhabitabun-
» tur per sensum prudentium. Atqui hoc sanè deplorandum est maxime quod vir prius optimus & in opti-

*Ecclesiasti.
capite.*

mos quosque & doctos liberalissimus vanæ quadam animi opinione ductus rem peregerit exitio plenam. Vxor erat ei matrona castissima & prudentiæ laudè quam maxime commendata. Hanc diaboli machinationibus impulsus, diuortio abs se abdicandam putauit quod iam alterius cuiusdam esset amore demetatus, quæ tamen ut error errorem trahit, nec eius satisfacere potuit procedenti semper libidini. Abdicat itaque eum quam omni studio ad se debebat pertrahere: & ne id præter rationem fecisse videretur, mittit quendam, virum in iure admiraculum usque doctum Thomam Bonner nomine, qui post modum reginæ Mariæ tempore factus fuit Lodiensis Episcopus, & sub præsentem Elizabetha Squallore carceris extitit, de quo amplius agemus in ea quæ meditatur generali Angliæ historia:

Hunc dico mittit ad Pótificem qui tunc erat Leo huius nominis decimus deprecaturum vt Henrico aliá in coniugij sociam sumendi, fiat potestas. Rennuit Pontifex qui videret authore diabolo hæc geri, & id si cócederetur, indignum clamaturos omnes facinus admisisse Pontificé (nec sanè immerito) qui veritatem in omnibus sequi, magisque honori Dei consulere debeat. Consuluit itaque hac in re, vt debuit omnino honori Dei magis Pontifex optim⁹ quàm Regis obsecutus est voluntati, quem tamen de Ecclesia optimè prius meritum fuisse sciebat. Scripto libro, Luthero bellum & indixisse & confecisse, reportata etiam victoria: quod quidem non potuit nõ esse in huiuscemodi viro longè gratissimum. Paupertas siquidem cum præstantissimarum artium & scientiarum multis non sine causa inuē-

trix esse videatur, præclarum habetur in rerum omnium copia affluente rege si nõ modò humaniores degustet literas verumetiam si superiores sciētias amplectatur, maximè verò si Theologiæ penetralia scrutetur, idque adeò, vt in sacris literis publico honore dignitatis gradu decorato faceffit negotium, commisso prælio vnde victoriam postea reportet. Nam non exigui profectò momenti fuerunt ea quibus contra Lutherum Rex egit. Verum quid nõ potest libido & turpis ille amor qui sæpe viros omni sapientiæ alioqui laude Florentes, fortitudinis incredibilis, nullis non alias virtutum insigniis decoratos, ad præcipitium impellit? Abdicat ergo Catharinam, sumit Annam Bolim. Causam hanc prætexit quod Catharina ex qua nõ poterat masculam prolem suscipere, maximi Imperatoris Caroli qui-

ti amita fratris sui Arthuri natu maioris fuerat vxor. Verum Rex quod non ignoraret quid hac in re fuerat agendum, hanc profectò rationē in medium aducere nō debebat, quòd maritus suæ vxoris Arthurus virginem reliquisset: quod & ipsemet. Henricus abundè cum probauit dū Carolo confitetur virginem se eam reperisse. Carol^o enim in Hispanias ex Belgio profecturus vi tempestatibus in Angliam depulsus est vbi sermone inuito inter Londinū & Vuinsuorthè totam hanc rem patefecit. Non curat itaque Pontificis decretum Rex libidinis furiis accensus. Inauditum & inusitatum nefas aggredditur, declarari vult Anglicanæ Ecclesiæ caput ab iis quibus quàm Ecclesiæ dignitatem defendere nihil erat prius. Vocatur ergo Roffensis episcopus, vocatur Thomas Morus, vir vt doctissimis omnibus con-

iunctissimus ita ipse doctissimus & singulari pietate clarus, vocantur varij generis & ordinis viri qui huic Regis concepto decreto subscribāt. Verum maluerunt viri celeberrimi Regis placita rescindere quàm vlla ex parte iisdem subscribere quantumuis hoc cum capitis ipsorū periculo agi non ignorarēt. Morti adiudicatur illustre illud Ecclesiæ lumen Ioānes Roffensis cuius scriptis quòd solidis maximè rationibus niterentur ad eò turbatus fuit Luther^o vt rescribendum sibi non putaret, ne si vltorius fuisset progressus, pifinarum hæreseon eius camarina à sanctissimo Episcopo mota foetorem maiorem naris emunctissimæ plerisque doctis & piis viris, excitasset. Securi postmodum percutitur & præscinditur à ceruice, regni, mihi credite, totius caput, quod consilio acri, incredi-

bili prudentia, summa virtute rara eloquentia regni totius prora erat & puppis. Non dubitauit hanc diligentissimi alioquin in respondendo Lutheri fœcordiam cum nihil Rosensi scribit, notare Erasmi quod videret Lutherus argumentorum se vi & pondere pressum leuibus illis quibus assueuerat velitationibus agere non posse. Thomas Moro quantumvis Ecclesiasticæ dignitatis nomine necquicquam illustris, tamen a Rege vocatur etiam, quod in illū vt & in Rosensium præfulem omnium oculi essent coniectij. Verum non reportat amplius ab eo Rex quā ab altero. Erat enim Moro pectus Catholica veritate maximè imbutum, adeo vt à Rege rogatus vt licitum esse diceret quod agebat, Anglicanæ videlicet vt Ecclesiæ caput nominaretur, responderit se cū annis plurimis legendis cum historiis

tum etiam Iuris Vtriusque consultorum & Theologiæ peritissimorum monumentis fuerit occupatissimus, nunquam tamen reperisse Ecclesiasticæ gradus splendore clarū sed (vt triuo vtatur nomine) laicū, ad Ecclesiasticæ dignitatis culmen euectū fuisse. Euocati sunt & religiosi diuersorum ordinum quorum fultus autoritate subditorū se sperabat euadere posse contumeliam & facti inuidiā eleuare. Verum nihil effecit Rex infani amoris captus illecebris, sed quo magis vrget ad præstādū quod postulat eò magis subterfugiunt mandatum pij patres & tormentorum minacibus verbis intentorum ratione nulla habita, liberè profitentur se Ecclesiæ Dei præfectū Regem declarare nō posse eum qui iā adulterinas tentaret nuptias, cum nec vero matrimonio implicitū dignitatem liceat Ecclesiasticam adi-

pisci, maximè que eam quæ sui amplitudine reliquas omnes longè antecellat . Itaque omnis dementati regis cogitatio est de carceribus, variis suppliciorum tormentis, diuersis moriendi generibus quibus patres putabat à proposito abstrahere. Fuerunt inter hos Carthusiani qui singulari constantiæ exemplo crudelissimis suppliciis affecti, toti mūdo abundè commonstrarunt Ecclesiam semper, vbi res exigit, martyribus tanquam gemmis exornatam splendescere. Et quantumuis hæretici ad calumniam, omnem sanctissimi cuiusque vitæ rationem pertrahant : tamen secus sese rem habere quàm aut ipsi sentiunt aut prædicat longè est manifestissimã. Carthusianorū martyria non prosequimur quia plurimi sint qui ea descriperint vt iam per totū orbē sint peruagata. Inter reliquos qui religioni alicui ad-

dicti fuerunt, à Rege ad eadem rem adhibiti plurimi erant qui Diui Francisci institutum fuerant amplexi. Cū his quoque feruè agitur, vt petitioni Regis faciant satis. Nō faciētibus infinita supplicia, millè que cruces intentantur. Quid agerent pij viri miserè agitati Regis cernētes insaniam? Negāt se facturos id quod petit, mori potius statutū esse & pœnas has trāsituras tādē perpeti, quā à diuinis statutis vel latū vnguē discedere. Insanit furibūd⁹ Rex, sed frustra, quē admodū vbi singulorū legeritis martyria, facile erit animaduertere. At qui hæc nobis sumpsimus describēda eō libētius quod illorum cognitione non dubia simus instructi, sedula vbicunque potuimus, facta indagatione, ad amicos qui hæc probe norant frequentissimè datis literis: ad hoc etiam extimulati quod eiusdem cum simus ordinis, hoc of-

ficij genere putauerimus nostris fratribus esse gratificandum.

Sæcularium verò qui in Anglia passi sunt circa idem tempus, hic mentionem non faciemus: quod ad id à nobis aliquid paretur quod tum demum prodibit in lucem cum plenissimè hinc de rebus edocti fuerimus, utpote qui nihil nisi quod sit adamussim veritati consonum, velimus luci exponere quod autè ad fratres nostros gallos attinet, in secūda parte huius operis explicare statuimus. Interim hos nostros conat⁹ oro favore tuo (beneuole lector) ut profequaris, & nostrā, candore tuo, ineptiam, dum non satis ornatè doctèque, tamen verè profectò, scribimus, compensa. His vale. pro nobis ora.

F R A T E R T H O M A S
B O V C E R A D L E C T O R E M .

S I S T E parum, lector, qui forte per auia gressus
Flexisti auersos errans per inhospita tesqua
Huc propera subitoque aufractus desere curuos
Francisci legem tota Complectere mente.

Hæc pro mendis, cætera non ingratus
Lector reponet.

Pag. 3. line. a 15. lege carne. p. 15. l. 14. quam plurimum. p. 8.
l. 10. scalas. p. 14. l. 10. recitans. p. 30. l. 10. adiecta p. 33. l. 3.
labescens. p. 40. l. 11. tormentis. p. 43. l. 4. velle. Et l. 10. obruta.
Et l. 14. pumerit. p. 46. l. 23. istud. p. 51. l. 16. heade. p. 53. l. 18.
eandam. p. 64. l. 18. faciei. p. 70. l. 6. auraco. p. 85. l. 5. numeris
p. 89. l. 29. exatlads. p. 93. l. 7. inuitus. p. 96. l. 1. iugulū. Et l. 96.
facies. p. 97. l. 21. unquam. p. 101. l. 18. aut ex. p. 103. l. 23. instar.
p. 113. l. 8. iudeorum. p. 117. l. 16. Sixti. p. 118. l. 11. desero. p. 124.
l. 19. cruciatum. p. 125. l. 5. mouentur. Et l. 18. argumenta. p. 137.
l. 6. aur. p. 140. l. 8. capiti. Et l. 11. timens. p. 141. l. 8. supplicia.
p. 142. l. 9. eternam. p. 146. l. 20. icetuum. p. 150. l. 6. iamiam
p. 151. l. 12. leto. p. 154. l. 5. demonibus. p. 158. l. 5. tencans. p. 164.
l. 19. Densissimus. p. 166. l. 2. dissoluit. p. 168. l. 5. quid. p. 172. l.
15. inuitus. p. 176. l. 19. sermone. p. 180. l. 18. sex. p. 191. l. 13. In-
diam. p. 200. l. 1. fortitur. p. 210. l. 21. est. p. 220. l. 12. p. astus. p.
225. l. 7. cornorum. Et l. 9. viuos. Et l. 11. rostro. Et l. 18. interro-
gat. p. 229. l. 3. dele. p. 229. l. 8. iudicij. p. 234. l. 12. eruditionis.
p. 235. l. 21. honore. p. 236. l. 9. nominavit. pag. 238. l. 13. fastus
p. 240. l. 3. plurimis. p. 240. l. 18. nimirum. p. 241. l. 22. iuris.
p. 242. l. 5. iudiciis. p. 243. l. 9. icetibus. p. 245. l. 22. conspurcavit
p. 250. l. 23. abhorreamus. p. 261. l. 12. iuste. p. 265. l. 4. rumur.
p. 268. l. 4. potitus. p. 269. l. 9. ab. pa. 273. l. 23. magu. p. 274.
13. icet. p. 283. l. 21. ingemuerunt.


CENSURA HONORANDI
MAGISTRI PETRI
BOVRGONGNE GVARDIA-
ni Almi Conuentus Parisiensis,
Reuerendissimi Patrísque Gene-
ralis Comissarij in eodem.

EGo subsignatus Doctor Theologiæ facultatis
Parisienfis ordinis Minorum Diui Francisci in-
stituti, fidem facio, me legisse integrè & completè
Librum hunc de Martyrio Fratrum Minorum no-
stri temporis, Authore Reuerendo Patre Thoma
Bourchier Anglo, in quo nihil reperi, quod pium
& Christianum non sit, & ideo dignum existimo
illum, qui prælo mandetur ad Catholicorum vti-
litatem ac Dei honorem, Parisiis Datum Anno
1581. die mensis Septembris, 15.

Frater Petrus Bourgongne.

EGo inferius scriptus Doctor in facultate Pa-
risiensi Theologiæ attestor Historiam Eccle-
siasticam de Martyribus Franciscanis, Angliæ Bel-
gij & Hybernæ agentem, Authore Reuerendo
Patre Thoma Bourchier Anglo, nihil habere
quod Catholicæ Romanæ Ecclesiæ repugnet,
imò pijs omnibus, vtilem esse, ac proin dignum
qui in lucem prodeat, Parisijs Datum Anno 1581.
die mensis Septembris 20-

*Frater Franciscus Hamon in familia Fran-
ciscana Parisiensi Regens.*



QUOMODO REX
 HENRICVS HVIVS NO-
 MINIS OCTAVVS PER
 Angliam varios Patres instituti
 D. Francisci carceribus mácipa-
 ri curarit, quod perniciosæ suæ
 petitioni noluerint præbere assen-
 sum.

Rex Angliæ Henricus, hu-
 ius nominis octavus, faci-
 noris noui stimulis exagi-
 tatus, quam sibi matrimonio con-
 iunxerat vxorem, Catharinam no-
 mine, matronam sanè optimam &
 summis cum animi tum corporis
 ac etiam fortunæ dotibus exornatã
 eam sibi putauit dimittendam, quod
 (vt foedissima ista libido non in vnã

aliquam legitimam sociam cogitationem suam defigit sed vaga est & per diuersas, vt hoc ipsum prædicto Henrico accidit, diuagatur) voluerit sibi in vxorẽ adfiscere Annam quãdam cognomento Bolin, cuius rei historia diuersis iam libris est exarata. Arbitror equidem ea ratione hãc rem à Satana administratam fuisse vt cum eum videret inuictum Catholicæ fidei propugnatorem, auctoritate quoque & summa cum pietate tum etiam eruditione valere nihilque proinde conatib⁹ suis posse incommodius Regis studio accidere cum perspiceret, hanc de mutatione reginæ funestam cogitationem animo Regis iniecit, cui si Rex obsequeretur, non dubitabat se facile effecturum quod optabat. Itaque cum summo Pontifici nuntiũ misisset & ab eo se abstraxisset quòd

impium dictum³ nollet comprobare, multò minus in secundas illas, quæ veræ non erant, nuptias cõdescendere, in Angliæ Florentissimo regno omnia caput turbare, & imasummis miscere. Noluit profecto sanctissimus Pontifex regiæ libidini patrocinari, non ignarus quid hac de re haberet scriptura. Genesis enim secundo sic loquitur de Eua protoplastus Adam hoc nunc os ex ossibus meis & caro de carne mea. Quãobrem relinquet homo patrem suum & matrem, & adheret uxori suæ & erunt duo in carnæ vna: Huic sententiæ Marci decimo per pulchrã certè videbat Christi cõrespondere sententiã, quod Deus cõiunxit, homo nõ separet, & postea, Quicũq; dimiserit vxorẽ suam & aliã duxerit, adulteriũ cõmittit super eã. Cõsiderabat hæc omnia Pontifex longè sapientissimus potestate sua nõ ad de-

Genesis. 2.

Marci. 10.

*Matt. 14.
Marc. 16.*

⁴
structionem sed ad edificationem
vtens, qua propter sibi illud respon-
dendum putauit quod olim incre-
patione vsus apud Herodem Ioan-
nes Baptista dixit, Non licet tibi ha-
bere eam, vt est decimo quarto ca-
pite Euangeli; Mathæi. Erat quidem
hæc vxor fratris sed adhuc supersti-
tis, alioque vtriusque indubiè est ra-
tio. Quid quod luculenter etiam
hac de re agentis Pauli locum in
mentem reuocabat, dicentis septi-
mo ad Corinthios capite, episto-
la prima: Mulier sui corporis pote-
statem non habet sed vir. Similiter
autem vir corporis sui potestatem
non habet sed mulier: & eodem ca-
pite, His autem qui matrimonio
iuncti sunt præcipio non ego, sed
Dominus. Vxoré a viro non disce-
dere, postea aliquantulum: Et vir v-
xorem non dimittat: Similiter ad
Eph. 5. Ephæsiōs capite quinto, vbi etiam

Eph. 5.

⁵
Genesis apertissima verba repetun- *Genesis 2.*
tur, hunc in modum, Propter hoc
relinquet homo patrem & matrem
suam & adhærebit vxori suæ & erūt
duo in carne vna: sacramentum hoc
magnum est, ego autem dico in
Christo & in Ecclesia. Ad mortem
itaque, videns se Pontificis suffra-
gio & consensu destitui, require-
bat plurimos qui impio suo decre-
to noluerunt subscribere. Inter hos
fuerunt Patres fratresque ordinis
sancti Francisci, de obseruãtia vul-
gari nomine dicti, quorum quem-
plurimi anno a natiuitate qui 1536.
in carceres fuere eiecti. Scio vene-
rãdum, propter summam eum pie-
tatem tum eruditionem virum, Do-
minum Laurentium Surium Car-
thusiani instituti religiosum, refer-
re factum hoc ad annum Domini
1535: verum cum datis ad ipsum lite-
ris percūstaret: qua id ratione fecit.

6

set, respondit se ita relatu accepisse ab iis qui certò se scire dicerent, rem hanc ita accidisse: quare non mirum se aliena relatione deceptum, veritatem non esse consecutum. Anno sequenti 1537, ex præcepto Regis ad carceres plurimi pertrahuntur, inter quos eximii duo viri & de Catholica religione optimè meriti, præfecturæ in suo vterque collegio decorati dignitate, captiui abducuntur. Horum vnus erat Guardianus Cãtuariensis Pater Resibe, Guardianus Richiuotensis alter, Pater Riche. Hi multi, vtròque citroque cū regiæ factionis hominibus verbis habitis, rogantur tandem vt absolute animi sui sententiã proferãt, an nimirum regẽ ipsum Anglicanę Ecclesię caput velit declarare, quod fanè, tanquam rem faciam, palam & aperte negabant se facturos. Retruduntur in carcerẽ, vbi grauissimis

7

molestiis toleratis, compedibus ferreisque aliis vinculis adeo atrociter pressi fuere, & arctati vt singularis patientiẽ dederint inditia quã plurima, hũmi cum nocte tũ interdium iacentes. Non ita multo post tempore educuntur venerabiles patres extremo supplicio afficiendi, quasi verò miserãda eorum captiuitas parũ ad pœnam momẽti haberet, nisi atrocissimo quodam tormentorum genere ipsos afficerent. Imponuntur itaque vehiculis quibusdam, nõ ab similibus iis quibus ad supplicii extremi locum pridẽ erant vecti Carthusiani patres, dum Regis imperio non minus quàm isti parere nolũt. Vehiculũ aut istud rotis nullis subleuatur sed tantũ per terrã trahitur, vt non dubiũ sit quin & hoc non parũ fecerit ad augendã pœnã. Hos eo vehit satelles impi⁹ nihil quã crudelitate in sãctos patres anhelãs, ad supplicii

locū vt ventū est, crucē quā altissimam viderūt ac iuxta eam lebetem qui substructum ignem haberet, hic bullienti erat aqua repletus, cogunturque singula supplicii genera inspectare, tum vt poenæ fiat augmentum, tum etiam vt si aliqua spes esset sanctum ipsorum institutū frāgēdi, hac ratione fieret commodius. In sculas post modum pertrahitur Guardiannus Cantuariensis, in quibus dum cōstitutus est, repente accurrat Regius nuntius, mandatum Regis adferens vt se Pōtifici renuntiare velint, libertatem consequantur & iubeantur viuere. Verūm nihil proficit nec Regis nec nuntii impietas. Persistunt in sententia & Pōtifici nuntium mittere planè nolle se dicunt sed pro sancta sua matre Ecclesia, potius mortis etiam genus atrocissimum subire. Itaque circa Gard. Cātuariensem instat carnifex

his sapius verbis vtentem voluntariē sacrificabo tibi & cōfitebor nomini tuo, quoniam bonū est. Præceps ergo de scalis deiicitur, moxque rescissa corda corpus recipitur viuum in terrā decidens. Huc inuitatæ crudelitati, tormenta perfecturus accurrat licetor, ac primum membra virilia abscindit, cor ex corpore, aperto ventre reuellit, quod dū manu tenet, vniuerso inspectate populo, saltitat, illudque ipsum postea in ignem cum intestinis cōiicit. Præscinditur ipsi postmodum securi caput, atque in quatuor partes totum corpus diuiditur, quæ omnes in lebetem coniectæ sunt, statimque inde extractæ ad portas ciuitatis Londinensis suspensæ: caput verò eius, vt communis mos est Anglis, cum morte afficiuntur illi qui prodicionis sunt rei aut aliās ob crimē laesæ maiestatis, cōdēnatis, in pō-

te publico stipiti impositū, erectum fuit. Post huius Patris mortem, Pater Guardianus Richiuotensis scalas ascendit cui iam plerique, cum eum viuere vellent, persuadere conabantur, vt turpiter ne moretur, sententiam mutaret. Ad quod sanè induci non potuit, sed tanquam ridicula, verba ipsorum reiecit. Quod considerantes crudelissimi satellites, maiore longè furore hūc sunt aggressi, statimque eum è scalis deturbant, mox præciso fune in terram decidit corpus, viuum adhuc vt etiā prioris patris. Hic ventrem aperit carnifex vt cor extrahat. Hoc vbi attigisset homo nefarius, quod habes in manu, inquit Pater, sacratum est Deo. Extrahitur itaque magna quadam crudelitate cor ac in ignem conijcitur, securi præscinditur caput & postea totū in quatuor partes diuiditur corpus, quas ea ratione vt & prioris

Patris in lebetem conijcit vt decoctæ fetorem non contraherent, dum ad portas ciuitatis stipitibus impositæ populo omni exponuntur conspiciendæ. Hoc modo vterque Pater diem clausit extremum, martyrium passi atrocissimo supplicio & non nisi pessimis malefactoribus conueniente.

*Qua ratione Reuerendus Pater Antonius Brorbe
ad impijs Regij iudicij ministris
fuerit exceptus.*

EODEM anno 1537. mensis Iulij die 19. Reuerendus Pater Antoni⁹ Brorbe vir cum in humanis tum in diuinis litteris apprimè versatus, linguarum etiam Græcæ & Hebraicæ callentissimus, Theologia licentiæ gradum adeptus in Oxoniensi academia, ex collegio Diuæ Magdalenæ, vnde tanquam ex equo Troiano summæ eruditionis viri veniunt prodiens, vsque adeo

furorem Regis effugere non potuit
 vt etiam similem cum alijs mortis
 aliam subire cogeretur, libidine Re-
 gem ad pessima quæuis designanda
 flagitia, impellente. Apprehenditur
 itaque vir optimus & in carcerem
 conijcitur. Quæstionibus postmodũ
 subiectis, acerba ad eò ipsi tormenta
 adhibeantur vt os ossi vix hereret,
 dum singuli propemodum corporis
 articuli loco distrahantur, quæ certè
 pœnarum vis cum fortiter & con-
 stanti animo à bono Patre fertur,
 incredibilis non dubiũ debuit, fuis-
 set constantiæ martyrij subeundi stu-
 dium. Plagæ ad eò acerbæ fuerunt vt
 per continuos viginti quinque dies
 in lecto voluere se nequiverit, ma-
 nus etiam ad os leuare minimè va-
 luerit, tam fuerat atrox illud tormẽ-
 ti genus. Accessit tamẽ vetule cuius-
 dam mulieris adminiculum quæ mi-
 seratione adducta quæ ad victum

etant necessaria ipsi suppeditabat &
 quo non poterat vir optimus fungi
 manuum officio vt ad os cibum de-
 ferret, ipsa subiuit. Mittitur ad hunc
 tandem carnifex mandato Regio
 qui Patrem ea quam ex D. Francisci
 instituto gestabat corda, in lecto
 collocatum omni miseriam genere
 abundantem strangulauit.

*Quis fuerit vita venerabilis Patris Thomæ
 Cortt, exitus.*

HOC ipso anno, eodẽmque mē-
 se, nimirum 1537. Iulij verò die
 27. alius quidam Pater, nomine
 Thomas Cortt, genere nobilis, no-
 bilior tamen eximia, qua pollebat,
 dicẽdi facultate, implacabilem Re-
 gis furorem non dubitauit in sug-
 gestu pro concione publica cum ca-
 pitis sui periculo incitare dum gra-
 uissima oratione in indomitam Re-
 gis superbiam & sæuitiam summa

cum impietate coniunctam, inuehitur. Nihil enim verebatur supplicia, qui semel constituerat pro nomine Christi vitam cum morte commutare. Vt enim erat in sacris literis quammaximè versatus, legerat profectò & menti serio impresserat Ma-

Matthai.
10.
Lucæ 12. thei illud 10. & Lucæ 12. capitibus.

” Matheus quidè vbi sic habet, verba
” Christi recitandus. Cùm autem tra-
dent vos, nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini. Dabitur enim
vobis in illa hora quid loquamini.
Còtigit hoc in Ecclesia sancti Lau-
rentij Londini, quo etiam in loco
apprehensus est statim & ad carce-
rem abductus, qui portæ noue nò-
mèn habet. Conijciuntur in hunc
malefactores maximi, fures, latro-
nes & similis fortis homines. Adeò
autem locus hic fœtidus est & teter
& vt pœdore & squallore pius pa-
ter extinctus gloriosè migrarit ad

dominũ. Exemplũ profecto Christi
hac in re secutus est vir longè excel-
lentissimus. Videns siquidè Christus
Ecclesiã suam militantẽ, multis mi-
serijs fore obnoxia, ad nostram salu-
tem perficiendam in terra cõstitutus,
voluit ipse non solùm molestijs cor-
poris animi que angorib⁹ infinitis
agitari, verũ etiam atrocissimũ cru-
cis supplicij gen⁹ subire, vt nobis ex-
emplũ relinqueret. Vnde Apostolus *1. Petr. 2.*
Petrus primę suę epistolę capite se-
cũdo, Christus inquit passus est pro
nobis, vobis relinquens exemplũ vt
sequamini vestigia eius. Secutus est
certè vestigia eius, dum cum iniquis
optimus ipse computatur & pro eo
squallore carceris extigui se nõ ego
animo acceperit verum ad id, quan-
tumuis etiã per acerbi⁹ supplicium,
paratissimo. Pro eo (inquit *Isaias. 53.*
Lucas 22. capite) quod tradidit in mortẽ ani-
mam suã & cum sceleratis reputat⁹,

est, ut etiā 22. capite est apud Lucā. Adamus sibi Christi exemplum hac in parte secutus est, dum cū sceleratis reputatus, mortem in carcere infinitis molestijs precedentibus incurrunt. Nō voluit tamen istius viri sanctitatem ita cum morte interire Deus, nec carceris ita tenebris obscurari quin signo aliquo ostenderet quam sibi gratus fuisset vir longē sanctissimus, dum immenso lumine totum carcerem replet, omnibus qui presentes aderant, videntibus & stupentibus ad rei nouitatem & magnitudinem. Tantopere verò res ista Regis perstrinxit animum ut cū ipse alioquin optimis quibūque esset infestissimus, mandat tamē suo sui que Regij concilij sepulturæ mandari corpus voluit. Sepultum est itaque corp⁹ in cœmiterio sancti Sepulchri prope maiorē portam Ecclesiæ, cui superpositus exiguus lapis cū

inscriptio-

inscriptione adhuc hodie perdurat. **I**nscriptio verò hoc sensu ibidem est insculpta.

*Hac tu qui transis Christo deuote viator
In precibus, quaeso, sis memor ipse mei.*

Collocatus verò est hic lapis vnā cū inscriptione expensi, piæ admodum matronæ Margaretæ Herberti vxoris opificis cuiusdam qui chirotecarum textura quæstum faciebat.

*Pater Thomas Belchiam vir longē doctissimus
magnis editis constantia inditius fame
extinctus est.*

Mensis Augusti die tertio eiusdē anni 1537. Thomas Belchiam Sacerdos & prædicator, ætatis suæ 28. anno, incredibili alacritate & constantia conatibus regis sese opposuit: apertè Regem hereticum esse declarans, quam rem ut magis confirmaret, qua erat singulari eruditione, librum ad fratres contra ipsum

c

in lucem emisit, qui incipit. Molli-
 bus induti vestimentis in domibus
 Regum sunt. Verba, charissimi fra-
 tres, sunt saluatoris, &c. Aperit hoc
 in suo opere viuendi rationem que
 passim in aulis seruatur. Tantam
 enim & tam horrendam vitiorum
 omnium sentinā ibi reperire est vt
 trito quidem illo, verissimo tamen
 adagio, ea celebretur, dum dicitur.
 Exeat aula qui vult esse pius. Tātum
 enim a best vt ibi pietatis aliquid fe-
 rē comperias, vt etiam flagitia om-
 nia cuiusuis generis pessima, cumu-
 latissimē ibi cū pullulent indies,
 tum etiam quotidie succrescāt non
 parum quoque clericatus Anglica-
 ni auaritia offensum se fuisse facile
 declarat, cū in illā prolixē admo-
 dum inuehitur, rem indignam de-
 testatus in clero qui hospitalitate li-
 beralité que ceteris omnibus anteire
 deberet: nec minus ibi taxat Episco-

porum incōstantiam qui obfluxam
 hanc vitam & externa bona malunt
 Dei iram incurrere, quā Regi, quā
 debebant, cum vitę etiam discrimi-
 ne, patefacere veritatem. Doctissimi
 huius libri exemplar vnum reliquit
 in manibus fratrum suorum minō-
 rum in conuentu Grinnuich, alium
 verò in carcere, in quo etiam fame
 oppressus magna animi constantia
 vitam cum morte mutauit. Tāta ve-
 rò fuit famis istius vis vt exhaustis
 vniuersis virib⁹ inter carnem & ossa
 vix esset aliud, adeo quicquid ad
 mortalis istius vitę sustentationem
 attinebat, fuit subtractū. Sęua enim
 crudelitas dū vno supplicij genere
 minimē se proficere sentit, alia &
 alia tentat, ne perpetuò succumbēs,
 iisdē repetitis supplicijs, dum tamen
 adhuc in alijs spes est sita, eorū quos
 occidit maiores faciat victorias &
 triumphos. Postremum hoc exem-

plar in carcere relictum Regi allatum est qui quantumuis incredibili in religiosos viros odio æstualet, non ita tamen animum habuit occæcatum vt synderesi omni sublata, malè se agere non aliquòsque perferentifceret, ita vt librum legens lachrymas cohibere non potuerit & in fletum erupens, grauitèr fuã hãc miseriam deploraret, ita dictante conscientia cuius vis non omnino erat extincta, quin multè adhuc eius tanquam scintillulæ quædam reluceret reliquæ: interim tamen cor suum adeo obdurauit vt sciens meliora eadèmq; probans, deteriora sequeretur, adeo vt librum quem in archiuis collocatum oportebat aut in celebri aliqua bibliotheca omnium oculis exponi, aut etiam prelo commissum in luce tandem collocari, ignibus tradendum putarit, idemque mandauerit. Quod

ad exemplar aliud, conseruatur id quidem summa cum diligentia, latet tamen adhuc lucis expers quod propediem si fauebunt superi, ex tenebris extrudemus in lucem ac tunc manifestum euadet omnibus quàm sincero animo quamque parum fucato & ad ostentationem composito scripserit hic author idè & martyr, qui omnia, etiam vitam, libri istius scripture negligere, publicæque fidei confessione suæque sententiæ assertionem mortem incurere maluit quàm à diuinis placitis vel latum vnguè discedere. Verùm vt est mirabilis ubique Deus in sanctis suis, conatus ipsorum tyrannorum, aliquando non prepotentum principum autoritate aut fortitudine cõfundit, verùm vitur ad hoc perficiendum pauperum subinde, non rarò puerorum, imò quod admirandum est magis fatuorù operã.

22

Quod hic manifestissimum fuit dū delirus quidam qui à natiuitate rationis vsu priuatus fuit, Guilhelmus Sommer nomine, per vniuersam aulam cursitat magna vocis cōtentione in hæc verba prorumpens, simplicitas vnius mendicantis frangit superbiam Regis. Ex ore infantium & lactentium laudem suam perficit Deus, nouo & singulari exemplo ex fatui ore suam voluit hic laudem Deus perficere. Venit & hoc obseruandum circa huius Patris mortem quod dum ea instante animam Deo commēdat magno quodam animi desiderio quo in patriæ cœlestis cogitationem affurgebat, ea terrę trepidatione concussa fuerit, vt vniuersalis terremotus esse putaretur: Mirabilis fuerat vitę sanctimonia clarior hominis, quid mirum si mors eiusdem mirabilis etiam fuerit. Pretiosa siquidē in conspectu Domini mors

23

sanctorum eius. Fecit & hoc olim sepius Deus Optimus Maximus vt fundamēta ædificiorum etiam idolatricorum templorum cōmoueret, subinde quoque subuerteret, idolis ipsis etiam ad terram prostratis, vt hac ratione glorificetur vbi que in sanctis suis, perterreat nefarios iniustissimi supplicij ministros, confirmet suos & iræ suæ certissimū cunctis, potissimum scelestis, det inditium. Instante iam omnino morte, hunc sibi psalmum recitandum qui inter ceteros est numero trigessimus; sumpsit, nimirum. In te Domine speraui, non cōfundar in æternum, quem vt maiori attentione legeret, fecit hoc aperto precum libro quē penes se habebat, vulgari que nomine breuiarium nuncupamus. Quo dicto animam Deo reddidit, martyrij ardore flagrantissimus: extractus postea ex carcere isto portæ

Psalm. 30.

nouæ foetidissimo & sepulturæ mādatus. Assiduis precibus ita semper fuit addictus vt cum corpus nimis iam sub vitæ finem molestiis & miseriis infinitisque calamitatib⁹ esset attritum, de orandi tamen studio nihil omnino remiserit, verùm totam illam quæ mortem præcessit noctem, infomnum ducens, variis orationibus Deum precari auditus sit. Hęc vt ad Regis aures delata sunt authore Comite de Zouthanton cognomine Vurisele (cuius etiamnum filius eiusdem loci Comes est) qui incredibile planè est quàm fratres hos sincero animo diligebat, cum tamen Regi etiã ipsi esset longè gratissimus: reliqui octo fratres, è carcere, libertate donati, emituntur, ad quod persuadendum ea ratione apud Regem iam etiã fisci sui emolumentis satis studentem utebatur Comes quod nihil omnino habe-

rent Franciscani quo fiscus Regius posset ditari, adeo sæpe præde inhiant, incredibili quadam habendi cupiditate æstuantes quamplurimi principes qui nihil magis in votis habent quàm ditissimorum quorumque vitæ insidiando, eos per fas & nefas in carcerem detrusos, morti adiudicare, vt hac ratione optatis, eorum bonis potiantur. Familiare fuit hoc olim Imperatoribus aliquibus Regibus nonnullis, ac aliis Principibus confictum aliquod crimen in eos struere, quod ad hæc perficienda valeret. Emituntur itaque octo isti, inter quos duo erant laici quorum nomina me, vt quod est, dicam, latent supersunt sex, quorum quatuor, quæ accepi, hæc sunt nomina, Pater Thomas Pakingtō, Bonauentura Roo, Ioannes Tuhit & Richardus Carter, qui quidem Angliam relinquentes, in alieno

solviuere maluerunt quàm impio decreto subscribendi periculo perpetuo exponi. Propter fidem ergo exules, per multos annos cùm in scotia tum in Belgio degerūt. Multi tandem eorum qui carceribus erant mácipati, famis & frigoris asperitatem non ferentes, ad quod plurimū etiam faciebat, dies suos finiuerūt in ipso captiuitatis loca, qui fuerūt numero 32. cum prius dum in carceres contridūtur, bini catenis cōstructi ad diuersa loca per totum regnū mitterentur, vt ibidem in carceribus cōstituti diem clauderent extremum, operā suam in hoc nauante p̄dicto Comite de Zouthamtō, quod, cū Patribus istis impensē fauerat semper, gratificaturum se illis arbitraretur si lento isto carceris tadio potius afficerentur quam mortem qua non dubium erat quin crudelissima sequeretur, subirent. Paupertas his

patrocinari voluisse visa est, cum id diuitiis proprium & peculiare esse alioquin omnibus videretur, hic fanè diuitias habuisse sub Rege satis auido fuit multis capitale. Eo enim ista habendi libido processit vt Abbatiarum, aliorumque monasteriorum bona obscurata sint vniuersa dum fisco Regio addicuntur: quod quidem quantum dāni Cleri totius splendori dederit, tum demum eluceret maximè si ad sanam meritum Anglos, Deo propitio, contingere reuerti. Vbi enim prius rerum omnium etiam externarum copia erat Florentissimus: plerisque exutus comperietur: quæ res ad stabilendam ibidem statim veram fidē non omnino nihil adferet incommodi. Postea Rex conscientiae stimulis mirum in modum exagitatus dum adeò subito ex optimo factus est pessimus, ex Catholicæ fidei defen-

fore, eiusdē hostis, ex Ecclesiæ propugnatore desertor & propugnator cū nefandas has à se perpetratas cædes cogitat, cū in animum venit quā iniuste innocētissimum quēque tot tantisque suppliciorum generibus affecerat, vicem suam deplorans, torqueri animum suum dixit plus vel vnius Franciscani interitu quam aliorum omnium cuiuscunque tādē fuerint status.

Reuerendus Pater Ioannes Forest qui Reginae pridem fuerat à confessionibus quantā pro Christi nomine fuerit passus.

DV M Rex ad peiora indies conuertit animum, vnum aliquem ex Franciscanorum numero putauit apprehendendum quod metueret furori suo & malefactis eum posse obuiare, timens etiam maximè seditionem nobilium qui non nisi iustissimis de causis se potuissent in

Regem armare, tum quod summa nobilitate erat vxor eius Catharina quam repudiarat, vtpote potentissimi Imperatoris Caroli quinti amita, quo quidem Principe nihil erat sanctius, nulliusque magis pectus Catholica religione imbutum: qui potentia qua valebat & posset, & quo ferebatur in amitā fauore vellet male sani Regis vim retundere: quod & factum fuisset nisi grauioribus impedimentis fuisset detentus: tum quod vitæ sanctimonia & morum honestate nullam haberet secundam, matrona certè omni laudum genere cumulata, vxor etiam pridem defuncti iuuenis principis Arcturi, Henrici fratris optimi. Quare tot simul dotibus, virtutibus, meritisque concurrentibus, non poterat non optimo cuique qui regni ruinam hac abdicatione facile imminere cernebat, esse gra-

tissima. Hæc ut rebus diuinis quam-
 maximè erat addicta: singulari sa-
 pientia & virtute virum sibi dele-
 git, qui ipsi esset à confessionibus.
 Erat huic nomen Ioannes Forest
 Franciscani instituti, ordinis eius
 quem vulgò appellant de obserua-
 tia, in Theologia longè versatissim⁹
 ut non in meritò ad hoc officium à
 matrona adeò pietati adiecta fuerit
 selectus. Perspiciebat enim ea ut e-
 rat acri admodum & supra fœmi-
 neam conditionem stupendo iudi-
 cio, in sacerdotibus virtutem scien-
 tia rerum diuinarum debere esse ful-
 tam, quæ quo in aliquo esset maior,
 etiam in pretio esset habendus: qui
 enim benè præsumunt præsbiteri, du-
 plici honore digni sunt, & ex ore
 sacerdotis requirit Deus scientiam.
 Hic ergo ipsi visus est idoneus què
 ad hoc officium promoueret: Verù
 nescio quo fatali (si ita loqui liceat)

1. Timot. 5.

Malac. 2.

Angliæ exitio contigēt ut hic idem
 esset quem Henricus de gradu di-
 gnitatis deturbatum non solū vel-
 let in ordinem redigere, verum etiā
 putarit incredibilibus tormēti es-
 se afficiendum nisi pristinae virtuti
 nuntium mitteret. Causa hæc fuit.
 Insigne opus conscripsit dictus Pa-
 ter Ioannes Forest de ea materia
 quæ illi tempori quammaximè cō-
 ueniebat, titulus erat de authoritate
 Ecclesiæ & Pontificis Maximi, cuius
 quidem libri initium hoc erat. Ne-
 mo sibi sumat honorem nisi fuerit
 vocatus à Deo tanquam Aaron. In
 hoc libro ut talem virum decebat
 grauiter admodū inuehitur in Re-
 gis superbiam & impietatem quòd
 luculentissima Apostoli verba non
 considerans, vocatione omnino
 nulla præuia non dubitarit Angli-
 canæ Ecclesiæ caput se appellare:
 qui Ecclesiæ membrum si fuisset,

Hebr. 5.

32
habuisset profecto abundè quod gauisus fuisset. Sumpsit itaque sibi honorem non vocatus, honorem dico cuius ipse capax non esset, cumque quem nõ sibi arrogare, si capax fuisset, sed oblatum forte debebat recusare aut certè omni cum animi deiectione suscipere. Sublimius aliquid spirabat quàm Aaron, qui nequaquam sibi sumpsit sacerdotiũ quantumuis apud suos esset illustris & de gente Leuitica, cui hic honor erat peculiaris. Itaque res hæc quæ in Theologia absolutissimo viro salutis debebat suppeditare materiam, hæc ipsi exitii fuit causa, si corpus hoc mortale spectes: sin animam, nõ dubium quin fuerit salutis. Liber hic quantumuis iam ab authore esset conscriptus, nondum tamen erat emissus in lucem, tamen iam prælu præparabatur quo excuderetur, a deo salutis ipsius Henrici amore fla-

grabat

33
grabat sanctus Pater, non dubitans in apertum vitæ discrimen sese cõjicere, modò aliqua ratione labascienti Angliæ opem ferret. Nulli enim prudenti viro obscurum esse poterat Regis hæc studia ad extremam facile regni istius ruinam tendere, vt vera fide exulante, Barbari in id errores irreperent, qui gentem pietate olim Florentissimam in miserissimam hæreseon omnium seruitutem cõjicerent. Codicem hunc ne sibi furtim eriperetur optimus Pater diligentissimè asseruabat, cum ita iumor omnis de præstantissimi operis æditione latere non potuit quin aliquis ad Henrici aures statim maleuolorũ assentatione fuerit delatus: quod vbi ipsi innotuit, diabolica quadam astutia, nequitiam potius & impietatem appellauero, quàm astutiam, ad suam propriam pernitiem vsus, suorum aliquem,

D

35
quem sibi fidū in huiuscemodi machinationibus habuit, cōpellat. Personam talis, vt gereret, mandat qui Henrico longè sit infestissimus ob perpetrata ab ipso flagitia. Accurrit itaque hic ad sanctissimum Patrem & sibi vt confitendi ipsi cōpiam faciat, potit. Non syncerè hoc egit homo nefarius, sed vt lues ista assentatorum etiamnum in aulis Principum perdurat, fuit hic ex eorum numero Thrasone peior, qua ratione factum est vt perditissimus palpo confiteri quidem cupuerit, non quod ad satisfactionem se humiliaret aut vt absolutionem consequeretur (vtar etiam nostræ religionis nominibus) sed vt haberet quò Patrem accusando, Regis id flagitantis gratiam captaret. Contingit & hoc ipsum hodie subinde non sine grauisimo crimine, atque adeo sunt inter nostrates Anglos qui virus

36
suum non dispari modo euomant, columbina enim simplicitate tecti, serpentinos in animo dolos circumferunt, quorum lingua incredibili suauitate linix, tanquam gladij ancipites scindunt, dum inimicitie petra quæ inuidia est, exacuuntur ad contumeliam. Atqui cum meorum montes in mentem reuoco, exhibet sese mihi illud D. Gregorij qui hoc modo de Anglis loquitur, Angli, generaliter inquit Angeli, quod quidem si ad huiuscemodi mores referas, nihil in Anglis quibusdam inuenies simile quandoquidem, illi multorum mores sunt, qui ab Angelico candore longè degenerant. Non quòd velim ex meo hoc dicto aliquis reprehendi à me Angliæ Apostolum dignissimum arbitretur, sed quòd non ita generali intelligendi ratione hæc verba sumenda esse

³⁶
existimem. Angli ergo à vultu an-
gelico vt qui plerúnque ipsis mira-
quadem colorum suauitate est deco-
ris aut sanè tãquam perfecti vt An-
geli dicuntur qui apicem illum crea-
tæ perfectionis obtinent vt ad bo-
nos nõ iteri ad malos hoc referatur,
nisi & hoc ad malos referendũ esse
putemus, vt Angli appellentur An-
geli non quidem boni illi cœlestis
beatitudinis participes sed mali qui
rectum vitæ tramitẽ supercilio ela-
to deferentes cum sese ad summũ
dignitatis fastigium conantur ele-
uare, casus consequuntur duriores
& acerbiores. Atqui non id imme-
rito certè sumimus quod medium
Angli complures non patientur vt
probè aut cum boni, ipsis semper
aut cum malis conferri possint. Ma-
li siquidem inter eos dum semel ma-
lum amplexi sunt, proni deinceps
in omne ruunt malum eorum qui-

³⁷
bus semel nomẽ dedere vanissimas
opinionēs & sectas, mordicus om-
nino tenentes, de animæ salute, cau-
sæ que iustitia tam solliciti quã qui
nihil, adeò suis addicti, vt diabolum
si quis suorum vt antefiquanum co-
lat & vereatur: manus hostes nostri
acerrimi, sint (vt vernacula phrasi
vitar) deosculaturi. His adormare
mendacia, simplices opprimere, ne-
que lucem fidelibus externa quadã
sanctitatis speciẽ omnes fallere,
spurcissima reddere omnia ioc⁹ est.
Conscientiæ verò vniuscuiusque ita
insidiantur, vt quin plaga eam læ-
thali feriant, cessent nunquam: diẽ,
si possent, oculis hominum eripe-
rent. Quæ res non ferenda profecto
est amplius. Nam hæc illorum stu-
dia vel optimè alioqui valentes, dũ
sanam de negotio fidei tenent do-
ctrinam, pestilente illo suo spiritu
insiciunt, Tollendus & eradicandus

erat iam pridem hic illorum error. Quod quia non fit, metuenda est punitio maior & diuturnior. Nam crescentibus peccatis, simul & poenae crescunt peccatorum. Sed vnde digressus est noster sermo, eò reuertatur. Improbis itaque ille & impius assentator diuinarum rerum iudicioque diuini nullam rationem habens, obtenta confitendi copia peccata forsitan quaedam recitat, verum in hoc magi, soharisaicam quandam amplectens superbi animi declarationem, quamuis id non serio putaret, de alio tamen, fictae pietatis specie loquitur: & vt alios, maximéque publicarum pharisaeus condemnabat, sic hic Henricum, dispari tamen faciendi ratione condemnat, dicens pessimè Henricum fecisse, parumque salutis suae consuluisse cum vicarij Christi auctoritatem quam non debebat, sibi

vsurpat. Hanc eius fictam narrationem, veris argumentis multisque sacrae scripturae auctoritatibus sibi putauit optimus Pater esse confirmandam stabiliendamque, dum omnia huc pertinentia meditata haberet, quamuis serio non omnem ab homine scelesto peragi arbitraretur. Absolutione ab optimo patre obtenta, multisque verbis vtrò citròque habites recessit homo nefarius & singula Regi Henrico retulit, qui acerbè ferens suis studiis contradici, satellites nuper qui eum apprehenderent quod & fecerunt deducentes sanctum Patrem ad carcerem qui portae nouae sortitus est nomen. Hic compedibus manicisque ferreis ita stringitur vt diebus aliquod ibi relictus summas pertulerit molestias. Elapsis paucis post diebus, educitur inde

sistendus Regio concilio, ut explorarent qui in eo erant constituti vtrū sententiam quam mordicus prius defenderat, vellet reuocare, prædicareque Regem caput esse Anglicanæ Ecclesiæ. Ipse vero erecto & constanti animo à Catholicæ Romanæ Ecclesiæ placitis vel latum ynquem non diceffurum se affirmavit, mortem malens oppetere grauiſſimis etiam tormentes comitatem. Quæ eius confessione audita mox in carcerem est remiſſus simili planè quo prius modo legatus. Rex verò iterū solitis conscientiæ stimulis exagitatus mirum in modum fuit. Verum cõtigit hoc ipsum Regi quod olim Pharaoni Regi Ægyptiorum, Iudæis etiam, modoque iis ipsiſ hære-
Exodi. 10 ticiſ accidit. Iudæi profecto olim non dubiis si quis perſpiciebant facile. Meſſiam eum eſſe prædictum in lege & prophetis Ieſum Chri-

ſtum Dominum noſtrum, verum perpetuis contra conscientiam (ut ita dicam) velitationibus id effecerunt ut non iam Meſſiam & ſaluatorem ſed ſeditioſum & malefactorem eum haberent: Pharao quoque quantumuis euidentiffima videret diuinæ poteſtatiſ inditia, cor ſuum tamen obdurauit ne dimitteret Iſraëlem. Moderni hæretici cõt-
Ioannes 18 tra conscientiam hanc pugnare nõ modò non putant eſſe nefarium, verum etiam neceſſarium ſi quis oportune velit illorum eſſe miniſter, ut Lutherus offerentem ſe in clientem reiecerit quod diceret angſi ſe adhuc & animo non poſſe eſſe ſereno & pacato, quod conscientiæ morſu extimularetur. Vade, inquit Lutherus, contraque hanc decerta, vbi euiceris ad me reuertere, futurus mihi idoneus miniſter. Simile quid in Rege factum & ut

42
dum malefacere assuecit, contra
conscientiam propriam crudelitate
maxima optimos quosque interfici-
ens, eam ita obliteratedam prope-
modum extinxerit. Itaque crebra
tantæ tyrannidis cogitatio dum
illum nondum finit sereno planè
esse animo: sapius misit ad san-
ctum Patrem, duos subinde, ali-
quando tres qui illi suaderent ut
ab opinione hac discederet nec
pertinaci animo Regem in se ar-
maret, quem scirent satis iam ex-
acerbatum, promittentes fore ut
non solum vita ipsi salua permit-
teretur, verum ad summas etiam
eueheretur dignitates, de diuitijs
etiam alijsque quæ communis huius
vitæ vsum spectant, nihil defuturèt,
Aries hic validus erat admodum.
sed non ita qui arcis adeo muni-
tæ muros posset dissoluere. Persistit
itaque in concepta sententia, at-

43
que iterum multis hoc incultat,
se grauissima etiam pati esse para-
tum quam Deum, hac in re vlla
ex parte velli offendere, quòd sci-
ret Regem per summum nefas Ec-
clesiasticam hanc potestatem & au-
thoritatem sibi vsurpare: præcla-
rum esse addens per poénas ad cœ-
lestia gaudia tendere. Tempesta-
tem hanc oboctam esse ob sua ac
populi totius peccata, quæ qui-
dem ut in illo populo grauissima
fuerant, ita etiam grauissimè pu-
niorit Deus, eo nimirum punitionis
genere quo maius dici aut co-
gitari non possit, deferens planè
eos & in errorum sentinam labi
permittens. Inculcat itaque sua &
populi peccata, hac oratiumcula
vsus, Parce Domine, parce po-
pulo tuo. Redeunt ergo re infe-
cta qui nisi fuerant, quòd viderent
maiore constantia esse Patrem

vt mortem oppeteret, quàm potuif-
 se se vt vitam ipsi feruarent incolumem. Quatuor pòst tráfactis diebus ad concilium (quod affeſſionis vulgari apud Anglos nomine appellatur) mandato Regis pertrahitur, quod quidem concilium ſemel in mēſe congregari ſolitum eſt, adductis eò malefactoribus, infinita hominum copiâ ibidem præſente. Cõuenit huc vniuerſum Regium concilium. Hic grauiter accuſatur tanquam reus læſæ Maieſtatis, quòd Regi ſuo eſſet refractarius, dignitatẽque Regiam non imminuere modò verum etiam vellet extinguerẽ, dum nec quicquã vult appellari eũ caput Eccleſiæ Anglicæ. Hæc ſimiliãque multa, obijciuntur optimo Patri, lætis etiam ex ſcheda quibuſdam articulis, quodam ex his qui de Confiſtorio hoc erat clamante, Ioannes Foreſt Franciſcanẽ: dic ſi perſiſtas in

opinione qui Regi tuo quàm ſis rebellis omnes nos apertiffimè videmus & proinde in mortis non ſis reus. Non ignorauit ſanctiffimus Pater mortem ſibi parari quàm tantũ abeſt vt exhoreret vt eam etiam ſummis votis inferri ſibi optaret. Ad Deũ itaque conuerſus, hac prece uſus eſt. Gratias tibi ago Domine Deus qui peccatorem miſerrimum ad ſummam gloriã vocare dignatus es, vt pro nomine tuo ego hodierno die fidem veram quam colo, hic coram omnibus profitear, & quid de tua ſponſa, caſta illa immaculata, vnica, Catholica, Romana Eccleſia ſentiam, liberè indicem. Non enim timeo Regis minas, floccifacio eius ſupplicia quæ mihi ob cauſam fidei parari non dubito, dignitates terrenas tantum abeſt vt petam aut ambiam vt etiam nõ admittam, verum mortem libenter ſubibo. Hanc eius

in dicenda sententiâ suâ cōstantiam considerantes Duces, Cōmites, aliique complures nobiles ibidem præsentes: si, inquit, eæ in te, quas istas, sunt virtutes, nimirum non te exhorrescere mortē, libenter cōstantique animo te moriturum, sententiâque tuam tenes verissimâ, suggestum conscēde, disputationē cum hoc incipe. Erāt autem ibidem duo suggestus constituti quorum vnum ascenderet hic Pater, ascēderet alterum Lutheranorum quidē doctor simul & Episcopus, Hugo Latinar nomine, cuius vt, tanquam doctissimi Episcopi argumentis quæ cōtra sententiâ istam boni Patres opponi possent, si valeret Pater hic respondere iubebatur. Suam ergo vterque conscendit cathedram. Disputatio instituitur acri, admodū dum infinita assistēte multitudine doctor hic Lutheran⁹ sedulō istud agit, re,

si succumbar, explodatur. Obijcit ergo plurima: sed nihil efficit, quia scripturarum authoritatibus, rationibusque instructissimus Pater, facillē eius argumenta & debiles ratione confutabat. Huc itaque res deducta est vt cum longē superior in disputando esset hic Pater, pectus habens Euangelica Luce illustratum, diuino etiam præsente numine, cum insuper in sacris literis esset versatissimus, obmutescere cogeretur doctor Lutheranus nihil habens solidi quod validissimis Patris doctissimi scitis opponeret. Percipit hoc populus qui aliquid videbatur pro optimi viri salutē moliturus dum murmure & susurris alius alium incitat. Quod dum considerat doctor, Regis, Principūque auctoritate fultus, memor Lutheranum se esse, parumque doctoris & Episcopi curans nomen, cum argu-

mentorū pondere premi se videt, in apertam ruit iniuriam, clamans Concburatur, comburatur, Hoc enim extremum erat ipsi refugium vt rei veritate destitutus, ratione etiam & iustitia deserta, vim imploraret; quod solum hoc haberet refugiorum vltimum. Mox itaque accurrunt impii fatelites & virum optimum ex sugestu trahunt vi maxima ad hoc v̄si. Iudex verò sententiam protulit, mortis reum esse pronuntians. Latâ sententiâ ductus est ad locum non ita procullissitū qui nomen habet Smythilde. Hoc loco patibulum erat erectum, apposita lignorum, straminum, arundinumque copia quam maxima. Huc dum constanti animo venerat Pater, supplicii que futuri instrumenta omnia cōspexerat, magno & erecto animo, altaque voce, Nec ignis, inquit, nec fasciculus, nec patibulum

separa-

separabit me à te Domine. His dictis corpori eius vestem superiorem detraxerunt catena circa ventrem ligata, atque hoc modo per corporis mediū eleuatus est & suspensus. Subiectus est suspenso ignis qui vt acriorem diuturniorēque faceret pœnam: exiguus fuit, pedes tantummodo eius contingens, cui accessit & aliud quod pœnas faceret grauiores. Fuit hoc quòd ventus ignem à corpore pendētis flatu suo dimouet ita quod semihoræ spatiū elapsum sit priusquam fuerit extinctus. Res hæc dum diuturnitate sua quibusdam tædio est, aliquos verò ad commiserationem commouet pœnarum acerbitas, vento maxime contrario: patibulum vnâ cum ipso in subiectum ignem coniecerunt vt citius efflaret animam. Erat in his perferendis constanti admodum animo, frequēter hæc verba, præsentī

E

50

rei commodissima proferēs in vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas. Erat profectò ea iniquitas maxima, hominem quēque optimum vt Regis libidini pareatur, morti addicere, meritissimū hūc de Rege regnòque summis suppliciiis afficere: & tamen non defuerūt nequissimi quidam, hæresi proculdubio imbuti, qui vsque adeo in profundum vitiorum demersi fuerē vt cum in laudem viri non cogentur aliquid dicere, maluerunt tamen silentium hoc maledictione abrumpere: atque vt eorum ampli⁹ maledicētia omnibus fiat manifesta ad posteritatē suam ipsorū impudētiā & impietatem putarūt transmittendam. Quod verò omnium maxime detestandū est, fuerunt inter eos qui sacerdotij dignitate aliis præminebant, nuntium tamē iam Romanæ Ecclesiæ miserāt vt libertate hac

51

fulsi, licētia verè dixerim diabolica, suis voluptatibus liberiùs vacarent. Itaque poëmata diuersa composita sunt quibus sanctissimi Patris fama roderetur, & declararetur nō immerito mortis hoc genus grauissimum esse passum: inter hæc vnicū ponā, ex quo tanquam ex vngue leonē licebit cognoscere, & de aliis iudiciū facere. Ponam autē Anglicis id verbis, quib⁹ primo fuit in lucē emissū, sic ergo habent Anglici isti versus.

Foreste the frier, that obstinat lier
That Vulfullye vvil be deade.
In contenēce the gospel dothe deni
The kinge too be suprem ticade

QVæ quidem verba à malè sani hominis profecta cerebro, hac ratione Latinæ aliquousque reddi possunt.

*Dum pauperis es ingressus ordinem Patris,
Fuiſti homo quammaximè cum pertinax*

*Tum pluribus mendacis decipiens
 Alios, paratus mortis atrocissimum
 Etiam subire genus negans Euangelium,
 Ecclesie rege caput posse esse negas.*

VIdetis scriptum impium quod causam continet cur morti turpissimæ fuerit adiudicatus. Nec enim defunt vnquam, potissimum in aulis, assentatores, qui absurdissimas etiam Principum opiniones approbent vt eorum captent gratiã: quod vt fiat non dubitent etiam diabolo ipsi sacrificiũ facere modo id Principi suo gratum fore credant. Aliter profecto egit Regina Catharina, quæ dici non potest quantum dolorem cum in captiuitate sancti Patris qui ipsi pridem à confessionibus fuerat, tum etiam post mortem conceperit, vt ex subiecta eius ad illum dum adhuc in carcere captiuus detineretur scripta epistola patet. Epistolæ huius Anglicè quidem cõ-

scriptæ, latinam ponam interpretationem, vt candido lectori manifestum euadat quàm fuerit hic sanctus Pater & ab omni eo vitio immunis quod sælestissimi ipsi audent obiicere, pertinatiæ mendaciq̃ue eum arguentes: verum mentita est iniquitas sibi, & ea quam alteri struebant calumniam, in eos verè cõpetebat. Epistolæ serenissimæ ipsius Reginæ hic est tenor. Mi venerande Pater. Qui in dubiis casibus aliis consilio solet adesse, nouit & ipse sibi quid conueniat melius cõsulere, non dubitans qua es cum pietate tum eruditione quin & velis pro Christi nomine si opus erit, mortem subire & endam tali casu non refugiendam cognoscas. Age itaque & bono animo esto: nam si paucas in hisce tormentis pœnas sufferas, æternam (vt ignorare non potes) mercedem es recepturus, qua qui paratus sit desti-

54
tui ego cum grauiſſimè cum ratione
inſanire arbitror. Me tamen (prò
dolor) filiam tuã in vulneribus Chri-
ſti genitam relinques, interim ad tẽ-
pus aliquod ſolum, relinques dico
mœſtam me & ſummo mœrore cõ-
fectam, dum eum virum perdo qui
mihi in diuinis rebus vnicè coleba-
tur, quod earum cognitione & in
Deũ pietate ſummè eſſet inſtruct⁹.
Atqui profecto ſi quod optarẽ, libe-
rè exprimendum eſt, malè ego per-
mille etiam tormetorum genera te
præcedere quàm poſt modum ſe-
qui. Verum inimuerò ſi vnicuique
quod in votis habet, contingeret ex
animi ſententia, quis quæſo diu in
ſpe viueret, quapropter propriæ
meæ voluntati libenter renuntians
omnium iſtarum rerum ſummam
penes eum eſſe opto qui ipſe pro-
priæ etiam nobis dans exemplum,
voluntati maluit nuntium mittere,

55
quàm eidẽ obſequi dicens fiat vo-
luntas tua. Præibis tu ergo, & pro-
fectò præibis verùm efficies vt preci-
bus tuis per idem iter te ſequar, for-
tiore & conſtantiore (vt ſpero) ani-
mo. Age itaque & certò nouis quã-
tum cū que ea quæ pateris tormeta
ſint grauia, eorundem me eſſe par-
ticipem, quæ non dubium quin im-
marceſſibilem tibi reddent coronã,
piis omnibus & pro Chriſti nomi-
ne decertantibus paratam, ſi modò
forti & intrepido animo ea perferas
quæ in te cogerentur tormenta. Me-
mor ſis nobilis & auitæ tuæ familia,
quæ te nõ dubito ad generoſam pro
Chriſti nomine mortem ſuſtinendã
extimulabit, ne qui nobilitate gene-
ris eſ illuſtris, eãdem turpiter impia
Regis petitioni ſubſcribès, cõtami-
nes, quãtũuis non ignorẽ te ordinis
tui dignitati tantũ deferre vt nobilita-
tis iſtius mūdane quæ per exigua eſt,

in nulla si non adsit virtus, rationem non habeas. Reddes summa cum gloria corpus id tuum creator suo quod tam diu sanctam vitam colens sub pauperculo isto Franciscani institute tegumento obseruasti. Et tamen dum cogitatione voluo filia ego tua obediens quantum tua de causa mœroris sim habitura, nescio quid dicam, hæc potissimam ob causam quod me sine consolatione aliqua relinques, ita quod hæc in hoc mundo habitatio expectatioque mea aliud esse nõ possit quam miseria & in corporali vita mera mors, sed tamen in Domino confido cui dixi pars mea es in terra viuentium, in qua te me visuram spero, non ita multò post ubi tempestate huius sæculi mihi cessante ad serenam istam beatorum vitam assumar. His vale honorande mi pater, me tuis hic in terra precibus semper commendās,

Psal. 141.

quibus quoque maximè me consolandam dum supernas illas sedes fueris consecutus spero: Filia tua mœrore plenissima Catharina. Luce clarius ex hac epistola patet singularis cum pietas tum prudentia optimæ matronæ qualèmq; etiam & quàm beneuolum gerebat erga sanctum Patrem animum: verè martyrij amore æstuassee etiam ipsam quis non dixerit qui considerabit quàm prudenter & quàm sedulo eum ad martirium constanti animo subeundum ad hortetur quem sciebat in rebus diuinis versatissimum, & proinde sciret quid in casu hoc adeo insolenti se qui, quid fugere deberet, ea quoque esset pietate, ea virtute eaque constantia, vt non dubitaret quin non solum non turpiter se in obeundo martirio gereret verum etiam intrepido & erecto animo ad illud aspiraret potius quàm idem

reiceret. Tristitia autem quāta perfusa fuerit ob hunc Patris casum facile quiuis cōsiderat, dum ipsa pœnarum grauitatē se etiā persantificere, tormentorūque omniū esse participē declarat: futuram quoque postea celatū his literis esse noluit. Epistola hæc profectò doctissimè & summa animi pietate conscripta testis luculētissimus esse potest singularis in optima matrona virtutis, prudentiæ eximiæ & constantiæ in fœmina incredibilis quæ virile aliquid spirans virū ad martyriū etiā paratissimū suis scriptis ad idē ausa est cohortari. His literis acceptis, nō dubiū est quin mirum in modū sanctissimus Pater fuerit cōmotus, gauisus tamen graui adeo cohortatione fœmina profecta, ea cuius, ipse erat cōsiliorū omniū conscius, non ignorans quanta prudentia & pietate pectus eius esset imbutum, quæ

dum ipsi confessionibus esset diuinis rebus erat longè additissima.

Hic Epistola hūc in modū respondit sanctissimus Pater.

Serenissima Domina Regina filia mea in visceribus Christi longè charissima. Accepi tuas per iuuenē illum ministrum tuum Thomam, quibus lectis incredibili gaudio fui perfusus ob magnam illam quam in te perspicio in fide constantiā, in fide dico matris tuæ sanctę Ecclesię: in qua si persistes, non dubiā consequeris salutē: nec est profectò quod de me dubites, quòd inconstantiam aliquā hos meos canos dedecere planè eum. Interim obnixè te rogatam velim vt indefesso labore apud Deū pro me instes pro, cuius quidē spōsa hic tanta tāque multa tormēta patimur vt me in gloriā suā recipiat, pro qua toties decertauī in ordine Diui Francisci cōstitutus: annis videlicet quadragintatribus: & modo sexa-

gesimum quartum habens annum populo necessarium me ampli⁹ nō esse perspicio: quare omnibus votis opto dissolui & esse cum Christo. Interim cauebis à pestifera hæreticorū doctrina vsque adeo vt si Angelus de cœlo descendat, aliam adferens præter eam quā te docui doctrinam, fidem nulla ratione dictis eius adhibere debeas sed reiciere, si dico aliud aliquod dogma quàm id quod te pridem docui adferat, non enim à Deo proficiscitur. Pauca hæc consolationis loco habitura es quā à Domino nostro Iesu Christo maximè expectare debes cui te commendo plurimū vt & Patri meo Frācisco, Diuæque Catharinæ, quam obnixè te rogo vt ores cum in suppliciis me constitutū intelliges. His vale. Misi ad te rosarium meū quod triduum tantum supersit vitæ meæ. Hanc epilam rescripsit pater Regi-

Galat. 1.

næ, vbi etiam prophetico spiritu præditum fuisse sanctum Patrē facile perspici⁹ triduo enim postea extremo supplicio fuit affectus. Scripsit & eiusdem pientissimæ Reginæ ancilla Domina Elizabet Hanō ad venerabilem istum virum literas dū adhuc in eo portæ nouæ carcere detineretur, hunc ferè in modum. Colendissime mi Pater incredibile est quanta Domina mea serenissima Regina & ego mœstitiā afficiamur dum de grauissimis acerbissimisque tuis poēnis intelligimus, atque hoc magis quod omni sumus consolatione destitutæ: ita quod Domina mea sine vlla intermissione lachrymis sese inigans nihil aliud quam precibus det operam. Si fieri possit villo modo, vt amicorum quorundam opera euadas, quæso ne nos te orbatas velis relinquere, metuens profecto ne Domina mea Regi-

na tam funesto commota casu, in
 grauem incidens morbum, mor-
 bû, mortem incurrat, hocque maxi-
 mè quod Regis furor is sit qui Regi-
 nâ intolerabilis videatur. Die siquid
 dem Lunæ vltimæ elapsô venerunt
 ad nos Regis satellites qui nescio
 quid perquirentes, minis nos vsque
 adeò teruerunt vt quid consilij ca-
 peremus, non satis sciremus, adeò
 vt quid Rex terrifico hoc actu sibi
 velit, penitus ignoremus, Vnicè au-
 tem te rogo vt supplices ad Deum
 preces fundas, eum deprecans pro
 me & socia mea Dorothea Lichfil-
 de quæ te salutatur ex animo. Vale &
 pro nobis Dominum Deum exora.
 Ad has literas ita respondit sanctus
 Pater, Filia mea Elizabetha Ham-
 mon Doleo profecto ob grauem
 illum Dominæ tuæ tuumque mœ-
 rorem, propter has meas quas susti-
 neo pœnas, quasi verò non sit re-

surrectio ad gloriam. Non sunt cer-
 tè hæc quæ sæpius inter alia pietatis
 documenta tibi inculcaui: quod si
 sint, me lógè tum à veritatis via ab-
 erasse tibi sciendum est. Si velim
 fidem frangere & præ tormentorû
 timore ac diuitiarum huius sæculi
 cupiditate diabolo me prodere,
 non dubium quin facilè sim euasu-
 rus: tu autem non ita arbitrare. Ad-
 disce ergo pro veritate Christi fidei
 pati, & pro eius sponsa & tua matre
 Ecclesia mori, & non me ab illis tor-
 mētis, quibus spero beatitudinem
 aternam consequi, conari, diuer-
 teri.

Obsecro vt vestigia sequaris Do-
 minæ tuæ Reginæ, præclara quæ
 in ea comperies exempla sequens,
 & pro me ora vt tormentorum
 quæ inferre cogitant, cum pro
 gloria Dei consequenda exigua sint,
 augeant asperitatem. Grauiori hac

respōsione cum quadam correctio-
 ne istius Elisabetæ vsus est quod co-
 naretur eum à subeundi martyrij
 proposito retrahere. Scripsit & aliã
 quandam sancto Patri epistolam
 Dominus Abel vir lógè doctissimus
 qui Regina aliquando in Musico-
 rum instrumentorũ tactu & linguis
 operam suam nauarat, idque ex car-
 cere, nam etiam inter reliquos in
 carcerem erat coniectus. Harum te-
 nor hic est. Reuerende admodum
 Pater: Quantumuis tormentorum
 grauitatem exhorrent sensus, profe-
 ctò eadem tamen sustinenda fides
 nostra exigit & requirit: dixi, motus
 est pes meus propter auersionem fa-
 cili tuæ: verum quo hæc tardatio cui
 auidè expectatur summa illa beati-
 tudo. O beata facies in qua consistit
 ipsa satietas, vnde inquit Dauid sa-
 tiabor cum apparuerit gloria tua,
 sed auertisti faciem tuam à me & fa-

Psal. 93.

Psal. 16.

ctus sum conturbatus, conturbatus *Psal. 29.*
 quia tormentorum prológatur cru-
 ciatus, prolongatus itaque, cum &
 sim humiliatus, humiliatus & non
 exaltatus quia ad saluatorem non
 tractus, non tractus quia pondere
 peccatorum oneratus, oneratus &
 ab ipso non resectus. Quid ergo
 proderit mea condemnatio, si vlti-
 rius fuerit expectandum: Expectans
 expectaui & non intēdit mihi. Qua- *Psal. 39.*
 re quæso: quia nimirum fufis pro
 me precibus dei misericordiam qua
 erga me vteretur non implorasti:
 scio enim quanti ponderis oratio
 iusti apud Deum: Quia apud domi-
 num misericordia est & copiosa *Psal. 129.*
 apud eum redemptio. Liberaisti id-
 que propter Dauid seruum tuum:
 quare ergo pœnis his finis non im-
 ponitur, per triginta septem iam dies
 sustineo & non inuenio requiem,
 tamen spes mea est quod simul vno

supplicio moriemur, moriamur
 quæso ut viuamus cum illo cui pre-
 cum tempore plurimum te comen-
 do, martyrum omnium martyri. Vale
 & pro me ora. Ad hanc epistolam
 hunc in modum Reuerendus Pater
 dedit responsum. Multum generose
 Domine. Sicut accidit in claritate
 cognitionis, ita & in fruitione gau-
 dij & æternæ habitationis vnde B.
 Augustinus libro de ciuitate Dei,
 Multæ mansiones in domo vna sunt,
 erunt etiam variæ præmiorum di-
 gnitates, sed vbi Deus erit om-
 nia in omnibus, erit quoque in dis-
 pari claritate per gaudium, vt quod
 habebunt singuli, commune sit om-
 nibus, quia etiam gloria capitis om-
 nium erit per vinculum charitatis
 & sic tantum quiuis gaudebit de al-
 terius bono quantum gauderet si in
 seipso haberet. Noli, fili mi, nume-
 rare pœnas quia hoc est dolori do-

lorem addere, sed cogita quod dicit
 Diuus Paulus existimans passiones,
 huius sæculi esse indignas ad futu-
 ram gloriam quæ reuelabitur in no-
 bis, cuius verbis benè additur, dictum
 propheta Mille anni apud Domi-
 num sicut dies hesternæ: si patienter
 res quæ inferuntur tormenta, ne
 dubites de retributione de qua psal-
 mista inquit, Inclinaui cor meum
 ad faciendas iustificationes tuas in
 æternum propter retributionem, o
 beata & ter felix illa retributio quæ
 fit timentibus Deum, vt oramus Re-
 tribue seruo tuo, non tamen nisi
 quia custodiui sermones tuos. Si er-
 go retributio in custodiendis ser-
 monibus Domini: custodi ea fili mi,
 quousque vsque in finem, quia dicit,
 qui perseuerauerit vsque in finem hic
 saluus erit, neque pœnæ triginta se-
 ptem dierum nec mille annorum
 sed vltimus finis coronabit tuum

*Rom. 8.**Psal. 89.**Psal. 118.**Psal. 118.**Math. 24.*

opus. Laborantibus vnico die non
 satisfit pro anno integro: neque qui
 Romam stipendio mittuntur, tan-
 tum recipiunt quantum ij qui pro-
 ficiscuntur Ierofolimas. Si curras tan-
 tum tu vt Romam consequaris, Ie-
 rofolimam putas venires? Ierusalem,
 inquam, quæ est ciuitas Regis ma-
 gni, in domibus eius cognosceris,
 cognosceris cum suscipies eam, eam
 inquam, in qua est pax summa &
 tranquillitas maxima. Putas, fili mi,
 quòd simul curremus & in vno sup-
 plicio gaudebimus & de vno calice
 bibemus? maiora me expectant cer-
 tamina, te verò leuiora supplicia
 manet. Verùm qualiacunque tan-
 dem ea erunt, viriliter age, susti-
 nens Dominum. Vale.

Psal. 47.

Non ita multò post idem Domi-
 nus Abel fuit suspendio necatus,
 propter Romanæ Ecclesiæ fidem,
 quodque Regis, vt & alij, impor-

tunæ & iniquæ petitioni putarit esse
 contraueniendum, de quo quidem
 in historia Anglorum vbi in lucem
 prodierit, pluribus actum reperi-
 tis. Atqui hæc sunt Beneuole lector,
 quæ de Anglorum Fratrum vita &
 martyrio hoc tempore in lucem
 emittenda putauit: tuam vbi cecidi,
 opem requirendis, vt monitus, tuo
 iudicio castigatione adhibita pro-
 prium hoc opusculum emaculem.

Finiunt martyria Fratrum
 Anglorum.

F iij



DE PATRIBVS
 DIVI FRANCISCI IN-
 STITVTI QVI ELAPSI
 his superioribus annis in Belgio
 pro Christi nomine passi sunt sub
 Principe amiacō.

VM superioribus annis sta-
 tuissent heretici omni scele-
 re Rempubicam Catholi-
 corum diuexare: selectissima quæ-
 dam eiusdem membra aggressi sunt
 quæ scirent tanquam columnas ali-
 quot præcipuas totius spiritalis ædi-
 ficij structuram sustinere ac tãquam
 præclarissima luminaria toto mun-
 do prælucere. Nullum enim non
 mouet lapidem humani generis
 hostis diabolus vt hæreses in mun-
 dum introducat ac infidelitatis er-

rorem perpetuūque atheismum
 in eo (si possit) plantet, vt hac ratio-
 ne de omnium salute semel sit des-
 peratum. Illi enim eius inuidia est,
 qua peccatum in orbem introiuit,
 male persuasos primos parentes eō
 adducens vt sibi potius quam Deo
 fidem haberent. Simili ratione &
 modò peccatis nostris ita merenti-
 bus, permissu Dei, flagitiosissimos
 quosdam homines excitauit qui o-
 peram ipsi nauarēt, aliquos quidem
 in seminandis hæresibus, alios qui
 bella cum nostris gererent, aliquos
 denique qui quæ essent grauissimo-
 rum Antistitum & Magistratum
 clarissimorum operã in Republica
 benè composita, turbarēt omnia &
 summa imis miscerent, dum ad di-
 gnitates euehūtur infimæ plebis ho-
 mines & in ordinē rediguntur ij qui
 pri^o ob singulares, quæ in illis eluce-
 bāt virtutes alijs præfecti, authorita-

72
te summa pollebāt, vt taceam quòd
eorum plurimi in vincula coniecti
morti adiudicati postmodum fue-
runt, cum tamen de Republica opti-
mè essent meriti. Atque versipellis
quidem ille coniuratus noster hostis
satan, cū videret conatibus suis mul-
tum obsistere eos qui viā perfectio-
nis ingressi in religione quadā Deo
se consecrarunt, eosque maximè qui
præterquā quod perpetuas pro Ec-
clesia preces fundant: insuper etiam
concionibus aliisque pietatis offi-
ciis populum in vitæ æternæ viam
deducunt, illos ad ortus est sedulo in
eos quicquid ad eam rem putauit
idoneorum esse ministrorum, sum-
ma ne elaberentur, adhibita indu-
stria concitans. Sunt inter eos viri
quam plurimi, vitæ sanctimonia,
singulari prudentia, maximâque e-
ruditione præditi qui Sancti Fran-
cisci institutū cum serio semel am-

73
plexi sunt, nihil magis in votis ha-
bent quam sese furibundis hæreti-
corum machinationibus opponere
noctes diésque Deum pro omnium
salute deprecantes, interdium etiam
concionibus vacantes quibus vnū-
quemque in fide instruant & secta-
riorum refutatis ficularis argumen-
tis constantiorem in veris Christia-
norum placitis faciunt. Atque hæc
inueterati istius ipsorum odij causa
est. Hinc clamat Lutherus mendicā-
tium sacculos esse tollēdos, Iulianus
Apostata philosophiam omnem è
scholiis exterminandam, ne videli-
cet non satis commodè aggredi va-
leāt ouiculas Lupi, canibus qui eas à
voracium bestiarum rabie defen-
dant superstitibus. Cum siquidem
eo in ordine viri sint philosophiæ
peritissimi, cuius cognitionem ad
ipsam Theologiam adferant, egre-
gièque in hereticorum controuer-

suis subseruiat: malefèriatorum ho-
 minum tectas frequentissimè & tã-
 quam centones malè concinnatos,
 malè compositas, ratiocinationes,
 cauillationes veriùs dixerim, ita dex-
 trè refellunt, adeò dilucidè refutant
 vt de victoria vera nefarij homines
 desperent, nixi deinceps friuolis
 tantum & in speciem plausibilibus
 argumentis. Ne tamen omnino
 succubuisse videantur, si quando
 præualentibus ipsis contingat eos
 ducem habere suæ factionis homi-
 nem qui & autoritate & potesta-
 te valeat: vi sanè peragunt quod
 disputationibus & colloquijs ne-
 queunt. Contigit hoc nouissimis
 his temporibus in Belgio vbi Fran-
 ciscanos plurimos, tenebrarum
 Principis instinctu sub Principe
 Auriaco grauissimis supplicijs af-
 fecere, atque id ob negotium fi-
 dei, quòd potissimum parte Eu-

charistiam cõcernit, cùm Angli ob
 primatus autoritatem Regi dene-
 gatam, martyrium sustinerèt. Huius
 rei historiam tenui quidem stylo,
 vt omnibus eius pateat lectio, verè
 tamen perscribemus.

Anno itaque ab incarnatione
 Domini 1572. cùm iam præ fori-
 bus esset diuini illius præconis Ioan-
 nis Baptistæ solemnitas: dum ad ex-
 tremum furorem & inauditam cru-
 delitatem, infensissimi Catholicæ
 Ecclesiæ hostes hæretici nihil fa-
 ciunt reliqui: omnes suos conatus
 eam in rem contulerunt, vt quicun-
 que essent apud Holandos Zeelan-
 dósque, vbi rerum potiebantur, sin-
 gulari virtute & eruditione viri ex-
 quæsitis eos supplicijs afficerèt mor-
 tique darent vt illis è medio sublatis,
 furibundis suis machinationib⁹ qui
 sese opponeret, non esset. Hoc siqui-
 dem cõsilio perpetuo vfos videmus

illos (vt prius diximus) qui barbara quadam gubernandi ratione, tyrānide magis quam beneuolētia quæ acceperant regna putarunt esse administranda vt quos suis conatibus videbant obistere posse, ea qua pollebant prudentia & virtute, prodicionis accusatos morti adiudicārēt, aut si ob populi erga huiuscēmodi viros fauorem non possent, in exiliū certē coniicerent, quòd iis presentibus truculenti illi rerum administratores absque omni metu esse nequeant. Habet huc de re luculentum exemplum Eusebius historia libro sexto capite 20.

Alexandro (inquit) Imperatori post tredecim annos principatus sui defuncto, Maximian⁹ Cæsar succedit. Qui dum odio fertur aduersum decessores sui Alexandri domum, persecuciones commouit Ecclesiis: ita tamen vt eos tantummodo qui po-

*Eusebius
Ecclesiastice
historie
lib. 6. cap.
20.*

pulis præerant & doctrinæ, punire iuberet, velut qui causam cæteris huiusmodi persuasionis præberent. Simili exemplo videmus sæpius vsos fuisse Turcarum Imperatores dum etiam in propinquos maximè sæuitiā exercent vt metu omni sublato pro libidine omnia administrare possint. Paria sanè faciunt hoc nostro ifcelicissimo sæculo hæretici dū principes viros ad carceres trahunt, diuini verbi præcones interficiunt, in omnes denique superbia sua graues sunt qui ipsorum placitis non omni ex parte obsequuntur. Dum itaque furibūdos hos suos quos pridem cōceperant spiritus efflare ita tuissent, oportunitatem per domesticos plurimos nacti, quos singulis in ciuitatibus sibi habebant addictos Alcmariam inuadunt, Hollandiæ oppidū. Iam enim singulę propemodum Batauorum vrbes noua

captabant consilia, omniáque ad defectionem spectare videbantur. Occupato itaque astutia ac dolo hoc oppidulo, ad collegium Religiosorum eorum, qui Diui Francisci statutum sequuntur, barbariem suam expleturi, accurrunt, Collegij præfectu quem Guardianum vulgari nomine appellant aliosque quos ibidem reperere fratres, post varias calumnias, scommata, dictoria & illatas iniurias, funibus proprijs quibus pro instituti ratione cincti erant, ligatos, abducunt in vincula, proditiones eos insimulantes, quod inimicis (sic enim Italos Hispanosque appellabant quos hæreticorum furori Rex Catholicus in Belgio opposuerat) patriam proderet voluissent, quam ipsi virtute sua & armis, saluam scilicet & integram esse volebant. Est enim id familiare admodum cum

alijs tum etiam Belgicis hæreticis ut eos proditionis accusent quos immaculatæ esse vitæ cum omnibus constet, alio nomine arguere non possunt. Hoc ut confirmet, miris vtuntur technis. Rumores spargunt falsissimos, reperta nimirum maximo numero in huiuscemodi religiosorum Fratrum collegiis instrumenta bellica, esse armatos qui eos qui in ciuitate patrie studiosi essent, interficeret, in iisipis locis collocatos: adulterinæ finguntur literæ tanquam ab ipsis scriptæ, vel ab alijs ad eos ipsos missæ quib' appareat omnibus in patriæ eos ruinam incūbere. Itaque nefandū hoc facinus obijcitur, saluā illos esse nolle ciuitatē, obijcitur dico ijs per quos ciuitatis salus vel maximè stabat. Quid enim si religiosissimorum Patrū præclaræ virtutes, assiduæ ad Deum deprecationes, cōciones doctissimæ frequē-

tissimæque ea in ciuitate locum non habuissent, iam dudum omnium hæreseôn & errorum sentina, improbissimorumque morum fuisset seminarium. Inclinatam enim erat id oppidum, supra quam cuiquam credibile est, ad Anabaptistarum dogma ut etiam totus propemodum ille Hollandiæ tractus quem ab agnis Vuaterlandiam vernaculo nomine appellant. Hac peste in oppidum introducta quis non videt quo inuitura erat ea Respublica: quos tandem errores cum ab incolis ibi feminatos, tum ab exteris eò allatos non suscepisset? caros gratosque habuisset, ambabus denique vlnis fuisset complexa. Verum fuit is diuini numinis fauor ut collocarentur eo loci viri hi qui & virtute & eruditione singulari possent & qua erant erga Deum & populum pietate vellent conatus nefariorum

hominum

hominum retundere, cum in eo oppidum etiam in vicinis locis, periculis similibus expositis. Effecit hoc tandem præclara eorum virtus ut haberent eo loci viros plurimos præclarissimos, optimosque sibi maximè addictos adeò ut improbissimi ij scelestissimique peruelles timerent fore ne eorum cõsilio & armis Patres isti suis ipsum manibus eriperentur, quod scirent non ita occoëcatum populum qui iudicaret rem omnem bene geri dum per summum scelus homines nefarij, optimos viros in carceres abducunt. Inito itaque consilio Enchusiam venerandos Patres trahunt quod ibi melius conseruari posse scirent vbi suæ fortis haberent plurimos & Patrum istorum nõ perinde ipsis perspecta esset probitas. Est id oppidulum in maris littore oportuno loco situm ita ut mercatorum diuersorum

G

accessu celebre sit admodum & rerum omnium copia affluēs. Verum ut sit in emporijs nobilioribus ut eo simul cum mercibus importentur etiam mores eorum qui ea frequentant (ut videamus in huiuscemodi locis corruptos amplius plerunque hominum mores quam alibi) importentur quoque errores illorum ipsorum mercatorum quos ibi maiori cum fuisse spargi posse arbitrantur ubi omnia ad luxum magis quam ad religionem spectant: ita & hic usu venit ut à sectarijs locus iste frequentaretur admodum & sectas commode ibidem seminarent. Huc funibus proprijs ligati in D. Ioannis Baptistæ vigilia, qui erat captiuitatis ipsorum dies, deducti sunt: ubi plurimis lacerati iniurijs & molestijs affecti cum fuissent, tandem sacerdos quidam apostata cui Gerardus de Berkenroye nomen erat, ho-

mo crudelis & impius quem causis huiuscemodi præfecerat Princeps Auriacus, Reuerendū Patrem Guardianum ostensa hostia (nescitur an consecrata) his verbis aggreditur Hiccine est Deus tuus quē hactenus coluisti? Age, liberè dic nobis si is sit. Cui constanti animo respondit religiosus Pater. Si ea, quam ostēdis, hostia consecrata sit à sacerdote legitimo ijs verbis quibus & ceteros sacerdotes ubi voluit Christus, firma fide eum assero Deum meum Christumque saluatore esse qui pro salute humani generis pepēdit in cruce. Diuinis his boni Patris verbis perceptis, homo nefarius, tanquam furiis exagitatus, hæc, inquit, fidei tuæ publica professio, publicæ mortis tibi tuisque causa futura est. Erigitur itaque medio foro patibulum ante domum Prætorij ferturque sententia hūc in modum quod ob proditionē

quam moliebantur, quodque papisticam (sic enim loquuntur) religionem palam profiterentur, sequēdie mane funibus propriis quibus ex more cinguntur morituri omnes suspenderentur. Hęc ubi mortis lata sententia est, ducuntur fratres in domum hæretici cuiusdam prætorio contiguam. Hic sancti Patres non ignorantes quanta vitæ sanctimonia qualique munditia eum præditum esse oporteat qui ad supernas illas beatorū sedes aspirat: omnem curam studiūque omnino nocte hac in recitandis peccatis suis posuerunt ut hac ratione expiati ad authorem suum animam singuli remitterent: colloquijs insuper diuinis vacantes quæ eos à cogitatione omnium aliarum rerum abstraherent & in perpetuendis supplicijs constantes & intrepidus redderent, quos, ut est mortis apprehensio maximè terri-

bilis, spes vitæ vltioris potuisset forsitan à concepto moriendi proposito deterrere. Reuerendus quoque Pater Guardianus quę sui erant numeris summo studio & labore exequens, ad constantiam adhortatus est suos ne supplicij metu à vera fide resilirent, ne diabolicis inspirationibus locum darēt, cum dubium esse non possit quin aduersarius noster diabolus tunc maximè tāquam leo circumeat quærens quem deuoret, cum videt statim spem sibi omnem præcisam fore suis machinationibus hominem amplius aggrediendi: atque hoc tum magis agit, cum, ut est summa inuidia perspicit rem ita tractari ut vnde excidit ipse, eo migrent ij qui è viuis excedunt. Illos itaque socios suos hac oratione aggressus est. Agite fratres mei & mecum persistite in Romanæ fidei confessione pro qua animas nostras

1. Petri 5.

hodie non dubitemus offerre Deo
 ut eisdem in cœlum inferat splen-
 didissimisque exornet coronis. Non
 leuia omnino, fateor, sunt quæ su-
 bimus, supplicia sed breuia admo-
 dum, gaudia verò quæ expectamus
 perpetua sunt & æterna. Præ oculis
 habeamus illud sanctissimi Patris
 nostri Francisci, quo suos ad labo-
 rum & incômodorum tolerantiam
 exhortari solitus est, Modica passio
 gloria infinita. Atque sanè modica
 est hæc passio si æternitatem illam
 spectemus, si beatitudinem intuea-
 mur, vbi cumulatissimè quicquid
 bonorum cogitari potest recipie-
 mus. Bene ait Apostolus non sunt
 condignæ passionēs huius sæculi ad
 futuram gloriam quæ reuelabitur
 in nobis. Reuelabitur sanè in nobis
 si passionēs illas breues & momen-
 taneas intrepido animo subiueri-
 mus. Parcite mihi obsecro & con-

*B. Fran-
 ciscum dice-
 re solitus
 erat.*

Rom. 8.

donate Fratres, filii que mei in Chri-
 sto quamdilectissimi, si subinde pa-
 rum memor vocationis meæ & præ-
 fectionis ad quam eram euectus, actu
 aliquo improbo aut sermone non
 satis cōdito vos offenderim: donate
 obsecro si cum mei esset muneris
 vitæ sanctitate vobis omnibus tan-
 quā sydus aliquod clarissimum præ-
 lucere & ad viam, arctam quidem
 & arduam illam quæ ad cœlū ducit,
 facem præferre, nihilominus ea pro-
 bitatis exempla vobis non exhibue-
 rim quæ & poteram diuino assistēte
 numine & debebam. Hoc vnicè vos
 rogatos volui vt cū pastor sim vester
 ac proinde ad virtutem capeffendā
 author & dux esse debeā: ignosceret
 Deus si minus probè, meo, hac in
 parte, officio functus fuisset. Agite
 iam & negotium salutis vestræ sedu-
 lò procurate. Tempus resolutionis
 nostræ instat. Venturus est satelles

impious qui nos iubeat vitam cum morte commutare. Quapropter præfenti & erecto estote animo ne vos metus aliquis & trepidatio percellat. Huiuscemodi pijs adhortationibus & officijs noctem hanc infomnem transegere, diuinis laudibus operam dantes, Christúmque deprecantes vt qui singulari exemplo acerbissimum illud supplicij genus subiuisset, gratiæ auctario ita eorum animos roboraret vt huiuscemodi barbarorú hominum supplicia non exhorrescerent. Sciebant Diuum Paulum ita ad martyrium intrepido & confirmato fuisse animo vt diceret. Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis)

Rom. 8.

sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors, neque vita neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei quæ est in Christo Iesu Dño nostro. Contemplabantur viri optimi immensam barbarorum hominú crudelitatem, sed quòd à charitate Christi separari nollent in quo iam omnem spem suam collocarant, flocci sibi hæc tormenta pendenda esse arbitrati sunt. Amanti siquidem nihil est difficile & qui studio ardet rei alicuius, quátumuis plurimis sæpe obstantibus impedimentis, quátumuis labores plurimi exaltandi sint, quantumuis etiam causa illa vt in fidei professione, cum vitæ discrimine quandóque coiun-

eta sit , tandem aliquando ferè eo peruenit. Vnde dicit Sapiens dilectio fortis sicut mors : quam fortis sit mors quis non intelligit qui sapiens est . Cum hanc noctem viri clarissimi in diuinis precibus aliisque piis officiis expectantes Dominum suum peregrissent, sequenti die matutino tempore inter quintam & sextam horas supradictus ille tyrannus Gerardus nomine, nihil nisi sæuitiam spirans, fratrem quendam ex eorum numero, Adrianum nomine aggreditur, Laïcus hic erat, vir bonus, canitiæ venerabilis, parem ad fidei confessionem cum aliis constantiam adferens . Hunc sperabat impius ille à recta via deducere, sed falsebatur miser qui aliū arbitrabatur fallere & à rectæ fidei soliditate remouere. Vitam illi offert hac conditione si tortoris officium subiens, fratres reliquos sui instituti in crucè

velit agere & à scalis præcipites deturbare spetiosa profectò nefarii hominis beneuolentiã vt vitam concedat ipsi si aliis mortis causa & minister esse voluit . Quid furcifer? ita non solum improbus es & impius: verumetiam furiosus & amens vt optimi viri constantiam studeas labefactare! Quæ crux tibi potest factis supplicii adferre, O portendum in extremas terras deportadum. Tu quòd apostata esses & a vera fide deflexisses, non absimilis huiusmodi generis hosti diabolo , inuidisti ipsi forsitan illum in fidei professore erectum animum, maluissesque ad tuas ipsum sordes pertrahere quàm barbaro exèplo in eius morte crudeliter illata, tuã sæuitiã fatigare. Meminisse oportebat, cū olĩ in lege versatū te, quod sacerdos esses, decebat (quatumuis modò apostatæ nomē quàm sacerdotis malis) quid præ-

scribat Leuitici 19. Deus de honorandis ijs qui iam prouectioris sunt ætatis qualis fuit hic frater. Coram cano capite, inquit, confurge & honora personam senis: & time Dominum Deum tuum, ego sum Dominus. Verùm tu quantumuis nobilibus ortus sis progenitoribus, tenebris tuis progenici tuæ ignominia maculam inuifisti & ingurgitatione viri (nam strenuus potator es) præclararū, quas forte scinisti aliquando, rerum cognitionem ita oblitterasti vt & hoc diuinum præceptum ex cerebro atque adeò corde tuo extriueris. Infulsæ huic nebulonis petitioni intrepido animo respondet laïcus, tantum abesse vt atrocissimo hoc flagitio extreme suæ senectuti hanc velit infamæ notam incurere vt optet magis illis commori & ab ea sententia non discedere quam sibi speraret salutis fore cau-

sam. Spe itaque frustratus sua tyrannus educit optimum virum è domo illa ad patibulum, solum cum prius fratribus valedixisset & manifesta ijs constantia dedisset argumenta. Vbi ad supplicij locum deuentum est, scalas non inuites conscendit, applicatòque collo ei⁹ fune, quem, vt moris est Franciscanis, gestabat, commendata in manus Dei anima, strágulatus est communi suspensorum pœna. Educitur post hūc Guardianus ipse vt qui morum honestate & præclaris exemplis, alijs suis fratribus in vita præluxisset & viam quam ingredi deberent mōstrasset: hoc ipso in supplicij genere viam etiam demonstraret. Nec sanè sibi suisque defuit dum constantia incredibili lubens mortem subit. Itaque summa cum animi alacritate locum accedit, tribus vicibus Psalmum illum. In te Domine speraui, *Psal. 30.*

1. Cor. 10.

recitans, quòd sciret, vt erat vir in sacris literis versatissimus, afflictionis tempore conueniatissimum eum psalmum esse. Quis enim non in eo spiritum suam omnem collocet qui fortitudo nostra est & refugium, qui nobis & vult & potest calamitatis tempore opem ferre non sinens nos tentari supra id quod possumus. Quo peracte scalas conscendere cogitur & simili mortis genere interit. Sequitur hunc sanctæ Claræ Dominarum Pater, qui, vt agnus ad victimam destinatus, non aperuit os suum, eodemque supplicio vitam cum morte mutauit. Hunc secutus est Pater Ioannes, natione Nardenfis qui dici non potest quanta alacritate ad scalas accurrent, eademque conscenderit, similem cum præcedentibus vitæ exitum consecutus. Erat verò is Alcmariensis Franciscanorum Collegii sacrarum atque idem chori mo-

derator, quod vtrunque officium summa profecto cum laude administravit. Ipsi in supplicio successit frater Lodouicus Voets sacerdos & diuini verbis præco, cui, eo quod ipsorum insidiis oportunior apparet, videbantur martyrium negaturi nisi ipse acrius instidisset. Erat iuuenis hic Florenti etiamnum ætate quem hanc ob causam arbitrabantur aliquid de constantia remissurum si libertatis & vitæ diuturnionis spes affulgeret: quod vt videt sibi strui periculum: quid moramini, inquit, ad quid ista dilatione, animo certè meo acerbissima, vtimini! Abripite me, abripite & quem in simili cum aliis mortis causa reperissetis, eodem supplicii exitu punite. Constantiam iuuenis, irrisionem sibi factam interpretatus carnifex magna quadam indignantis animi contumacia, Tibi inquit,

scelēste, cæteris arctius hoc fune infingulum constringam. Itaque non deest sibi crudelitas quin statim in scalas attractum eum de gradibus deturbet, cum prius iuuenis Pater pro glorioso adeò exitu qui immittebat gratias Deo immenses retulisset. Eo ipso die Beato Ioanni sacro ad vesperam, deponuntur è patibulo suspensa corpora: nares eorum tanquam aquarum riui sanguine fluunt vehunturque curu extra portam quæ Alcmariam versus tendit & in aggere prope portam, in loco cui nomen est Muten, leuiori terra cooperta condita sunt, vbi influxu maris aquis teguntur quæ stupendo miraculo in speciem sanguinis, multis diebus, cernentibus non modo Catholicis verum & hæreticis conuersæ apparuerunt, visæque sunt quinque faces super extincta corpora nocte lucere: perceperunt præ-

terea

terea incolæ mænia ciuitatis quibus corpora adiacebant quasi quodam terræmotu cieri: a vicinis quoque audita est vox terribilis instar tubæ sonantis vernaculum hunc edens sermonem, staet doet, staet doet, id est, occide, occide, quam Catholici futuræ vindictæ præfagium interpretabantur. Hæretici verò tãquam ludicra hæc sint & phantasmata veriùs vbi simul synderesim conscientiamque, quantum possunt, abolerint, res sacras didicerunt nihil pendere, floccifacere simul diuina & humana omnia, vt nihil aliud quam verum atheismum hic liceat deprehédere. Sanioris erant Ethnici quidam olim iudicij quamuis nullam penitus venturi Messia cognitionem haberent, nec veri Dei habuissent vnguam. Vergilium hanc *Vergilius 3.* in partem, vt confundantur sectarij, adducam, qui in tertio *Æneidos* *Æneidos. 3.*

H

quantus Æneam sociosque inuasit
rit metus ob Harpiarum portenta
& nuntium ibidem declarat, adij-
ciens simul quàm sibi Deos opta-
rint propitios.

*At socij (inquit) subita gelidus formidine sanguis
Diriuit, cecidere animi: nec iam amplius armis
Sed votis precibusque iubent exposcere pacem:
Sive Dea seu sint dica obscenaque volucres
Et pater Anchises, passus de littore palmis
Numina magna vocat, meritisque indicit honores.
Dij prohibete minas, Dij talem auertite casum
Et placidi seruate pios.*

Confundere hæretice & si tanta
animi tui arrogantia est vt à mo-
nachis nolis edoceri, quos tanquam
abiectos & viles reicis: saltem Pœ-
tæ doctissimi & virorum eo sæculo
clarorum te moueat authoritas. Sic
enim eos appello quod palato tuo
magis arridere sentiam eorum com-
médationem quodque perspiciam
in ijs esse quæ in te desiderantur
quæque imitere plurima: non enim

mouet te verè religiosorum Catho-
licæ fidei sanctique sui instituti cul-
torum authoritas, qui tamen quam-
mente habebant conceptam fidem:
non dubitarunt atrocissimis etiam
propositis suppliciis, intrepido &
erecto animo publica facta profes-
sione confirmare.

Nomina fratrum qui Alcmaria
Enchusiam ducti & ibidem mani-
bus impiorum pro confessione Ca-
tholicæ Romanæ fidei morti traditi
fuere, hæc sunt.

Pater Daniel Arendonk Guardia-
nus Alcmariensis, vir certè perspi-
cua eruditione & summa vitæ san-
ctimonia clarus, qui postea quam
institutor adolescentum seminarij
conuentus nostri Louaniensis, mul-
tis annis magna cum laude & non
minori fructu fuisse, Guardianatus
officium postea diuersis in locis ma-
gna dexteritate gessit.



Frater Cornelius à Dieft, Pater fororum sanctæ Claræ in Alcmaria, vir singulari sanctitate præditus & fraternæ pacis studiosissimus.

Frater Ioannes à Nardis sacerdos & sacrista loci qui diligentissimus diuini cultus præclara illa sua voce qua pollebat, decantator extitit.

Frater Ludouicus Voets sacerdos & concionator, qui licet ætate iunior, senilibus tamen moribus præditus, Ecclesiâ Dei quoad vixit, frequentissimis concionibus non parum exornauit.

Frater Adrianus à Gonda, qui quantumuis professione laicus esset incredibili tamen fide munus sibi in multis cõuentibus concreditum magna dexteritate exercuit.

Frater Engelbert⁹ à Terburch laicus & eiusdem loci dispensator. Cùm præfatis quinque martyribus mortem ille non oppetrit: postea

tamen ab infidelibus ciuibus proditus quod ex fratrum Collegio esset & totam eorum suppellectilem abscondisse, diceretur à Geusiis statim captus & incredibilibus cruciatibus propemodum extinctus est, posteaque ab iisdem prope Amstelrodammum, in pago Rarap, nomine est suspensus. Huius hic martyrium subnectemus.

Finis martyrii martyrum Frâcisca-
norũ Alkmariensis cõuentus, qui
pro confessione fidei passi sunt.

*Crudele martyrium Engelberti à Terburch laici
cõuentus Alkmariensis.*

CVM hæresis ipsa sæpius originẽ habeat aut ex turpi libidine aut vindictæ studio aut ex protorni animi elatione: nõ rarò à cupiditate habendi ducit initium cum tamen hæc idolorum seruitutẽ nuncupet Pau-

lus, dum ait ad Galatas quinto capite. Hoc enim scitote intelligentes quod omnis fornicator aut immū-
 dus aut auar⁹ (quod est idolorū serui-
 tus) non habet hæreditatē in regno
 Christi & Dei. Videmus hoc pecu-
 liariter vitiū idolomanix nomine
 celebrari, quia qui hoc malo sunt
 impliciti, agūt id summo studio nec
 in aliam ferè rem incumbūt quàm
 vt peculium augeant, per fas & ne-
 fas diuitias sibi cōquirant, illos etiā
 interimentes per quos iis stare vide-
 tur ne ad optatos thesauros pertin-
 gant. Vbi est thesaurus tuus, ibi est
 & cor tuum, inquit Christus Mat-
 thei sexto. Vbi verò insatiabili ha-
 bendi libidine laborantis hominis
 magis est thesaurus, quàm in rerum
 externarum thesauris reconditis? Est
 itaque ibidem & cor ipsorum dum
 animus eorum omnino circa pos-
 sessionum multitudinem versatur.

Mat. 6.

Euenit hoc funestissimis istis tem-
 poribus etiam in Belgio, Alcmariæ
 nimirum, vbi dum nullas latebras
 adeoque etiam quodāmodo inac-
 cessas non inquirunt vnde aurum
 eruant maximèque id quod apud
 Ecclesiasticos est reconditum: apud
 Franciscanos tanquā rabie correpti
 cum rimantur omnia: laicum quē-
 dam apud quem deposita diceban-
 tur vniuersa aurea & argentea vasa
 similisque materiæ imagines alia-
 que aliqua quæ ad cultus diuini or-
 natum spectant aggrediuntur vt v-
 binam ea essent, significet. Nolenti
 mille intētant cruces. Magna itaque
 vi & nō sine graui læsione in capite
 eiusdē fratris facta, è cōuentu ducūt
 illū ad carcerem vestibus ipsum pri⁹
 quas p. instituti sui ratione gestabat
 exuētes, cū interim miserandū in mo-
 dū sanguis magna copia ex vulneri-
 b⁹ erūpit & in terrā riuī istat defluit.

Cōtruditur itaque in carcerem horridem, ac postmodum vt declaret quonam loco reposita sint omnia, variis cruciatibus sollicitatur. A primò columnæ sublimi affigitur, pedibus à terra eleuatis, ita vt in altum iunctim manus colligantur & inferre pedes etiam arctissimè stringerentur, vbi corporis toti⁹ pondere dubium esse non potest quantum pœnarum axillæ sustinuerint, quæ, ne ad barbarâ crudelitatem aliquid deesset, ardentes iiscandelæ applicabatur vt infectissimo corporibus humanis igni cogere illum rem omnem prodere.

Quid quod non contenti truculentò hoc facinore sub genibus etiam implicaturi concauitate eadem vtuntur nequitia, ei loca etiam candelas adhibentes. Miserum profectò spectaculum & quod ferrea etiã pectora possit ad miserationem prouoca-

re. Atqui vbi videt tyrannicus furor obtinere se non posse quod vellet, aliud supplicii genus aggreditur, vt cum succumbit in vno vincat saltè in altero. Quæstionibus ergo subiicitur: pronusque scamno cuidam impositus iungitur, vt moris est fieri malefactoribus dum rei veritas ab ipsis requiritur. Hic probè vinculis allecti vt se mouere nequiret ori instrumentū illud immittitur quod angusti oris vasculis imponi solitū est si quem lignorem vel-im⁹ infundere, ne effundatur. Hoc dū ori habet impositum, iniicitur à carnifice immūdi humoris omne genus, requirentes ea vasa quorum ipsum conscium esse volebant. Mira profectò constantia in laico, pœnis adeò acerbis obruto quæ etiam à fidei professione ipsum potuissent deturbare. An cessat barbarica rabies, nondum indignantis animi contu-

macia expleta est? an adhuc auaritia stimulis agitati aurum requirunt, sibi futurum Tolosanum si occupent, tyrannidis vltioris seminarium si non consequantur! Nequaquam sane. Aliud ergo tormentorum genus aggrediuntur. Columnae, vt prius affigunt hominem quem iam vmbra potius aut cadauer inutile quam hominem dixisses. Hunc flagellis tam acerbis & crebris impetunt vt toto corpore sanguis dimanaret, nulla pietatis, nulla humanae conditionis habita ratione. Et tamen vt erga hominem iam poenis solum non enectum, aliqua vti viderentur miseratione, stramina ipsi in carcere subiiciunt quem si voluissent durissimo frigidissimoque pavimento potuissent superponere. Verum erat hoc si quis bene considerabit barbarae crudelitatis astutia, ne si corporis tot incommodis vitam excessisset,

non potuisset truculentissimorum inferiorum nouae inuentionis poenas subire. Collocat itaque miseris opletum fratrem in scamno quodam ad id conueniente vt prius perque arctissime constricti prone iacentis corpus bullientem, quae ibidem in lebe subiectum habente igne, erat aquam multitudine maxima proiciunt vt priorum plagarum acerbior esset cruciatus. Iterum in carcerem conicitur: & tandem mortis extrema habita sententia educitur ad supplicij locum, vbi suspendio vitam finiunt, tot prius exhausto corpori illatis tormentis: Quis est queso adeo verus cui non lubeat, quis adeo durus qui non possit optimi fratris tot poenas, tot vere dico martyria admirari, suspicere & barbarum haereticorum furorem vbertim effusis lachrimis deplorare, latari vero de insigni illa contentia qua laicus non dubitauit cruciatos istos acerbis-

*Eusebius
Ecclesiastica
historia
lib. 4. cap. 3*

simos proferre. Cōmemorate Eusebi⁹
libro 4. Ecclesiasticæ historiæ capi-
te tertio eius temporis Christianos
ea fuisse modestia vt martyrum
nomen si ipsis post intolerabilia
tormenta superstitionibus fuisset quā-
doque attributum non parum, pia
accensos cholera succensuisse iis qui
ipsum hoc titulo cōdecorarent: quod
si cōfessionis nomē in eos cōpetere,
abundē se scēlices putarēt. Erāt opti-
mi viri ea humilitate, quātūvis re ve-
ra essent martyres, vt tamē martyres
nollent appellari quæ singula aliis
martyrij laudē peperere, hæc in vnū
præsentiē martyrem confluxere vni-
uersa. O incredibilem animi constā-
tiam, O in perferendis acutissimorū
dolorum cruciatibus infreſtam mē-
tem. Illata fuit hæc mors non longē
ab Amstelredamo: ad supplicij vero
locum per ciuitatis eius aggerē ve-
ct⁹, est passus in pago Rara, cum etiā

antequam suspenderetur, intolerabi-
les iterum ipsi subeundæ fuerunt
pœnæ, nam candelis rursus aggressi
hominem delicatæ admodum & te-
nere corporis parti, nimirum plātis
eas adhibent. Hac ratione extinctus
est martyr optimus qui cum veteri-
bus illis martyribus non sine ratio-
ne conferri potest: si non plerisque
superet, summos aliquos certē dolo-
rum acerbitate tolerata superat. Ve-
rum dubitandum non est quin De⁹
in fine maximē vitæ suis semper ad-
sit, nec sinat eos moueri proposita-
rum pœnarum atrocitate. Vtinam
nobis omnibus similem mentem
ingerat Omnipotens vt si quando
in simile vitæ discrimen inciderim⁹
constanti & erecto animo, dolorū
magnitudine necquicquam exter-
riti, martyrium subeamus. Amen.

*Qua crudelitate Gorkcomienses Franciscani fuerint
Briela excepti & occisi.*

A Deò graues imminebant bonis
plerisque hæretici sua illa incre-
dibili tyrannide, vt multi illorum
vim sibi putarint non amplius ex-
pectandam: verum quidem secuti
Christi consilium ad tutiora loca se
receperunt fugientes nimirum de
Matt. 10. vna ciuitate in aliam. Mathæi siqui-
dem decimo capite inquit Christus:
Cum persequentur vos in ciuitate
ista, fugite in aliam. Prudenter
sanè admodum cum adeò nihil sit
tutum ab hæreticorum furore, quin
huic Christi consilio aliud opposue-
rint vt fugientium Catholicorum
iter aut intercluderent aut eadem
munitiora loca in potestatem suam
redigerent. Cur enim impiissimi
satanæ ministri aliter agerent quàm
fecerunt olim Iudæi qui prophe-

tas ex vna ciuitate in aliam perse-
quentes non dubitarunt violentas
etiam manus postea in Christum
iniicere. Qua propter minatur iis
gravi oratione Dominus noster *Matt. 23.*
cum Mathæi 23. ait Væ vobis scribæ
& Pharisæi &c. Serpentes & geni-
mina viperarum quomodo fugie-
tis à iudicio gehennæ. Ideo ego
dico vobis, Ecce ego mitto ad vos
Prophetas & sapientes & scribas &
ex illis occidetis & crucifigetis & ex
eis flagellabitis in synagogis ve-
stris & persequimini de ciuitate
in ciuitatem. Intempestiua enim
hæc sectariorum sæuitia eò pro-
pmodum euadit semper vt à per-
secutione non cesset donec con-
secuta fuerit quod desiderat. Ve-
rum recepturi sunt dignam factis mer-
cedem, eandem illam quam Iudæis
eodem Mathæi loco interminatur
Christus, superioribus verbis hæc sub-

iiciens : vt veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram à sanguine Abel iusti vsque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiaë quem occidistis inter templum & altare. Amen dico vobis venient hæc omnia super generationem istam, Ierusalè Ierusalè quæ occidis prophetas & lapidas eos qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas & noluisti ! Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta bene in Anglia & Flandria relinquitur domus Dei deserta. Diciturque vereque quod videtur, quæ plaga superat vniuersas qualescumque, vt Deus suam gratiam & fidei suæ cognitionem, a tota Regione illa abstulit, quam miserum est nescire credere, quicumque scire cupiunt, horum miseriam videat vt fidem veram quam habeant cur ma

gna

gna spe operante charitate retineant. Irati Dei grauissima interminatio mirum quod hos non exterreat qui cruciatibus infinitis & persecutum multitudine longè Iudæos superat. Vident miserum populū Iudaicum ob persecutionem hanc adeo afflictum vt verè & domus Iudæos deserta sit & dispersi per totum terrarum orbem qui prius florebant & rerum potiebantur eo deiectum vt seruitium vbique terrarum incurunt. Quas non calamitates, quos non aduersantis fortunæ casus sustinuit Ierosolymitana ciuitas Vespasiano & Tito urbem obsidente & expugnante: verum hæc non considerant occæcati homines vt qui verum atheismum in orbem cum studeant introducere, prouidentiam etiam diuinam è rebus humanis putarunt auferendam. Itaque videntes Franciscani qui Gorcomiæ debebāt

(est autem ea ciuitas Hollandiæ exigua quidem non tamen omnino infœlix) summis tormentis passim officii sui instituti fratres , aliósque præstantissimos & optimos viros qui fidem Catholicam volebát esse incolumem, fuga sibi consulendum esse putarunt quod scirent suas personas quæri omnibúsq; bonis locari insidias. Sciebant enim viri sapientissimi quàm nihil poterant prodesse si manerent, obesse autem plurimum populo reliquò ; dum constantia optimorum virorum rabies hæreticorum magis acuitur & exacerbatur. Adeò nūquam cessant truculenti illorum animi quin semper causas nectant ex causis & perpetuam exerceant tyrannidem. Recipiunt ergo sese in arcem quãdam ad eiusdem ciuitatis mœnia in conspectu fluminis præterlabētis sitam, euocati etiam eo ab eiusdē castri præ-

fæcto viro sanè optimo & Catholicè fidei addictissimo , qui non dubitauit vt saluti fratrum istorum & aliorum sæcularium sacerdotum confuleret, infensos ipsi hæreticorum animos infestiores reddere & illorum sæuitiam exacuere dummodo inermis quæ illorum euaderet manus. Accurrunt itaque & loci firmitate & fortitudine fidentes. Verùm dum Geusicus furor nihil relinquit intactum ; deuicta ciuitate Gorcomica, sese ad castri expugnationem parát, conquirentes in oppido quicquid isti rei poterat esse oportunum: sciebant enim eo in loco esse illos in quos cõcitata suã bilem possent exercere . Anno ergo ab incarnatione Domini 1572. mensis Iulij 13. expugnata arce fratres duodecim contumeliis variis, iniuriis, cruciatibúsq; quamplurimis affecti in carcerem horridum & squalentem coniecti

sunt vbi post acerbis contumeliis ab improbissimis Guesiorum millibus illatas, miserè variis modis torquentur. Inter hos venerandus Pater Guardianus cum fidei Catholicę assertor esset strenuissimus ex fune quo pro instituti sui ratione cinctus erat, ad ostium carceris suspensus est, atque ibi gloriosam mortem oppetiisset, nisi, Deo ita volente, vt grauioribus adhuc opprobriis & pœnis pro fide Catholica perferendis reseruetur, funis fuisset abruptus quanquam à sociis fratribus qui aderāt & tantæ crudelitatis spectatores esse cogebantur, extinctus putaretur. Verùm an expletus fuerit furiosus militum animus rupto fune dilapsóque corpore? Nil penitus. Nam, tanquam ad irritandam illum sæuitiam casus hic contigisset, accurrentes nefarij homines spirantemque adhuc comperientes, pedi-

bus humi iacentem proculcāt etiam calcibus in sancti Patris faciem impingētes, variis que opprobriis onerātes quem tamen eo tempore nondum occiderunt. Et ne eidem quicquam ad ignominiam deesse videretur, quam Christianus omnis ducere debet quammaximè gloriosam multis in venerandum Patrem ingestis fannis & scommatibus, crucis figuram in fronte ipsius exararunt. Considerare hic licet æstuantē martyrij studio D. Laurentij animū qui cum ad subeūdā pro Christi nomine & gloria mortem esset paratissimus, & se relinqui Xistum verò ad tormenta rapi videret, querula voce cum eo exostulans hac oratione est vsus. Quo progredieris sine filio pater? quo sacerdos sanctæ sine ministro properas! Tu nunquam sine ministro sacrificium offerre cōsueueras. Quid ergo in me displicuit

paternitati tuæ ! nunquid degene-
 ré me probasti? experire vtrum ido-
 neum ministrum elegeris cui com-
 misisti Dominici sanguinis dispen-
 sationem. Noli me delinquere, pater
 sancte quia thesauros tuos iam ex-
 pendisti. Considerans autem sanctissi-
 mus Pontifex incredibilem iuuenis
 leuitæ ardorem ad tyranni subeun-
 da supplicia, his dictis eum consola-
 tus est, Non ego te deferro, fili, in-
 quiens neque derelinquo, sed ma-
 iora tibi debentur pro Christi fide
 certamina. Nos quasi senes leuioris
 pugnae cursum recipimus, te autem
 quasi iuuenem manet gloriosior de
 tyranno triumphus, post triduum
 me sequeris sacerdotum leuita. Mi-
 rus omnino feruor fuit in B. Lau-
 rentio qui dolebat occasionem si-
 bi præclarissimæ victoriæ eripi:
 quapropter grauitè conqueritur
 & exoptulare cum Xisto ausus est

cui prius semper adesse consueue-
 rat eidem que erat coniunctissimus.
 Potuit & hac ratione venerabilis
 Pater querimoniam instituere vi-
 dens confractò fune vitam sibi ad-
 huc superasse. Quid quæso sanctif-
 sime Pater, Deus omnipotens im-
 pedimentum adferre potest tanto
 huic meo patiendi desiderio, pro te
 mori lucrum puto, & tu tanquam
 oderis plasma tuum, lætitia fremara
 perfusum me ob oculos posito eo-
 demque incepto martyrio in ma-
 ximam coniicis tristitiam, cum
 quod bene inceptum erat, vt im-
 pediatur efficis. Toties sacratissi-
 mam illam filij tui Domini nostri
 Iesu Christi hostia an tibi obtuli &
 quantum potui animo ad pietatem
 composito eandam secutus sum,
 cœlestia meditatione complectens:
 verum modò tantum abest vt te
 sequi omnino possim vt insolito
 I iij

Philip. x.

hoc casu viam mihi visus sis rei præclarissimæ consequédæ voluisse omnino præcludere. Verò ignorabat Pater optimus non ablatum sed dilatum fuisse martyrium: forsitan vt qui intrepida erat ad tormenta mente, constantior etiam fieret & præclara suæ constantiæ præberet argumenta dum metuens, ne, ita disponente Deo, abripiatur occasio optima, animū, ad supplicia quæuis subeunda magis exacuit: vt taceā quod necessaria adhuc esset eius vita fratribus reliquis qui non dubium quin quod superstitem adhuc haberent, summo erant perfusi gaudio vt non deesset illis qui consolatione aliqua eorum acerbos cruciatus leniret & ad quæuis redderet promptissimos. Atque vt eo vnde digressi sumus reuertatur oratio, pari crudelitate qua Reuerendū Patrem Gardianum persecuti sunt, etiam vicarium eius

quam vicegardianum vulgo appellant sunt aggressi quod acius in hæreticos inuehi soleat. Præclara sane præpostera certè est hæc agendi ratio, dum pro benefactis tormenta inferuntur & quid ad huiuscemodi conciones spe amplissimorum præmiorum adduci debebant, grauissimis suppliciis addicuntur. Sciebat vir sapientissimus quantum momenti haberet si publicè refutaretur vanissimæ eorum ratiocinationes quibus misero populo subinde student imponere, si de beluina ipsorū crudelitate, si de improbissimis ipsorū moribus si denique de eorundem impietate plebs ipsa fieret certior, si enim peccatores voluerit publicè redargui Paul⁹ dum 1. ad Timotheū 1. Tim. 1. 5. quinto capite scribit Precantes coram omnibus argui vt & ceteri timorem habeāt, quanto magis corā

omnibus arguēdi sunt hæretici qui non solum virtuti & bonis morib⁹ bellum indicunt verum etiam fidei religionique nostræ quam sacrosanctam ambabus vlnis debebant amplecti, non autem semel susceptam contemnere & reiicere. Huius itaque Patris oris sclopum imponunt tanquam mox id sint displosuri nisi veram fidem abiurat, exprobatium modo iubentes vt nunc quæ aliquando publicè pro concione solitus est deblaterare profiteretur si auderet. Est hoc familiare admodum sectariis vt dum veritatis luce superari se vident, conuertantur ad calumnias & denique ad verbera quod de religiosis viris aliter triumphum agere nequeant nisi impotentis & maleuoli animi hæc edant testimonia. Nec tamen in hoc Patre aliquid efficit impius ipforum furor : nam ad præsens periculum

erecto fuit & prompto animo fidem suam constantissimè professus, dicens certo se credere verum Christi corpus & sanguinem sub panis & vini speciebus in sacramento Eucharistiæ contineri. Taceo summam ignominiam, præter duos hos pios Patres, etiam cæteris fratribus illatam, dum veste superiori religionis spoliati quæ miles partebatur virgis acriter céduntur adeo vt sanguis vbertim deflueret sic nempe olim etiam Iudæi Christum mortis supplicio afficiendum flagellarunt, vt hac ratione extremam suam sæuitiam declarent vt omnibus manifestum euadent homines nefarios & impios viros religiosissimos ferocissimè cedere: cum Iudæorum exemplo, saluatorem nostrum ad supplicium expetentium & grauissimis tormentis afficientium, hi etiam priusquam in

crucem pios viros agerēt, crudeliffimè eos flagellarunt. Atque quod crudeliffimè dilaniati fuerint argumento est quod cum postea Briela aduecti essent & ibi penè nudi infanæ plæbis oculis conspiciendi exponerentur, aplæbe publicè summâ vocum contentiore clamatū sit, Neapolitana eos scabie laborare, apparentibus nimirum adhuc in ipsorū corporibus plagis per modum scabici iam incrustatis. Mitius olim egit Pilatus cum Christo quam hi impietatis ministri cum his agunt fratribus, malentes se similes haberi furibundis Iudæi quàm ad misericordiam, plagarum multitudine & acerbitate induci. Dicebat Pilatus Ecce homo, quasi diceret, sat cruciatuum illatum est, reuocate tandem animos à concepta hac barbara crudelitate qui iam tot iniurijs tot contumelis, tot denique cruciatibus il-

Ioan. 19.

latis sæuitia expleti esse deberēt. Admonet ipse, nec tamen promouet nam rabie concitata populus ferocius ipsum ad pœnas & mortem postulauit, Non mouenter etiam hi ad misericordiam sed insultant adhuc miseris & quod ex plagarum acerbitate vitium eorum corpora concepere, hoc voluptatis exprobrarunt esse indicium. Hoc itaque in castro per dies vndecim detinentur, duodecimo autem die qui erat mensis Iulij septimus Briela in nauigio aduecti sunt. Est hoc oppidum Hollandiæ exiguum quidem & obscurum sed Geusiorum beluina crudelitate & Ecclesiasticorum ex omni ferè Hollandiæ angulo eò aduectorum cædibus & supplicijs nobile, vbi primum nefariorum suorum conatum specimen in Hollandia ediderant. Ibi ergo in terram expositi mox à Comite à Marcka, Guillel-

mo à Limmen nomine viro ex illustri quidem familia prognato sed in Ecclesiasticos notæ crudelitatis, acerbissimè excipiuntur, homine a deo impio & in optimum quemque crudeli vt contra probitatem ipsam pietatemque conspirasse videretur, secundum Antiochum poses dicere alterumque Iulianum apostatam: Ipse itaque baculum manu gestans & verba singulis ingeminans eos ante se agebat. Voluit nimirum strenuissimus miles & idè belli dux præclarissimus hoc stragemate suam in bello industriam declarare, inermes ante se & bellicarum rerum imperitos fratres agens. Reliqua militum multitudo & plæbis quæ spectatū venerat; nulla cōmiseratione ducta, cōtumeliis & probriis captiuos fratres certatim afficiebat. Ducuntur deinde ad patibulum prope ciuitatis por-

tam constitutum quod circuire incessu retrogrado itaque inde genibus flexis alta voce litanias canerè coguntur. Quod si qui submissius canerent, baculo extimulabantur ad attollendam vocem. Qua in re considerare licet quam nihil sit apud illos sanctum aut sanctum dum sanctos omnes hac ratione voluerunt haberi ludibrio ac præterea sanctissimam Dei ibidem contèptam inuocationem non dubitarunt irridere dum à religiosis Patribus tanquam aliquid ludicium voluerunt esse decantatum vt appareat ipsos Deum etiam negare qui ea quibus maximè honoratur, habent contemptui. Post hæc ciuitatè ingressi eodem quo antea modo ad patibulum quod est in medio fori trahuntur, sacra cantica rursum cātare coacti, spectante & certatim captis illudente plæbis

multitudine. Postremò in fœdissimum carcerem conijciuntur: vnde nisi diligenti quorundam notorum sollicitatione maturè fuissent extracti: erant præ intollerabili fœtore nõ multò post animã exhalaturi. Deinde aliquoties ad patibulum protracti ac vicissim in carcerem reducti sunt, simul vt insanæ plæbis libidini fieret satis quæ tali spectaculo velut pasci videbatur: simul & vt nouum subinde sanctis fratribus incuteret terrorem, frequens ac recens ex patibulo conspecto mortis metus. Ita nimirum libuit illis terrorem incutere viris optimis, ne si suspensi statim fuissent, defuisset aliquid ad extremam crudelitatem. In sequenti die omnes à duobus concionatoribus hæreticis examinãtur, quorum alter ex mari quæstum faciens nauata erat Gorcomianus, idemque portator strenuus, homo ad eò sanguinis

nis audus quam qui maximè: alter quamuis nefarius alioqui & impius doctior tamen erat & non ita truculentus. Cùmque omnes vltro citroque habito colloquio magna animorum constantia in fide persisterent nec adduci vlla ratione possent vt in minimo ab ea recederent, in carcerem reducuntur. Optassent sanè eos à recta via deducere & in suã pellicere nascam, non dubium quin gloriam ex hac re captantes si viros pientissimos doctissimosque argumentorum vi à proposito retrahere potuissent. Verum aliter res euenit, diuinò assistente numine, quam optarèt. Clarissimis enim ex sacra scriptura desumptis argumentes ad eò ipsorum improbas ratiocinationes protrinerunt vt. facilè hac illos via superandi omnem spem ademerint. Erant enim plerique horum Patrũ viri in sacris concionibus celebres,

quos res hæreticorum non latebant
 vt magna quadam dexteritate ipso-
 rum refellerent argumenta & suam
 fidem religionemque confirmeret.
 Aduenit interea Gorcomio Briela
 quidam Catholicus qui communi
 senatus populique Gorcomiani no-
 mine pro captiuis interPELLERET ad-
 ferens secum à senatu literas quæ te-
 staretur omnes esse viros integerr-
 mos inculpatæque vitæ qui nullius
 vnquam vitæ aut fortunis fuissent
 infidiati: sed multis modis Rempu-
 blicam Gorcomianam adiurissent
 deque ea optimè esset meriti. At qui
 sane, bene censebat senatus qui quã-
 rumuis haberet: forsità quosdam à
 factione Gieufica nõ alienor, nihil-
 ominus q̄ ita elucesceret fratrum vir-
 t̄ atque ita nota esset ipsorum vita
 integritas vt quod meritò reprehē-
 deret non haberent, haberent autē
 plurima quæ sūma laude in illis p-

sequeretur, noluit sibi deesse; quim
 si potuisset, viros integerrimos libe-
 rasset. Est & hoc iudicis boni, dispi-
 cere nū quid veræ culpæ subsit accu-
 sationi. Fecit & hoc in Christi iudi-
 cio Pilat⁹ qui quamuis atrocissimis
 suppliciis Christum addixerit, reper-
 ta tamen fuerūt quædam in eo quæ
 a laude non erāt penitus aliena. Ioā. Ioan. 8.
 nis decimo octauo habemus Pilat⁹
 iterum exiit ad Iudæos & dicit eis;
 Ego nullam in eo inuenio causam.
 Est autē consuetudo vobis vt vnum
 dimittam vobis in pascha: vultis er-
 go dimittam vobis regem Iudæorū?
 Non enim importunæ Iudæorū cru-
 delitati subseruire voluit Pilat⁹ qui
 de iustitia benè administrata laudē
 captabat, vt etiam subinde faciunt
 viri quidam, virtutum alioquin op-
 timarum expertes vt quam gerunt
 prouinciam hanc sedulò & magna
 cum laude exequantur:

Gorcomianus verò magistrat⁹ quātumuis in eos potestatem nullā haberet, putauit tamen hac ratione periclitantibus fratribus succurrendū. Melius enim nouisse poterant quibus moribus sancti Patres essent imbuti, qua ratione vitæ cursum peregissent, quā benè denique de Republica essent meriti quam impiissimorum satellitum aliquis, quorū omnia studia ad sæuitiam spectabant, nulla veritatis rei, nulla probitatis habita consideratione: adeò vt nec vllam politicè bene transacta vitæ rationem in illis reperire sit. Vnde etiam est vt iustissimæ Senatorum petitioni, impiissimè responderint nefarij homines: in fratrum omnium ac sacerdotum necem se conspirasse, vt quosuis variis suppliciis affectos morti adiudicarent. O crudele responsum & nulla penitus ratione fultum. O portebat profecto

aliquorū aliorū hereticorū more graue saltē aliquod flagitiū præteruisse, in quo dum deprehensi dicerentur, iuste in carcerem coniectos, iustè tot suppliciis excarnificatos, iustè neci datos esse passim persuaderetur. Sed extinctis propemodum conscientie stimulis quid rationis poterat esse reliqui in nefariis beluis! Legite quæso in historiarum monumentis num tale aliquid ab Ethnicis fuerit profectum: si rogarentur quadā de re quam præter æquitatem videbatur peregisse, facti sui rationem redderent, nec ita infulsè respondebāt vt beluinam hanc in eis crudelitatem agnosceres. Hoc itaque in terribissimo carcere constitutis venerandus Pater Guardian⁹ vir martirij desiderio flagrans omnes suos fratres & filios in Christi viscerib⁹ dilectissimos ad gloriosissimæ mortis tolerantiam fideique cōstantiam animat, omniumque

corda graui quadã oratione ad martyrium accendit & inflammat, qua in re non minus strenuum & fortẽ sese exhibuit eius vicarius, Hieronymus nomine, Hierosolymitana professione clarus & ipse martyrij ardore æstuans. Interim duo, Venerãdi Patris Guardiani, fratres germani, visitaturi & vt sperabãt liberaturi fratri ad insulã Brielensem sese conferunt. Procurante itaque satana & à tyranno Luminao obtenta. eum conueniendi copia, ad hospitium quoddam nocturno tempore fratrem deducunt, vt crapula, parentum & amicorum efflagitationibus, precibus, lachrimis variisque promissis à publica fidei Romanæ confessione auerterent, hac oratione ad illum vsi: Non obscuris inditiis cognoscere potuisti hætenus quo in te essemus animo quamque tibi fuermus addicti semper & modo adhuc

sumus, non dubitantes etiam cum fortunarum nostrarum discrimine opem tibi ferre, quacunque in re industria studioque nostro opus habueris, nec mirum profecto cū fratrum nomen suauissimum huc nos impellere debeat, vt tanquam eiusdem corporis manus manum fricat, sic oborto infœlici casu aliquo auxilium vnus alteri impertiatur, quo factũ est tot cum alioquin negotiis quamplurimis eis que arduis essem⁹ impliciti, tuam tamen salutem reb⁹ omnibus præferetes, iisdem nostris negotiis posthabitis, huc nos cõtulerimus. Age ergo, hac nocte, qua tibi alioquin vitæ discrimen imminet, fidem tuam religionemque dissimula vt viuas. Papæ summo renuntiam & is homo est similis nobis, falli & errare potest: illi si renunties, non Deo sed homini renunciaturum te indubium vocare nõ debes.

1. Corinth. 2.

Perinde nobis est quid credas modo à morte ignominiae plena saluum te habere possimus quae iam certo tibi decreta est, nisi papisticam (sic enim appellat) fidem & religionem tuam monasticam aut neque aut dissimulare velis. Atqui haec illorum petitio. Verum animalis homo ut est prima Corinth. secundo capite non percipit ea quae sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi & non potest intelligere. Non habebant veras de fide sententias, qui quod corde creditur ad iustitiam, ore de eo ad salutem confessionem faciendam non esse putarunt. Non referre vtrum fidem animo conceptam quis neget, vtrum eandem profiteatur adeo parum habebat spiritus Dei, non percipientes ea quae sunt spiritus, eo quod animalis homo terrenis his rebus inuolutus, ad rerum clarissimarum cogitationem non assurgat,

Vileseunt enim eae, cum in externis mundi huius opibus summum bonum collocant. Quapropter non magnopere referre putant an fidem neges an profiteri, an Lutheri sequaris placita, an vero Calvinistarum aut Anabaptistarum aut denique aliud ex mille dogma amplexeris, an etiam fidem omnino & religionem habeas. At constantissimus Christianae fidei confessor subdolam satanae fraudam carnalemque fratrum suorum germanorum subolfaciens affectum, Christiano & Catholico pectore respondit. Abestis profecto à via salutis longissime, germani mei, quos alioquin maximo amore complector, abestis dico plurimum à recta sententia qua ad supernas illas beatorum sedes tandem aliquando veniatis. Utinam sanè deusissimas istas mentis vestrae tenebras discutiat omnipotens & caliginem

istam lumini cordis superductam,
 qua est in omnes bonitate, amoueat
 quo verum veritatis lumen possitis
 cernere. Id omnibus apud Altissi-
 mum votis ore. Præpostero admo-
 dum consilio huc me conuenturi
 venistis. Eripuistis me nocte ista ex-
 carcere, abduxistis etiam à sanctis
 quibus utebamur de rebus diuinis
 sermonibus & suauissima fratrum
 meorum aliorumque sacerdotum
 societate quam non dubitem omni-
 bus totius mundi opulis præferre.
 Abduxistis me dico è carcere vt vitã
 hanc caducam & miseram quæque
 tandem vel nolenti & inuito omni-
 obuenit homini, mihi saluam & in-
 integram esse faciatis. Verum enimue-
 rò si hanc seruem eo consilio quo
 vos vultis, vt fidem ab negem, Pon-
 tifici summo renuntiem, quid futu-
 rum arbitramini nisi vt hanc vitam
 terrenam dum saluo, excidam à

cœlesti illa vbi est gloria infinita &
 rerum omnium vbertas & copia,
 vbi suppliciorum omnis exclusus
 est metus. Incredibili sua gratia præ-
 uenit me Dominus noster in castro
 Gorcomiensi dum laqueo prope-
 modum enectus, dilapsus tamen à
 trabe in terram non negaui fidem
 ita vt quem conceperam ex mortis
 imagine iam vicinæ horrorem con-
 tinere intrepido & erecto permane-
 rem ad martyrium subeundum ani-
 mo. Idem ille qui dedit velle, dabit
 & perficere. Nihil itaque agitis fra-
 tres mei nec enim vel latum vn-
 guem à religione Catholica recede-
 re est animus. Corpus quidem hoc
 dicis poterunt nefarij satellites tor-
 mentis afficere, animæ verò nullum
 omnino possunt inferre detrimen-
 tū. Consolatur me quod Mathæi de-
 cimo dicit Christus martyrium om-
 nium perfectissimū exemplar dicēs,

Philip. 2.

Math. 10.

Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius timete eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeris asse venerunt & vnus ex illis nō cadet super terrā sine patre vestro. Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere multis passeribus meliores estis vos. Timetes vos qui gaudere deberetis, nec mortem hanc deputare mihi ad ignominiam sed ad gloriā. Nos enim pro paucis tormentis gloria manet infinita. Omnis enim qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cœlis est: Qua sanè felicitate nihil potest dici vel fingi aut cogitari magnificentius vt nimirū ob confessionem istam hic à me factam, confiteatur me filius apud patrem, cum secus negaturus sit apud

Matth. 18.

eundem vt ait cum dicit, Qui autē negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum corā patre meo qui in cœlis est. Verum ne quid deesset martyrio ad extremam miseriam ultra infinitas illatas contumelias, iniuriasque, ultra acerbissima illata supplicia, accedit & hoc quod inimici hominis, vt ibidem subiūgit Christus, domestici eius vt qui adorem ad subeundum martyrium deberent magis magisque fouere suis dictis, iidem illi à vera salutis via conentur extrahere sibi addictos, martyrio destinatos. Sed qui amat (vt est ibidem *Matth. 10.*) patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus. Qui inuenit animam suam, perdet illam & qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam Considerantes illi intrepidum hunc fratris animum excandescens, ita valeducturi eum alloquuntur. Si planè

apud te decretum sit mori & carnificis non metueris tormenta, nos te amplius visuri non sumus, ad lictorem pergimus, qui te in carcerem ad fratres alios reducat vbi mortem in horas singulas expectare cogeris. Quibus heroïco pectore respondit, Ego ad Dominum Iesum proficiscar. Vos valetate expectaturi illâ æternam mortem sine fine duraturam: mea verò mors, quâ ignominiosam putatis vitam citò largietur æternam. Fratribus itaque germanis omni sua expectatione frustratis & ab euntibus altissimo somno corripitur. Venerandus Pater, suaviter obdormit, somnum in horam noctis secundam protrahens, secunda mente; serenâque conscientia fruens. Et ecce secunda eadem hora adest tortor, Patremque Guardianum (quæ graui somno oppressum inuenit) conatur excitare, somnumque vellicâ-

do dirumpere, dicēs? Quid dormis miserum mortis pabulum? Iam iam tibi moriendum est & tu hic tanquam de re tota securus, obdormis. Eundum est tibi vt quamprimum dignam tuæ vitæ pœnam inferam. Cui ille magna cum modestiâ respondit. Me si quæris, lubens congruar cum sanctissimæ Dei voluntati resistere nec possim nec velim. Eadē autem hora educuntur omnes fratres cum Guardiano è ciuitate, nō sine magno hominum & equorum strepitu, duobus tantum exceptis, quorum alter ratione Gallus (Vallonem vulgò dixeris) volens mortē euadere in egressu ciuitatis, milites gallos compellens ab iisdem clam eductus est, cepitque mox cum iisdem stipendiam mereri, religionis suæ primum ac fidei Catholicæ facta renūtiatione, sed postea pœnâ suæ obdurationis sustinuit, accusat⁹ enim à

confodalibus quod minus fidus es-
 set à lummao vigesimo nono Sep-
 tembris eiusdem anni suspendio ad-
 iudicatus est: ita vt qui prius glorio-
 sam mortem sustinuisset cum fratri-
 bus suspendij supplicio affectus, idē
 postea magna cum ignominia co-
 actus fuerit subire, iusto certē Dei iu-
 dicio ne fidei prōditores putent se
 eiusdem abnegatione in hoc etiam
 mundo fore securos, verum subitu-
 ros etiam tormenta quæ si ob fidei
 confessionem sustinuisent, cœlestē
 profectō gloriā fuissent adepti. Al-
 teri autem qui nondum professus
 fuerat instituti religionem, propter
 ætatem non satis maturam, vita do-
 nata est. Educis ergo extra ciuitatē
 captiuis fratribus, cum milites ali-
 quamdiu idoneum locum supplicij
 quæsiuissent, tandem reperere hor-
 reum quoddā collapsum quod pri-
 dem fuerat monasterij Ruggensis

propē

propē Brielam quod hæreticorum
 furor flammis absumperat. Ibi om-
 nes postquam se Deo mutuis preci-
 bus commédassent, se mutuò etiam
 ad constantiam in Catholica Ro-
 mana fide seruandam, proposita spe
 gloriæ ac retributionis iam prox-
 mæ, adhortati aut cum priusquam
 ad supplicij locum ducerentur suos
 cohortatus esset guardianus, Nemo,
 inquit, vestrum, mei commilito-
 nes, hâc temporaneam mortem aut
 sæua pœnarum tormenta, quæ no-
 bis imminent, pertimescat. Nemo
 hæreticorum minas & sanguinolent-
 as impiorum manus horreat. Me-
 mores estote qui non sunt cōdignæ
 passiones huius temporis ad futu-
 ram gloriam quæ reuelabitur in
 nobis. Quisque vestrum cum clarif-
 simo isto martyre dicat intrepidē,
 Non solum alligari sed & mori pro
 Christo paratus sum. Quibus dictis

Act. 21.

L

mirum in modū omnium suorum fratrum animos ad fidei cōstantiam & quæuis pro Christi nomine ferēda tormenta inflammauit. Aggreditur itaque supplicium satelles: atque primò quidem pastorem Gorcomianæ ciuitatis virum & pietate & eruditione clarissimum, qui similem acceperat cum fratribus mortis sententiam, eadēque nocte ad sanguinem vsque durissimè cæsus, magnam in fide constantiam non sine omnium admiratione declarauit. Nam dum circumstantes tortorem ne hōinem mox moriturum ea immanitate afficeret, monereat: reclamans ipse, nequaquam inquit, Pastor optimus, à flagris cesset, ego enim hæc lubens pro Christi nomine fero tormenta, cum istuum aculei modo non molesti sed etiam sint solatio. Hunc itaque laude omni dignissimum Pastorem, scalas cōscen-

dere iubet carnifex ac mox præcipitem dedit à scalis deturbatum. Pastorem ciuitatis fratrum Franciscanorum Pastor Guardianus sacratæ mortis desiderio ardens & velut gigas ad currendam viam crucis exultans sequitur, idem supplicij genus subiens, Duo isto lumina alij fratres impigrè velut fortes athlethæ secuti IOAN. 8. morte pretiosa & sanguine eterna præmia sunt mercati.

Mors Reuerendi patris Hieronijmi, qui Guardianum sequebatur.

Inter cæteros autem fratres præclarissimus illius collegij vicarius qui Hierosolymam viserat, aliquando, Hieronimus nomine patriâ Vuerthesis æternam suæ fortitudinis & cōstantiæ post se memoriã reliquit. Ab initio siquidē suæ captiuitatis cū in carcere tū in naui qua ad insulã uehebantur, non cessauit die ac nocte

singulari qua valebat exhortādi de-
 teritate suos confratres ad Romanæ
 fidei confessionem & martyrij glo-
 riam inflāmare. Hic incredibili di-
 cendi facultate præditus, suos in fide
 constantes reddidit constantiores &
 ad mille martyria paratissimos. Nā
 primus dum esset post Guardianum
 ac illius societatis præfidens: dignū
 cōfuit mortuo pastore suis commi-
 litonibus singulare constantiæ exē-
 plar demonstrare. Cum itaque hic
 esset immolandus, impij qui asta-
 bant satanæ ministri quos minimè
 latebat Hierosolymorum sacra illū
 loca peragrassè, exprobrantes ipsi q̄
 profectioem hanc instituisset, tan-
 quam institutum nefarium esset re-
 gionem illam sacra Christi habita-
 tione resplendentem inuisere, Sisti-
 te, inquit, maiora ei quam aliis
 debentur supplicia quod peruersa
 animi opinione imbutus, putauit

ea loca accedenda vbi idolatria vi-
 get vel maximè. Cernite in vtroque
 brachio ceruleas & subnigras cruces
 vera superstitionis papisticæ (sic e-
 nim vocabant) argumenta. Oblite-
 remus ita & eleuamus idolatrica fig-
 na, crucibusque cruentis insignian-
 tur & madeant brachia quæ dum
 huiusmodi vanis signis exornare
 studuit, non parum contaminauit
 conscissāque variis in locis tenera
 eius carne non pauca tormēta amo-
 re Christi ante mortē suscepit Nec-
 dum tamen cruentes eorum saturat-
 ur animus, mox tyrannidem tyran-
 nidi addere meditantur dum pedes
 illos quibus tot terrarum spatia e-
 mensus erat, montemque illum sa-
 crum Sion aliaque loca Christi pedi-
 bus & præsentia cōsecrata tetigerat,
 amputari iubent. Verū confestim
 reclamant alij ne præcis pedibus,
 nulla conscendēdi crucem potestas

relicta videatur. At ille generosissimo animo, Nō vos, inquit moueat, auulsorum pedū cogitatio nec hoc metu per moti absterreat mini à cōcepta sententia. Hoc enim miserum corpus meum iainiam immolandū facile multorum manus fune ligatū in hanc transfuersam trabem leuabunt. Indignum siquidem me cenſeo eos ſcalę gradus cōtingere, quos duo præſtantiffimi qui præceſſerunt viri gressibus ſuis conſecrarunt. Agite quod lubet, non enim refugio pro Chriſti nomine tormenta etiā longē grauiffima. En pedes meos amore illius cuius pedes pro me in cruce confixi ſanguine maduerunt, lubens offero, omnem in eos tyrannidem exercete. At illi inuictum & conſtantem ipſius animum admirantes & ad aliorum mortem rabibo ac furibundo ſpiritu feſtinantes præcedente carnifice iubent aſcen-

dere quem reſignata prius in manus Chriſti anima in glorioſa Romanę fidei conſeſſione perfeuerētem impietatis ſatelles præcipitem dedit: Subſecuti ſunt huc alij qui intrepido animo mortem ſubire non dubitarent vt coronas immarceſſibiles reciperent. Sacerdos autem quidam, quantumuis eruditione aliqua minimē clauis, homo ſimplex qui iam quarto è manibus impiorum elapſus fuerat, videns fratres hilari ac beato vultu ſibi mutuò ſub cruce congratulari & ad moriendum pro fidei Romanę conſeſſione fortiter ſe inuicē exhortari, & ego inquit, cum fratribus mori volo. Nec enim dubito ſanctis eorū animabus cælos apertos eaſdemque ad ſupernas ſedes rapi. Cōtinuo ad ſupliciū adducitur ac eodē quo alij mortis genere afficitur mortuos mox veſtib⁹ quæ tamē pauce & exigui pretii illis relicti erāt,

spoliât. Tū nequid extremæ crudelitati deesset, alios narib⁹, alios aurib⁹, etiam ante mortem, quibusdam, alios etiam (ô rem nefandam) membris pudendis mutilant, quibus ad galeros affixis, perpulchrè, vt sibi videbantur, ornati, tanquam insignè è nobili pugna victoriam reportantes in oppidum regrediūtur. Tertio demum à supplicio die eodè in loco quo morte affecti sunt, humo sunt conditi. Sanctissimorum virorum mors miraculo est nobilitata. Quidam enim ciuis Gorcomianus Mathias Thoranus nomine qui annis iam 20. intolerabili & incurabili herniæ dolore, ita vt iam vitæ spes nulla superesset laboraueret, fratrum Gorcomiensium constātem audiēs mortem, Orate, inquit pro me Patres & fratres venerandi quos, clara illa & constanti fidei Romanæ confessione non dubito martyres effe-

ctos, multis præsentibus diuinam opem per merita & suffragia martyrum istorum implorans. Id vbi fecit continuo à periculo in quo versabatur liberatus & sanitati pristinæ restitutus est. Hæc partim à ciuibus Gorcomianis qui sanctorum fratrum morti interfuerunt partim ab aliis fide dignis accepimus, hocque breui verborum compendio gloriosos eorum agones & fortia certamina victorias & de hostibus ferocissimis triumphos descripsimus.

Nomina porro eorundem fratrum qui æterna memoria digni sunt breuiter adiecimus.

Pater Nicolaus Piickius Gorcomianus Guardianus qui in vita sua, etsi pauco tempore (iuuenis enim adhuc ætate fuit) Ecclesiæ Christi frequentissimis concionibus plurimum profuit.

Frater Hieronymus à Pucert Vicegandianus, qui aliquādo summo cum animi affectu profectiōnem Hierosolymitanam instituerat, eternam suæ fortitudinis & constantiæ memoriā (vt dictum est) post se reliquit. Erat enim ardenti spiritu ipsius etiam dæmoribus terribilis.

Frater Guilhadus Danus, sacerdos, octogenarius, olim ex Darnia in has partes religionis causa profugus.

Frater Nicasius Hefius vir singulari vitæ sanctimonia præditus & in sacra Theologia maximè versatus.

Frater Theodoricus Eindemus qui sororibus tertij ordinis sancti Francisci in Gorcomiensi oppido erat à confessionibus.

Frater Antonius Hormaër sacerdos & concionator.

Frater Godefridus Meruel, sacerdos & confessor, Ecclesiæ sacrista.

Frater Franciscus à Bruzella sacerdos & concionator.

Frater Petrus ab Ascha laicus professus.

Frater Cornelius à Vuik, familiaris Fratrum.

Eodem anno 1572. mensis Iulij die 23 Frater Rennerus à Lintris sacerdos & concionatur cum ciuitas Ruremodensis ab aduersarijs fidei proditiōne caperetur, gladijs impiorum ante venerabile sacramentum per laderæ transfossus sæliciter obdormiuit in Domino.



MARTIRIVM
PATRIS GVILELMI A
GONDA QVOD ANNO
 milefimo feptuagesimo tertio, quatuor Septembris passus est.

A NNO Domini 1573 ultimo Augusti qui fuit dies Lunæ inter quartem & quintam matutinas expugnata est à Geufijs Belgij hæreticis ciuitas Montis sanctæ Gertrudis, occisi præsidarijs Regijs militibus, qui dū nō probe suo fungutur officio hæreticis locum fecere. Constituti siquidem ad oppidi portas vt ciuitatem conseruarent, somno sopiti negligentiusque agentes cum sunt, ingrediuntur hæretici qui gaudebāt occasione sibi pulcherimā hanc dari. Omni enim diligentia insistant perpetuo vt alie

na occupent, aliorum incommodo sese ditent & tandem Catholicos omnes, si possint, trucident, animabus omnium insidiātes. Quid enim aliud agerent ministri satanæ quàm suos dilatare terminos, contrahere autem eorum quibus perpetuò sunt infensissimi. Maxima itaque ferocia hanc urbem ingressi cursitantes furiosorum & indomitarum belluarum instar quemcunque obuium sacerdotem & regium militem ad mortem quærunt & trucidant. Videns enim Rex Catholicus graues omnibus Catholicis imminere hæreticos & per notos quosque ubique prodiones, cum aperta manu ciuitates occupare nequibant, procurare: putauit ibi etiam collocandum præfidiū quòd ciuitas & Hollandis & Brabantis esset vicina. Occurrit illis inter reliquos Canonicus quidam multo honore dignissi-

mus, Guillelmus Galenus nomine quem immaniter trucidarunt plurimis in illum coniectis opprobrijs & contumeliis. In carcerem quoque coniiciuntur sacerdotes reliqui qui primæ neci superfuerāt: fit idem & regiis militibus quod eorum vim formidarent, ne si forte liberos dimitterent, sentirent aduersarios atque ut esset ubi sæuitiam suam & crudelitatem exercerent. Inter sacerdotes verò vnus fuit quem nulla ratione putarunt sibi elabi debere. Vir is erat vitæ sanctimonia clarissimus, singulari præditus eruditione atque adeo in dicendo promptus & dexter ut inter prouinciæ eius concionatores esset admodum celebris: vnde & factum est ut in eiusdem oppidi Ecclesiastici fuerit dilectus. Hunc accipiunt (hòc ipsis magis exosum quod san^c i Francisci institutum sequeretur) manúsque eius arctissime vin-

culis constringunt ne tam opportuna præda elabatur. Hic illis erat hominum omnium maximè nefarius, patriæ proditionem machinatus, nihil non tentaas vt tyrannis quædam in regionè illam induceretur, qua propter mille curcibus dignum hæc & alia plurima impiè obficietes & sæpius ingeminantes. Atque hoc tantò magis (vt arbitrator) agebāt quod sæpi⁹ ex suggestu scelestissimas ipsorum machinationes detexerat, illorum in omnibus agendi rationè nec quicquam filens sed liberè profitens, vt hoc modo qui ab ipsis inefcati erant, tempestiuè pedem neferient & sese ad bonam frugem reciperent. Dicit enim non potest quid boni Ecclesiastis industria efficiat dum sibi non parcens; oportune & importune instat vt populo consulat, caueat sibi à falsis fratribus ne iis communicet, ne forte hac ratione

scabiem etiam ipsis suam affricent: Hæc qui facit impensius, quid mirū si exacerbatos hæreticorum animos in se concitet: & tamen non currandus est ipsorum furor, nam animæ obesse cum nequeant, in corpus tantum sæuiunt. Ducunt ita que virum optimum scelestissimi nebulones ad domum Præpositi tanquam nequissima designasset facinora, quo forsità nullus inculpatæ magis vitæ eo in oppido reperiebatur? hinc ad carcerè capitur vt hac ratione etiam suspicionè malefacti ingererent populi animis dū improbis & scelestis huiuscemodi pati cōtingat; nō autē probis & laude dignissimis viris. Hic dici nō potest quā arctis illū cōstringat vinculis, quā nihil relinquāt intactū q̄ ipsis incōmodare aliquo modo possit adeo vt etiam planè conaretur, laqueo ipsi iniecto vitā adimere tā furiosi sunt omnes eorū conatus.

Verebatur fanè ne plæbs cui probè viri optimi vitæ omnis ratio erat perspecta, concitata sese coniungeret, vt ipsum vi eorum manibus eriperet. Multis enim terribilis qui est, multos etiam vt metuat est necesse, atque hoc magis quod cōscientiam ipsorum impacatam perpetuò sit quod rodat nec fatis sinat esse securos. Videbant in plerisque ciuitatibus Catholicam religionem vigere adhuc, paruūque esse eorum numerum quos sibi habebāt addictos, quorum tamen operā vtendum illis fuisset si quis superuenisset casus quo sese Catholici in libertatem vindicare voluissent. Itaque eos quos putabant illis maximè fore vsui, occidere maluerunt quàm diutius permittere esse superstites. Verùm Dominus qui in futuro suo martyre gloriosus esse voluit non permisit eum hac vice strangulari.

Innotescere

Innotescere enim debebat mentis eius constantia, erectus ad martyrium animus, innotescere etiam debebat omnibus non carcere Ecclesiam hoc tempore optimis viris qui non dubitarent cum vitæ discrimine fidem Catholicam publicè profiteri. Oblaterāt hæretici penes se esse Ecclesiam, splendoris illius pristini nihil apud nos esse, sed mentita est iniquitas sibi: quandoquidem cum nihil apud eos sit, quod arguere possit ornatum aliquem veteris florentis Ecclesiæ, cumulatissimè plurima in nostra comperiantur. Nam quod à Magistratibus Catholicis aliquādo in vincula coniecti, intrepido animo videantur mortem subire: non hoc ad martyrium referendum est, nō enim pœna sed causa martyrem facit, vt taceam quod diabolus quibuscūque potest rationibus suis subueniat ea in necessitate constitu-

M

tis, sciens sibi suoque regno hac ex
 apparente suorum constantia sum-
 mam gloriam parari. Cohibuit ita-
 que Dominus sacrileges militum
 manus ne eum morti traderent. Ea
 est enim Dei Optimi Maximi pro-
 uidentia ut quos per agonem mar-
 tyrij coronare decreuit, eorum glo-
 riosa certamina longius protrahat
 ut dum ex ipsis & ex nobis alij pro-
 ficiunt, Christus in suis semper seruis
 & in Ecclesia sua sancta laudetur.
 Videns hoc furore concitatos mili-
 tes, putauit sanctus Pater omnino
 sibi esse moriendum: quapropter se-
 riò ad Deum direxit animum, terre-
 na hæc despiciens, floccifaciens etiam
 quæcunque in ipsum parabatur tor-
 menta cum iam in viuendo natura
 propemodum fecisset satis, multo
 usu crebræque experientia edoctus
 quàm sit misera hæc & caduca vita:
 quàm ea foelix sit & beata qua supe-

ri fruuntur ignorare omnino non
 potuit qui indies in sacris literis ver-
 sabatur, qui hic in terris constitutus
 vitam in cælo degebat, ut taceam
 quanta illum gratia Deus voluerit
 esse imbutum ut leuiori negotio
 supplicia etiam atrocissima ferret,
 cum hoc Dei Ecclesiæ lucrum esse
 putandum sit si sanctissimi viri ty-
 rannorum tormenta non exhorreant
 sed constanti ea animo patiantur.
 Christiano ergo pectore in hæc ver-
 ba prorupit, Quod de me statu-
 etis, id liberè agite: mori paratus sum ob
 nomen Domini mei Iesu Christi &
 Catholicæ Romanæ fidei professio-
 nem. Nec enim dubitauit sanctus
 Pater certam & stabilem animi sui
 sententiam aperire cum semper ad
 martyrium fuerit promptissimus, ut
 in historiolæ istius decursu dicitur.
 Variis ergo contumeliis & oppro-
 briis laceffitum venerandum Patrè in

posteriorum harum ædium cōclauē abducunt tanquam eum, qui cum iam morte dignus sit, ea diligētia asseruari debeat ad iustitiā, qua adhibita nō elabatur. Hic vir prob⁹ & religiosus Pater tertij ordinis sancti Francisci Frater Ioānes Vogenfanck confessarius monialium eiusdem ciuitatis & huius historiæ Teutonicus scriptor, in custodia, grauiter in capite vulneratus, tenebatur. Quem cū pari ardore & cōstantia ad martyriū capeffendū accensum videret, summo perfusus gaudio hac oratione vsus est. Ago tibi gratias Dñe Iesu Christe quod me hoc honore prosequi dignatus fueris vt pro confessione Catholicæ Romanæ fidei dignus habear vinculis constringi deusissimas mētis mee tenebras gratiæ tuæ lumine quæso dissipa vt fortiter res omnes aduersas perferā nec tormētōrū vis & grauitas me à pposito moriēdi deterreat.

Recedant obsecro procul diabolicę machinationis vires ne illis succumbens in vitæ æternæ discrimem incidam si vitam hāc temporalem amplector & seruare desidero. Ne ingerat aduersarius noster truculentissimus harum rerum cogitationem quarum ferè solet dum moriēdum est aut grauia subeunda tormenta. Perspiciebat sanè diabolico studia in fine vitæ & alias sepe dum hæc ingerit, stultum id esse moriēdi studium, peccatorum nostrorum eam esse grauitatem vt tormentis quantum acerbis expiari nequeant: quare de toto salutis negotio desperandum! si verò persenserit boni viri animum hoc arieto non posse labe factari, aliam viam ingreditur & mentem nostram ad desidiā prouocare contendit dum nimium de gratia diuina fidentes peccatorum nostrorum nullam rationem habe-

mus. Post hæc ministri satanæ man⁹
 eius dissoluit abscedūtque, relictis
 ibidem solū duobus istis vbi no-
 ctem illam vt & sequentes quatuor
 diuinis planè sermonibus transege-
 runt, Deo ipsi laudes debitas persol-
 uentes precibusque & orationi dā-
 tes operam. Confitebantur quoque
 alter alteri peccata sua vt breui in
 confessione veræ fidei roborati, fru-
 ctum optimum eiusdem confesio-
 nis consequi valerent. Videbant si-
 quidem, nec enim obscurū esse po-
 terat homines impurissimos scele-
 rissimosque tanto mortis inferen-
 dæ teneri desiderio vt nulla esset fu-
 tura mora quin eos atrocissimi sup-
 plicij genere afficerent, quapropter
 mutuò sese his efficacibus scripturæ
 verbis consolati sunt. Non sunt
 condignæ passiones huius temporis
 ad futuram gloriam quæ reuelabi-
 tur in nobis: nam quod leue & mo-

Rom. 8.

mentaneum est tribulationis, æter-
 num pondus gloriæ operatur in no-
 bis, & quomodo sancti martyres ^{2. Cor. 4.}
 digni habiti sunt pro nomine Iesu
 non solū cōtumelias & iniurias pa-
 ti sed etiā quod pro fidei Catholicæ ^{Actorum 5.}
 firmamento mori parati volunta-
 riam se hostiā obtulerunt pro Chri-
 sti nomine. His & aliis sanctis elo-
 quiis vsque ad feriam quintā vna-
 nimiter sunt vsi. Hac tunc ad eos ve-
 nit, missus (vt aiebat) à principè Au-
 riano Adrianus Gockius Apostata,
 olim institutum regularium sancti
 Augustini propè Dordracum se-
 cutus, hac gratia vt cum eis de fi-
 dei negotio loqueretur, quod pu-
 taret viros hos posse forsitam à ve-
 ra fide Romana deduci vt suam il-
 lam diabolicam sectam amplecte-
 rentur. Quem cum videret sanctissi-
 mus Pater Guilelmus, verus Christi
 athleta, suspiciēs in cœlū his verbis

M iij

ad Christum vsus est Domine Iesu
 Christe qui a postolis tuis dixisti Cū
 ante reges & p̄sides ducemini pro
 pter me nolite cogitare quomodo
 aut qui loquamini. Non enim vos
 estis qui loquimini sed spiritus pa-
 tris vestri qui loquitur in vobis san-
 cti spiritus gratiam hoc in certami-
 ne imploro vt habeam quod furen-
 ti aduersario respondeam qui nullū
 scio non mouebit lapidem, vt me à
 vera fide, si possit deducat. Adeò ve-
 rò certamine inuito impudentissimi
 apostatæ rationes argumentorum
 pondere refutauit quod diceret nō
 haberet non sine magna certè glo-
 ria Reuerendi Patris quod populus
 ibidem confisteret qui quamuis pla-
 citis sancti Patris non adhibebat fi-
 dem, tamen animaduerteat nō ces-
 sisse Patrem sed superasse, quod ip-
 sum etiam non paruum ignominia
 notam fugituo isti inussit. Atque

ita fit profectò vt nullos sibi magis
 addictos habeat humani generis
 hostis diabol⁹, quàm hos apostatas,
 vt videamus passim ex illis iam esse
 p̄fectos belli plurimos, plurimos
 etiam hæreticorum ecclesiastes qui
 se ministros appellāt, non dubium
 quin satanæ, atque hi potissimum
 qui derelicto Dei seruitio in quo fa-
 cras perpetuo decantabant laudes,
 diabolo maluerunt obsequi. & eidē
 omne seruitiū exhibere, pertæsi ni-
 mirum intempestiua istius (vt ipsi
 putant) monastice seruitutis: sed re-
 perturus est hos Deus qui ex castris
 suæ ciuitatis profugientes, hostibus
 eandem prodere omni, qua valent,
 industria & studio conantur & ad
 id laborant. Ita que in maledicentiæ
 verba (vt huiuscemodi hominū ge-
 n⁹ solet veritatis lumine perstrictū)
 prorumpens. Tu inquit, subdole &
 perfide monache te pares iubeo, nā

craftinus dies tibi vltimus est futurus: moriendum est enim. Quo aũdito, sereno vultu mentéque Hilari ad Deum hac precatiũcula vsus est. Domine Iesu dignus habear pro cõfessione tuæ fidei in qua natus sum vsque ad mortem perseuerare. Hoc inexhaustam tuam misericordiam humiliter imploro. Quibus dictis minister hic abscessit. Pater verò cõcaptiuum illum suum ad constantiam cohortat⁹, dicebat, fortiter persistamus in fide & magna animi alacritate eandem profiteamur. Quoties memini me dicere genitrici meæ. Vtinam fanè esset aliquando dies quo filium habeas qui pro Christi nomine velit tormẽta & cruciatus suscipere, nec non mortem etiã, si sese occasio dabit, oppetere. Iã optimè spero quod diu desideratis votis clementissimus tandem faciet satis, sæpius ingeminãs vocem illam,

Conforta me Domine, conforta me. Tota itaque die illa diuinis colloquiis se recrearunt. Feria verò sexta inter secundam & tertiam matutinas confurgens venerabilis Pater Guilelmus, genibus prouolutis & expansis in cœlum manibus orationem fundit ad Dominũ. Et ecce horam circiter octauã adueniens Geuficã vnus cohortis præfectus cui cognomen erat Marliandt, carceris præpositum interrogat dicens Vbi est monachus ille verbi papistici cõcionator. Quam præpositus demonstrãs digito futuram Christi hostiã, aiebat. Ecce ille est. Ac statim præfectus mortis sententiam proferens, inquit. Vt te præpares iubeo, nam laqueo statim extinguedus es. Qua accepta sentẽria cõfessor Christi guilelmus sublata voce clamabat dicẽs, Domine Iesu Christe qui incredibili illo quo ardebas nostræ salutis

procurandæ desiderio, non dubitasti crucis subire tormentum, illumina mentem meam gratiæ tuæ splendore vt mihi in extrema ista vitæ hora opem ferens fortiter pro tui nominis gloria in fide persistam: nã pro fide Catholica Romana occubens, mortem magis dignam subire non potero. Quibus dictis statim se in genua composuit vsitatũ illud Catholicis omnibus vsurpans, Deo gratias. Vix autem oratione completa aduenit impius ille fateres, manus vt porrigat sanctus Pater mandans quod certè nõ inuites sed alacri animo fecit: omnis siquidem mora lóga illi videbatur qui amore martyrij iam æstuabat adeo vt non dubitaret pro nominis eius gloria mortem etiam oppetere, memor acerbissimæ passionis quam Christus summo nostri amore flagrans suscepit. Hac igitur est iterum ad Deum

oratione vsus. Iesu fili Dei qui vt miserimo mihi salutem procurares, ad columnam ligari te permisisti, acerbissimè cedi, adest iam hora qua ego pro nominis tui confessione nõ solum non recuso supplicia etiam grauisima sustinere, sed & vitam tuo nomini consecrare, mori paratus. Quare supplico, vt cum sine te nihil possimus facere, auxilio tuo & præsentis numine adiutũ me sentiam, ne ea subtracta nefariorũ hominũ & pessimè de te sentientium crudelitati fiam ludibrio si tormentorum vi compulsus, dicam insipiens non est Deus quod profecto non posset nõ maximè eorum quos olim in fide confirmarem animos labefactare planè vt dubitarent & malè sentirèt de diuinis illis mysterijs quæ verissima esse nulli profecto est dubitandum. Carnifex verò qui virum optimum breui erat neci daturus, infã-

Ioh. 15.

Psal. 2.

no similis adeò bonis Patris cōstrin-
xit man⁹ vt sanguis etiã sæqueretur
qui in terram decidens barbaræ cru-
delitatis daret inditia. Percepit dif-
fluere sanguinem Pater nec expauē-
factus effusione tali, hortatur carni-
ficem vt stringat fortius si ita ipsi vi-
sum fuerit quod iam semel delibe-
rato animo constituisset pro nomi-
ne Domini mori. Iterum sese in ge-
nua componit & oratione ad Deū
fusa obsecrat vt cruciatus hos patiēti
animo, gratia eius assistente, perfer-
re valeat. Accedit lic̃tor virū que
adhuc in oratione constitutum in
medium fori ciuitatis adducit, ibi
enim supplicio peragendo paraba-
tur locus. Valedicit tamen prius fra-
tri optimo quem eodem cum ipso
conclauī clausum fuisse diximus, sæ-
pius valedictionis verbum ingemi-
nans, postulans etiam pro se oratio-
nem ad Deum fundi vt martyrium

magna constantia sustineat: carnifi-
ci autē vt festinaret etiam dās præ-
ceptum quod diceret se à Christo
martyrium omnium principe, ani-
mæque suæ sponso expectari. Trahi-
tur itaque ad supplicij locum non
solus sed regio quodam milite co-
mitatus qui primo Geusiorum ci-
uitatem inuadentium furori super-
fuerat. Iterum ergo flexis poplitibus
Deum deprecatus est vt eum hoc in
certamine adiuuaret quod sciret
nullius se adiutorio, illo in rerū sta-
tu magis egere quam diuino. Miles
autem regius scalas conscendēs fan-
cti Patris præcibus særiò se commē-
dauit: nec enim dubitabat viri opti-
mi preces frustra non implorari
quòd esset ob singularem vitæ fan-
ctimoniam Deo charissimus. Ma-
gna ergo animi constantia militem
exhortatur, eidem voce clarissima
symboli textum recitans. Milite hac

ratione iam neci dato, Patr. sGuilel
mi collum laqueo cingitur, conscē-
densque patibuli scalas in hæc ver-
ba ciues sublata omnino voce com-
pellauit Ciues mihi longè charissi-
mi qui Christi fidem veram colitis
obsecro vos persistite in fidei Catho-
licæ professione, vt vobis sæpius va-
riis sermonibus sum cohortatus,
quam ego modò morte mea non
inuitus sed lubentissimè, diuino as-
sistente numine confirmabo. Impi⁹
fatanae minister præfatus apostata
indignè ferens quod populum ad
fidei constantiam exhortaretur: de-
nuo accessit persuasurus, vt putabat
aliquid quo boni Patris animū fran-
geret, sed ille indefessa voce latino
femioe vsus similibus verbis eum
rececit. Secede procul à me, vt te au-
diam planè adduci non potero, ni-
hil agis, quapropter in iis quæ fidei
nostræ sunt non est quod me expe-

riare.

riare. Hoc dicto attollens vocè cla-
mauit Domine dimitte illis quia
nesciunt quid faciunt, Hoc ad igno-
miniam suam spectare putantes cir-
cumstantes milites, Nescimus, in-
quiunt, quid agimus! insultantes,
certè dicūt, scimus quid agimus col-
lum enim fune cinximus iam am-
plius constringēdum. Prorupit
itaque in extrema Christi verba di-
cens, In manus tuas Domine, com-
mendo spiritum meum. Furibundi
milites viri constantiam admirati,
cū è scalis student abripere vt viuum
quātuor equis distrahant. Quod vbi
præfecto militū innotuisset, signū
lictōri dat vt eum è scalis deiiciat
quod & fecit. Milites verò vt maio-
ri eundem pœna afficerent lictōri
præcipiunt ne corpus premat vt vi-
tā longius protractâ, grauius ipsi ef-
set supplicium. Verū euocauit suū
statim ad se martyrem Deus, vnde

Psal. 37.
Lucæ 20.

N

nec eius membra vlla ex parte com-
mota sunt, facies verò eius multò,
quàm cū viueret, erat serenior. Fuit
ea res plerisque summæ admiratio-
nis causa: atque eò hæc eius profecit
constantia & extremæ horæ benè
transactæ contemplatio vt hæretici
non paucis ad meliorem frugem se
reciperēt & relicta pessimi dogma-
tis institutione veram de nostræ re-
ligionis mysteriis fidem amplexarē-
tur. Ignoro equidem quid magis
hic mirer crudelissimam nefariorū
militum superbiam qua non patie-
bantur vel minimum aliquid de fi-
de Patrem sanctissimum tractare,
an verò Patris optimi constantiam
qui intrepido semper animo ne la-
tum quidem vnguem ob illorū tor-
mēta à vera fide putauit sibi recedē-
dum. Contendit hic indubiè omni-
bus suis machinationibus diabolus
vt scælestos redderet scælestiones dū

à vera fide vnunquēque conantur
abstrahere. Cōtra tamen, qua est mi-
sericordia De, suo adfuit martyri ne
infanorū hominū pateret ludibrio.
Hoc itaque modo Pater optimus
vitam gloriosa morte cōmutauit.

*De duobus fratribus ordinis sancti Francisci quorum
prior viginti & vno acceptis vulneribus inter Loua-
nium & Diestemium occisus est, alter inter Loua-
nium & Thenas repertus est mortuus.*

Hæreticorū scæuitia non vnus
Bellicui⁹ prouinciæ terminis cir-
cum scripta, in omnes Belgij partes
longè latèque euagata efferbuit, dū
nullubi non sunt qui nefariis eorū
conatibus faueant eosque cupiāt ef-
se saluos & votis suis optatis potim,
quòd tum maximè fit cum animis
suis inclusum virus in religiosos vi-
ros possunt effundere. Fuerunt ita-
que apud Brabantos etiam quāplu-
rimi, qui, Batanorum exēplo, quos-
cūque reperirēt instituto alicui mo-
nastico addictos, hos omnes aut neci

darent, aut profecto grauissima pri⁹
 in singulos tormēta designantes, in
 exilium conicerent. Inter eos quos
 turpiter occiderunt fuit iuuenis qui
 dam summa pietate lectissimisque
 moribus præditus, insigni adeò in-
 genio vt cum ob præclarissimas do-
 tes omnibus esset quam gratissimus
 maximum certè sui apud omnes de-
 siderium reliquerit. Nomen huic er-
 rat: Ioannes Amstelrodami celebri
 Hollandiæ oppido, Emporióque
 claro natus. Diaconatus hic ordinè
 Louanij fuerat consecutus. Hic er-
 go oportunus illis visus fuit in què
 rabiem suam exerent. Dum enim
 ad Diestense suum Collegium re-
 uertitur (est autem Diestemium sey
 Louanio miliaribus dissitum, itine-
 re non satis, ob syluam periculis ple-
 nam, quæ in eo est, tuto) grassanti-
 bus passim & depopulantibus om-
 nia scelestissimis nebulonibus, in

crudeles illorū incidit manus. Quid
 itaque agunt audacissimæ beluæ in
 sylua latitantes? Incredibili furore
 adoriuntur optimum fratrem, ma-
 gnâque vi illum aggressi, occidunt,
 viginti & vno datis vulneribus: quæ
 quidem res immensam ipforū bar-
 bariem declarat vt vnica mors tot
 debuerit constare vulneribus quæ
 vnico poterat perfici: Sed habet hoc
 sibi familiare admodum & tanquã
 proprium hæretica crudelitas vt ne-
 ci datura aliquem præmissis primū
 incredibilibus cruciatibus hoc agat,
 postea etiam sæuitiam suam exple-
 tura, si non satis crudeliter, rem trās-
 actam esse arbitretur, dum strictis
 etiam gladijs cadauera inuadunt
 impij, ignominiaque plena exēpla
 circa mortua corpora ostendunt.
 Usurpare hic mihi liceat istud pa-
 triarchæ Iacob dum monstratur ip-
 si filij Ioseph, Gene. 37 capite, tunc
 N. iij

ca. Hanc enim cum cognouisset pater, ait, tunica filij mei est, fera pessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. Bestia pessima hæc inuidia quæ innocentem Ioseph vendidit, Abelem occidit. Socratem idterimi fecit. Cuius verba de hac bestia dum ad mentem reuoco mirabile dictu, fuisse eius patientiam video vt apud Diuum Augustinum de ciuitate dei per cãdidè est videri, hæc enim sunt, cum Socrati ab Anito, & Lycone accusato diceretur, vt caueret, ne ab accusatoribus opprimeretur quandoquidem grauiã illi obieciabant crimina. Non me inquit vel accusatores periment vel crimina: sed inuidia sola bestia pessima, qua præclari viri interierunt, & interibunt. Quibus vero verbis perspicere licet. Nihil ab inuidia tutum deprehenditur, adeo sagax solers ad nocendum est, vt neque religiosum vel quem-

cũque alium siuè sanctum siuè non quiesci posse permittat. Nã aliquando de latores falsique testes, qui vt infames omnibus ordinibus exosi sunt, ab ipsis iudicibus in eos, quos exitio destinarunt, subornantur, ac de instituenda accusatione edocentur: ita vt non propter admissum crimen, aut malignè conceptum & falso delatum testimonium insonantes pereunt: sed ob inuidiam potentiorum. Sed ad materiam reuertamur. Ferociores siquidem beluis heretici non vna moriendi ratione contenti sed (vt ita dicam) plurimas barbaro planè exemplo requirentes, iuuenem optimum morti dederunt. Sepultura locum apud Louanenses fratres adeptus est anno Domini supra sesquimiltesimum septuagesimo nono, Aprilis vero die sexto. Agebat hoc profectò diabolus plusquam Vatiniano odio nostræ salutis.

insidians vt quem videbat infernalibus suis machinationibus tandem aliquando se posse opponere, quod spes in iuvene summa appareret & futura non obscura essent magnæ cuiusdam sanctitatis inditia. Hunc itaque ne simul cum ætate incrementū & in præclaris moribus fumeret, hac sua satellitum turba sibi putauit oppugnandum, & morti dandum eū qui vita longissima erat dignissimus.

*Qua ratione mortuus repertus sit inter Louanium
& Thenas Frater Ioannes Puteanus.*

Superiori adiungemus Fratrem Ioannem Puteanum à Thenis qui quidem Louanium relinquens, dum Thenas, conuentumque (vt vocant) suum meditatur, in via vitam cum morte commutasse repertus est. Dicitur vero strangulatus fuisse à furentibus his prædonibus, similiter apud Lo-

uanientes sepulturæ locum nactus, mensis Augusti die terciò Anno 1579. Nec dubitandum quin ea Brabantia pars vt & tota ipsa vbique vim Geusicam sustinuerit dum funestis cædib⁹ impij prædones replēt omnia dum nihil sinunt intactum vt sacerdotes virosque alios integerrimos internecioni dent, ita vt singularis quædam in Deum pietas aut eruditio, consiliūque quibus sepe sua studia subuerti sentiunt: abundè sufficiens causa sit cur in quibus hæc sunt, eos trucident, scelestissimis quibusque tantum sibi adiunctis.

De Martyrio duorum Hybernorum Patrum.

Dio tam contumaci laborat in genus humanū coniuratus noster hostis diabolus, vt nullus sit locus adeo reconditus in quem non sese astucia illa incredibili qua præditus est insinuet, eumque, si possit,

expugnet. An non hoc clarissimum fuit iam inde à condito mūdo, dum sanctum paradisi locum ingressus, quos rectos Deus creauerat, hos in ruinam dedit præcipites! ruinam dico ita grauem vt etiam mors ipsa sit consecuta, dum peccati inuolucris implexum vtrunque parentem in suam redegit potestatem, barbaram planè & extremo exitio supplicissimè & æternis suis complectentem. Atqui quo artificio hoc ipsum egisse dicemus? Non alio certè quam inuidia illa, quæ dum dolo & astutiæ eius incomparabili coniungitur, sanctissimorum alioquin mentes grauius perstringit & detorquet, vt aut in præcipitium conijciat aut ita concutit vt à peccato non procul absint. Callidior (inquit scriptura *Genesis 3.* Genesis tertio) cunctis animantibus erat serpens, callidior cunctis quæ fecerat Dominus. Voluit nobis scri-

tura patefacere incredibilem crudelissimi istius tyranni nequitiam & versutiam qua vtitur dum hominū libertati infidiatur. Quamplurima animantia reperire est quæ calliditate sua ipsos etiā homines vel maxime versipelles videntur superare: prudentia etiam ea in quibusdā reperitur vt sapiens non dubitarit nos *Proverb. 6.* ad formicas remittere vt sapientiā addiscamus. Et profectò tam sumus degeneres vt præclarare illam earū agendi rationem non cōsequamur. Reponunt ille estate quo hieme vel cantur, nos verò adeò tantum præsentia consideramus, ita in ea solum quæ ante nos sunt oculos defixos habemus vt futurarum minimam rationem ruinarum nostrarum habeamus: quod si non esset virtuti incumbentes caueremus certè nequid vitij inimici satanæ accedente opera, vita nostra contraheret,

efficeremus ne istam gloriosum triumphum de nobis reportaret. quid quod hæc formicarum sagacitas ipsos etiam Ethnicos non latuerit, Vergilio laude plenum de iis præbente testimonium, cum in quarto *Æneidos* sic habet.

*Ac veluti ingentem formicæ sarcis acervum
Conglomcrant, hiemis memores, tectoque reponunt.
It nigrum cappis agmen, prædâque per herbas
Conuectant calle angusto, pars grandia truduunt
Obnixè frumenta humeris: pars agmina cogunt
Castigantque moras: op're omnis semita feruet.*

Verum hoc de prudentia quã in exiguo maximè animali comperimus: videamus amplius quorundã animalium subtilem agendi rationem in iis quæ aut ad vitæ usum aut ad fœtuum conseruationem aut ad vindictam sumendam pertinent. Vulpes siquidem astutiæ vsitatum exemplum quas non technas inuenit vt sibi vitæ subsidium compa-

ret, quos non reperit dolos, qua non diligentia vitur vt id cõsequatur quò ea quæ ad victum pertinēt, consequatur. Cuculus, infamis nominis animal, qua non industria vitur vt quo præ naturæ frigiditate pullos non potest excludere aliarũ nulla habeat opera exclusos. Pellicanus suos vt nutriat, an non id agit effusis etiam corporis interioribus. Bufo vero quantumuis tardum animal, militis tamè cuiusdam petulenti læsus: adeo irritata bile fuisse legimus vt donec eum fuisset consecutus & dormientem opprimeret non cessarit. Iter autem quod hanc in rem impendit, trium fuisse miliarium habent ij qui hanc rem literis consignarunt. Quid dicam de animali longè homini fidelissimo, nimirum cane, qui quidem vt omnia beneuoli animi inditia mōstrat ijs quos sibi videtur habere fauētes

ita maximo quodam furore in eos
 insurgit à quibus se læsum aut etiã
 herum harbitratũ. Manifestum id
 est præclarissimo exẽplo quod mul-
 torum historiis constat esse verissi-
 mum. Contigit Pyrrhi temporibus
 fuisse quẽdam ab eiusdem milite a-
 liquo iugulatum. Fidum hic occisus
 habebat præsentem canem qui tan-
 to pere hac rei indignitate fuit com-
 motus vt à corpore non sibi secedẽ-
 dum putaret quin funestũ heri ca-
 sum lachrymabili eiulatu per tri-
 duum prosequeretur tanquam de-
 bitas ipsi statuens exequias. Pyrrhus
 vero animalis ea fidelitate motus,
 in delitiis id habere cœpit vt qua-
 cunque euntem comitaretur. Eue-
 nit itaque non ita multò post vt de-
 lectum militum faceret Pyrrhus,
 vbi ad fuit simul & canis. Quid
 factum est? Militari ordine pro-
 cedentes omnes contuetur bestia

& vt is vnã cum socio facinoris cõ-
 scio & adiutore transit homicida
 miles, valido totius corporis impul-
 su in eum ruit, modò regem, modo
 assistentes contritus tanquam iniu-
 riã impatientia vindictam sumi à
 nefario heri occisere cuperet. Nec
 defuit votis eius Pyrrhus quin hos
 in vinculis habitos, quæstionibus
 subiectos extremo supplicio addi-
 ceret huic etiam digna notatione
 additur & alia historia de cane dato
 Petenti Iudiam Alexandro Rex Al-
 bania dono obtulerat inusitatẽ ma-
 gnitudinis vnum, cuius specie dele-
 ctatus iussit ad vrsos, mox apios ac
 proinde Damas exponi emittique:
 sed contemptis his omnibus, nihil
 se turbauit, hanc magnanimitatem
 generositatemque animi segnitiam
 atque inertiam intellexit Alexãder,
 qua etiam grauitè offensus, canem
 interfici iussit. Nuntiatum hoc fama

regi, itaque alium per similem mit-
tens, in iussit madata, ne in peruis a-
nimalibus Alexāder eum probaret,
sed in Leonibus, Elephantisque,
duos habuisse hoc interempto,
subinde nullum fore. Non defuit
Alexandro eius vires: narues, & ge-
nerosos spiritus experiri, prius enim
Leonem in certamē protulit, quem
protinus fractum vidit. Postea ele-
phantum adduci pręcipit, haud vn-
quam alio magis spectaculo gaui-
sus. Nam horretibus per totum cor-
pus villis, inaudito primum Latratu
insonans Classicum dedit, deinde
cum belua congressus sic artificiosi
dimicatione modo assultans iam el-
ludens fatigavit, vt assidua rotarum
vartigine afflicta procubuerit: ad
casum eius tellure concussa, & spe-
ctante multitudine, rei miraculo at-
tonita. Mirabilis vero astutia qua a-
limal istud paruū & ratione expers

vitur

vitur se suamque pauperculam pel-
lem vitamque defendendo, inimicos
& hostes superando, quantam que-
so deberemus & nos aduersus hostē
incruentem Dei benedicti eiusque
honorem adhibere diligentiam, de-
bellare & superare, ne nos intenta-
tionem induceret. Similiter. Muste-
la exiguum animal cum basilisco,
veneni subtilitate quicquid alicubi
terrarum est venenatarum bestiarū
superante conflictura: an non stu-
penda vitur quadam sagacitate à
qua vel homines ipsi sedulo instru-
antur si contra veneni vim petant
antidotum? Rutæ enim priusquam
in pugnam descendat - esu se munit
& indubitatae victoriæ spē, ad basi-
liscum ingreditur, quem frustra in-
fectos ex oculis radios emixtentem
& magna vi quicquid habet immū-
ditiarum efflantem inuadit debel-
lat & interficit. Basiliscus etiam ipse

venenorum omnium sentina, comitatem iuidia gestans astutiam? an non philomenam suauissimo suo cātu omnium aures demulcentem, sibilis suis pestifera bestia perdit & occidit? Verum manifestiora ea sunt quàm vt illis diuti⁹ inhærendū esse existimé. Reuertamur eò vnde sensim defluxit oratio & serpentis calliditatem intueamur, qui qua de causa cæteris animantibus callidior esse dicatur, histōrias legenti obscurum esse non potest. Bernardus vero serpentis huius cedulus infectator hunc in modum de eo loquitur sermone quinto de triplici modo orationis. Hic est, inquit, qui iugiter machinatur malum, qui desideria carnis instigat, qui concupiscentiæ ignem naturalem quodammodo venenatis suggestionibus sufflat, illicitos motus inflamat, peccati occasiones parat, & mille nocē-

*Bernardus
sermone 5.
de triplici
modo ora-
tionis.*

di artibus corda hominum tentare non cessat: vt omittam quamplurima quæ cum ibi tum aliis etiā locis idem, vt & alij Patres, habet author, Nec enim longè latèque euoluenda sunt vt atrocissimi hostis cognitionem assequamur, plurima volumina. Statim siquidem in ipso scripturæ ingressu luculentum hac de re testimonium, quod prius citavi habemus. Serpēs verò hic quod quicquid est doli, quicquid immūditæ quicquid pestiferi estus, quicquid denique veneni reperitur in aliis homini inimicis bestiis, in te ipso cumulatissimè habet vniuersa omniū etiā eorū nomē clatura infiquitur. Super aspidē & basiliscū ambulabis, inquit psaltes regi⁹, & cōculcabis leonē & draconē. Sed quib⁹ rationib⁹ his nominibus appelletur audiam⁹. Bernard⁹ in præfētis versiculi psalmū scribēs sermone 13 hāc rē fufius explicat dū

Psal. 90.

*Bernardus
in psal. 90
sermone 13*

ait. Quis verò scire potest, an diuisa
sint inter eos operationes malitia,
ministeria iniquitatis: vt ex diuer-
sis officiis: quin potius maleficiis,
vocabula quoque diuersa nomi-
nentur? Alius siquidem aspis,
alius verò basiliscus, alius autem
leo & alius quidem draco, quod vi-
delicet suo quodam inuisibili mo-
do variè quoque noceant, quasi ali-
o morfu, alius quoque visu, alius
autem rugitu vel ictu, alius quidem
flatu. Nò poterat profectò commo-
dior fieri similitudo quam dum ne-
quitia diabolica cum venenatarum
maximè bestiarum efferata nocen-
di cupiditate & vi confertur. Nec
enim tales hæ bestia sunt vt earum
potestas inter arctos quosdam limi-
tes semper contineatur sed regiones
etiam integras peruolet. Clarissimū
ea de re exemplum habemus apud
veteres vsitatum. Nā Socrates dra-

conem corrumpentem ciuitatem,
& regionem suo anhelitu & influē-
tia pestilenti, deprehēdit intra mō-
tium latibula residere. Sic Alexāder
magnus, quondam, occultarum ar-
tium cognitione imbutus eas tradē-
te præceptore Aristotele, venenum
basilisci erecti supra murum ciuita-
tis contra exercitum, deduxit in ip-
sam ciuitatem, malitia nimirum pe-
stiferi animantis in suum commo-
dum, hostium verò perniciem con-
uersa. Penetrat ergo venenatus vbi-
que anhelitus: nec vllū est tam purū
habitaculum quin id inuadat. Non
pepercit Adæ non Euæ in paradiso
alioquin constitutis. Quid quod cir-
ca res planè diuinas strophas suas v-
surpet? Nunquid sancta erat Abelis
& Cain sacrificiorum domus & ta-
men ex sacrificiis capta occasione
fratrem in fratrem armavit dū Cain
Abelem interficit? Vt ergo visu ba-

filiscus, sic lenocimis quibusdam à
 mundo & carne petitis nos circun-
 uenire nititur aduersarius noster:
 qui vt validiore exercitu omnes ag-
 grederetur, aciem suam explicitis a-
 lis munit quas mundo & carne du-
 ctoribus in nos educat, ad eò arro-
 ganti ingenio vt cedere aliquando
 summam arbitretur ignominiam,
 si repellatur fortiter, concertat tamè
 adhuc eminus & sensim accedens
 irrumpt donec vel planè euadat su-
 perior vel turpiter vincatur. At qui
 cum cunctis in vniuersum bellū in-
 dixerit, quo est fastu, in eos maximè
 omnes suos arietes, machinasque
 suas vniuersas dirigit qui nominis
 splendore aut virtutum gloria reli-
 quis antecellunt. Victoriā si qui-
 dem à magno aliquo retulisse, id de-
 mum gloriosum est, cum leuiorib⁹
 istis victoriis nec quidem triumph⁹
 vllus statuatur. Apertè videmus hoc

in Anglia vt eos impeteret qui aut
 auita nobilitate, aut rerum omniū
 affluentia aut denique virtute & e-
 ruditione aut etiam eos qui omni-
 bus his essent præstantes. Quantus
 quæso vir fuit Henricus Anglorum
 Rex huius nominis octauus & ta-
 men pestiferi nebulonis Lutheri
 anhelitu extinctus. Si enim generis
 nobilitatem spectes, quid in eo qui
 Anglicæ nobilitatis apicem erat cō-
 secutus, desiderari potuit? si diuitias
 cogitatione complectaris? sufficiebāt
 illi ea obundè quæ habebat, aliis e-
 tiam futura commodo, sibi vero,
 dum magna liberalitate eadem im-
 pertitur, ornamento. Virtutem quis
 in eo summam esse negauerit, qui
 præclarissimum virtuti suæ debi-
 tum titulum sit consecutus, dum à
 Pontifice summo, annuente Pur-
 puratorum Patrum curia, defenso-
 ris Ecclesiæ Catholicæ nomen for-

litur. In luce positus eius contra Lutherum liber an non manifestus testis est eruditionis eiusdem non in vna aliqua scientia, verum in cum pluribus! ac in primis quam recondita est ea quam habuit in Theologia rebusque diuinis cognitio, quæ solidè ratiocinatur, eloquentia verò an non ea est quæ cum doctissimorum virorum elaboratissimi lucubrationibus possit conferri? at qui hæc omnia residerunt in eius pectore qui in Angliæ regno rerum potiebatur. Animaduertit hæc diabolus & præstantissimi viri laudem, suam ignominiam arbitratus, cunctis machinamētis eum adoritur, facitque hoc tanto studio tantæque industriæ adeò importuna sedulitate vt nõ ceffauerit quin fortissimum alioquin eius animum expugnauit, præsidio in eum inducto ternavitorum omnium. In quæ enim præceps vitia nõ

rui dum sub potestate atrocissimi hostis victus detinetur! superbia quadam incredibili. Anglicanæ se caput Ecclesiæ declarari desiderat, crudelitate inaudita non parentes imperio, trucidat: auaritiæ ita addictus etiam vt qui prius liberalitatis nomine apud omnes quamoptimè audiebat, modo habendi maxima cupiditate æstuare diceretur, Pridè elemosynis infinitis pauperes, donis quamplurimis doctos sibi admodum faciebat obnoxios: tunc quas apud eos qui paupertatis votū fecerant reperisset diuitias fisco suo putauit addicendas, doctis etiam in exilium coniectis aut suppliciiis grauissimis aut iniusta mortem ulcētatis. Veneri verò ita erat addictus vt omnes honestatis cancellos excefferit. Quid quod iræ inuidiæ que nullum fecerit finem omni veræ religionis cultu abolito, qui prius eidem sole-

bat esse adictissimus. Hanc funestā adeo mutationē suis sibilis, visu, an halitu induxit immūdiſſima belua diabolus, qui animarum tot cladib⁹ tam non mouetur vt nisi vniuersarum stragem faciat vix vicisse se arbitretur. Verum cum hæc eximis penetratibus ducens suspicia sedulo apud me volo, occurrit ea quæ modo apud Anglos rerū potitur serenissima regina Elizabetha, quæ qua in me olim fuit benignitate nō obscura, profectō singularis magnificētie, inditia fauorēque erga me maximū declarauit. Scripserunt quamplurimi de viris illustribus, de præclaris mulieribus etiam non pauci. Verum si singularum earum conditiones cum jis quæ in hac sunt summæ conferamus, vmbra dixerimus eas virtutum aut præstantissimorum donorum cum naturæ tunc fortunæ habuisse, hunc verò

rem ipsam consecutam, fuisse vt illud quod Poëta doctissimus Mariæ Illustrissimæ Scotorum Reginæ attribuit, Anglorum modernæ moderatrici optimo iure possit accommodari: sic enim ait, Quæ sortem anteuenis meritis, virtutibus annos: Sexum animis, morum nobilitate genus. Cuius quidem Reginæ Elizabethæ si singula scribendo velimus consequi, tempus nos profectō deficiat: tamen pauca de multis erunt delibanda vt luce meridiana clarius euadat quam importunâ sit arrogantia diabolus qui ad validissimas ferè arces suos dirigit exercitus, fortissimarumque virorum constantissimos animos aciebus suis expugnare conatur, si quæ etiam sit illustris fœmina tanto magis in eius oppugnatione laborans, quò minus honestum esset si cederet

& de imbecilli sexu triumphū agere nequiret. Quid itaque dicā de præclaris eius stēmatibus quæ ipsa Regina ex Regio sanguine prognata est: diuitias quid commemorem eius quæ multarum regionum hæres est & Domina? Extrema hæc sunt quæ propter à sapiente Regina pluris ea quæ animum spectant fieri nemo est qui mirari debeat. Quantum itaque ad eruditionem attinet, Deus bone, quanta linguarum omnium cognitio? Latinam callet, callet & Græcam, Gallicam, Italicam, Hispanicam & Alemanicam vt propriam & vernaculam taceam. Quis quæso virorum doctorum hac laude, quod tot vnus norit linguas, iactare se potest? quod si fuerit in quoquam tanta earundam cognitio, an non statim polyglotti nomine apud omnes euadet illustris an non omnium stylo celebrabitur? an non poëma-

tis, imaginibus, doctaque vitæ descriptione docti cum primis ipsum prosequentur? Cur ergo non fit hoc ipsum Reginae quod indubiè fieret aliis? Atqui ne frustra tot linguas nouisse videatur, posteritati aliquot operâ consecrauit quæ luculenti testes esse poterunt scēminam & linguarum cognitione & præclarissimum scientiarum artiumque peritia non dicam cæteris præstitisse scēminis sed multis etiam viris viam demonstrasse qua ingredi possent vt ad similem ex eruditione summa reportâtem laudem pertingerent.

Libri quorum mentionem fecimus hic sunt: è græco sermone transtulit in Latinum Isocratis orationem ad Nicoclem *Ἐπὶ Νικόκλει βασιλέει* de regno, qui profectò liber in voluminis confurgit magnitudinem dum non solum acu-

tas illas præceptiones persequitur verum etiam singula diligenter excutit & examinat: emisit in lucem & aliud quoddam opus continens interpretationem alterius cuiusdam orationis authoris eiusdem. E Gallico etiam transfudit in Anglicum librum alterum quem non necesse est hic commemorare. In lingua verò Latina, dum ea utitur adeò ad Ciceroniani illius styti magnificentiam & fastigium confurgit ut sit parem propemodum vix habeat. Atque si singulas artes liberales velimus persequi: an non musices etiam fuit peritissima? non solum illius quæ ob usum cantus difficultatem non parvam in sese complectitur, verum etiam illius quam speculatiuam possumus nuncupare, quæ sedulò indagat, quibus rationibus accidat ut certi quidam sonis alijs ad amissim respondeant, discrepent alijs. Re-

ferunt hæc quidam ad cælorum motus, magna quadam harmonia revolutiones suas facientium, harum tantum etiam abest ut fuerit ignara ut quammaximè eorum omnium cognitione fuerit imbuta. Non omitendum hic indico quod in instrumentorum musicorum pulsu ita sit illustris ut cum scriptura pulsandi instrumenta artem cognouit ita tamen in vno aliquo sit versata quasi circa vnus illius studium semper fuerit occupatissima. In tabulis vero Astronomicis quis dubitat quin Elizabetha Hispaniarum olim regina multum excelluerit? verum qui eam cum hac cõparabit, tota, quod aiunt, aberrabit via, cum in ea nihil fuerit quin in hac cumulatissimè reperiat. Quantum ad reliqua attinet quæ politicam benè viuendi rationem concernunt quid in ea de-

fiderabimus amplius? Nec enim superbiam illi nota inuri potest quae blanda, maiestatem tamen decore familiaritate, omnes facile pellicit in amorem sui. Tantum verò abest ut externis rebus plus æquofitudeat ut cum ipsa rerum omnium ubertate affluat, alijs etiam pauperioribus non parum opituletur. Quid de reliquis eius virtutibus dicam? Virtutibus inquam politicis, cum eas quas ij qui vera fide imbuti sunt habent, ipsa extra Ecclesiam constituta habere nequaquam possit. Sic enim perpetuo intelligi volumus, cum Reginae virtutes aliquas attribuimus: ne quid secus quam Catholica Romana religio admittit, statuisse videamur. Manifestiores interim eæ sunt, quam quas ego tenui meo stylo aut declarare ausim aut alij de iisdem abundè instructi maiore egeant hisce de rebus cogni-

tione

tione. Quapropter cum tantarum rerum tamque excellentium vera fit hæres, quid quæso est quod in ea desiderari possit? Quid omnia profectò: vnicui enim ipsi deest, quod qui non habet, nihil habet, etsi omnia alia habet. Quid quæso id est? fides est, fides dico ea est: nam quantumuis cumulatissimè reliqua omnia habeat tamen misera & miserima est quæ quantumcunque alias humilitatis nomine fit commédanda, hic tamen arrogantiam nomine non parum videtur reprehensionis meritò incurrere, cum hoc sibi usurpat foemina quod viro patri non fuit permissum. Voluit is Anglicanae Ecclesiae haberi caput. Probissimus quisque non dicitur cum vitæ etiam discrimine perniciosæ petitioni sese opponere: hæc vero, pro dolor, nullo penitus consulto, iam gloriam si modò calamitas hæc glo-

p

ria appellanda sit, non verò ignominia maxima, tū sibi vendicat. Quæ quidem res vsque adeo optimi cuiusque viri animum exacerbatū reddit vt quicquid ex antea dictarum virtutum commemoratione laudis oriri potuit, hoc penitus ista pernitiōsæ crudelitatis labe concidat & floccipendatur. Quia qui in gremio matris Ecclesiæ non est, pereat illa de populo Dei necesse esto: nec habebit Deum Patrem qui Ecclesiam noluerit habere matrem. Pernitiōsa certè hæc est credulitas qua tã faciliè fides iis accommodatur iis qui non rei veritatem sed suorum affectuum ductum cæcum perpetuò sequuntur, hoc demum in fidei negotio statuentes quod voluptatibus suis sit accommodum. Ipsi enim fidei regulas suas metiuntur volūtate, non autem voluntatem sacræ scripturæ regulis volunt conformare:

quod quidem vitium cum hæreticis omnibus sit commune, dolendum profectò est incidisse idipsum in Reginam longè florentissimam quæ vt in hæresin incideret penitus non egebat. Sæpius turpis libido in sectariorum gregem hominem cōiicit, non raro id facit paupertas, vindictæ studium etiam subinde eò potest hominem cogere quid quæso Reginæ opulentissimæ harum rerum obtigisse potuit cum extra inuidiam constituta ad vindictæ cogitationem animum non deberet addicere, libidinis ratio non erat, multò minus paupertatis. Solus itaque fuit humani generis hostis diabolus qui rei istius dedit principiū, progressum idem atque funestissimum finem. Nempe hoc ipsum est quod iam prius inculcauimus inimicum nostrū satanā, eos propemodū semper impetere qui in altissimo

dignitatis gradu sunt constituti pari profectò ratione qua fulgura summos montium vertices, altissima palatiorum cacumina, templorum à terra maximè eleuatas turres petunt validissimi etiam venti vt spirent robustis iam & temporis progressu induratis arboribus magis metuédum venit quàm magis tenuibus quod nimirum pertinaci robustarum resistentia magis irritati, sæuitiam suã in eas exacuunt, gracilioribus verò vt nõ ita resistētib⁹ sed vt sunt leui flexu, nunc in hanc nunc in illam partem vi in illã, vt possunt effugiunt, parcit vt grandæuas in partes non disrumpit. Dicit Horatius non cuius homini contingit adire Corinthum quod sanè quidam ad Pharò referunt quæ in portu Corinthiaco erat celeberrima. Lumen ibi erat in altissima ea turri quod viam in lato mari constitutis ad portum Corin-

thiacum appulere volentibus monstraret, vt lumine viso eo dirigerent iter: tale aliquid est de ijs qui supra alios euecti cum sint, dignitatis splendore aliorum in se oculos coniectos habent, tantòque magis satanæ quo is & inuidia est acerbior & maiore arrogancia quòdque crudelitate æstuet incomparabili, vt nulli mirum videri debeat si hanc aggredi Reginã & technarum suarum catenis voluerit intricare, quã sciebat regno suo ciuitati Dei infectissimo posse aliquando resistere. Sed qua ratione hoc tandem perfecit, an nullos suorum ad hanc rem ministrorum adhibuit? Ita sanè. Quos quæso? Canes mutos non valentes latrare: qui quidem Cerberopeiores, non solum non latrauerunt verumetiam domum Dei furibus & latronibus prodiderunt. Obsculti nimirum fuerit plus satis & ni-

Isaia 56.

Isai. 5.

mium cuiusque libidini, dicentes bonum malum & malum bonum. Vitia & in fide errores dum non corripiunt, eadem etiam toti populo laudare non verentur: atqui eo deuentum esse videtur ut insipientes dicant, in cordibus suis non est Deus. Sunt hi Episcopi quidam alij etiam Ecclesiastici qui vel cum capitis periculo deberent viam veritatis ignorantem Reginam docere: aut scientem profecto a pertinaci errore grauisissimi Dei iudicij proposito metu retrahere. Verum dum ipsi suis vacent voluptatibus, affectuumque suorum sequantur placita, non mouet eos tantarum rerum cogitatio & impendentis ruinae timor nulla ex parte illorum animos perstringit. De quibus optimè illud usurpare posse videmus quod est apud Psalmistam quod eorum manus sanguine plenae sint, & dextera ipsorum dextera sit iniquita-

Psal. 143.

tis. Sanguine plenas eorum esse manus quis dubitare potest, cum viderit tantam Catholicorum stragem eorum filitio perpetrari, tot animas in inferni barathrum indies precipites dari, denique tot factiones, tot seditiones, utique, ipsorum desideria & diabolica industria, concitari? Dentes eorum arma & sagittae & lingua eorum gladius acutus. Mordax profecto hominum genus quod dum mordicus tenet Lutheri Calvinique placitum, omnibus mordaci rictu terrorem incutit, mordet omnes nec aliquo de bene aut sentit aut loquitur nisi similibus instrumentis armato, sagittis videlicet armis & gladio, gladio dico qui populi animas pertransiuit. O re nefarium, o portentum, o scelus in vltimas terras deportandum. Vos quorum interesset prospicere ne quid damni caperet Respublica Cathol. quae est fides Romana, ad quos pertinebat curare sa-

Psal. 56.

tum tectum esse Dei cultum, quibus commissum erat verum atque adeo purum putum Dei Euangelium, impio facinore Ecclesiam Catholicam prodidistis, Regnum totum in extremam perniciem coniecistis, populi que vniuersi saluti insidiamini. Si *Matthæi 23.* cæcus cæco ducatum præstat, ambo in foueam quod cadant mirum nemini videri potest. Sed si vidēs cæco ducatum præstat, an non omnes excedit rationis limites eum qui videt in foueam cæcum præcipitem dare aut casus eius causam esse? Est certe hæc vestra culpa, peccatum peccastis maximum & grauissimi delicti iam dudum rei estis. Melius profecto ageretur in hac rerum inuersa scena si aut vos luce mundi huius nunquam fuissetis gauisi aut prodicionem hæc Ecclesiæ machinati nunquam fuissetis. Sed frustra instituitur hæc deploratio vbi cum deploratæ salutis

hominibus agitur, deploratæ & desperatæ salutis dico. Diabolus siquidem volens vos esse virulenta sua organa per quæ animis hominum virus suum afflaret vos ijs vinculis astrinxit quibus innodati tantum abest vt vos ipsos possitis ab iisdem expedire vt etiam opera studio que vestro ad aliorum animas in suam nassam pertrahendas vtatur. Hic te cõpellabo Serenissima Regina quæ florentissimum regnum prudentissimè moderaris, quæ tot bonorum cum animi tum corporis & fortunæ præstantia es illustris: respice tãdem aliquãdo quid in hoc calamiticissimo rerum statu, rationem ipsam secuta faciendum esse putes. Non hic cõcilium illud tuum priuatum culpabo, nõ viros pleròsque quos apud te habes integerrimos, verum eos quibus ludus est omnia in Regno tuo subuertere, summa imis miscere

ruinā totius patriæ machinari, nihil denique relinquere intactū quo ipso avaritiæ inexhaustæ & scædæ libidini fiat satis. Episcopos incuso, Ecclesiasticos nefarij sceleris infimulo, eos patriæ proditores appello, quod omnib⁹ turpiter illudētes propriis tantum cōmodis studeant. Res manifestior est quàm vt vltiore declaratione egeat. Est aduersarius noster, homo ī perniciē vniuersi populi incūbens, Episcop⁹, qui hæreticis familiarī admodum agēdi ratione, in mēsis plerūque de cōtrouersis materiis discant, nēpe dū pinguis aquilicul⁹ propēso sesquipedē extat, dū cerebrū ipsū & cor sedes rationis vini cōtinua humectatione turbata sunt. Ibi agitur non sine ebrietatis nota de ijs quæ alibi non nisi à sobriis sobriè inuocato prius sancti spirit⁹ adiutorio solent tractari. Apud Ethnicem reprehendebatur, vt est videre

apud Horatiū, qui pleno ventre laudabat ieiunia : quid de his dicemus quos non immeritò telluris inutile pondus appellabimus qui quātūuis vino cibi que distēti sint, eduliorum omnium copia affluentes, nihilominus non ieiunia sed ipsam commēdat ingluuiem. Est hæc mihi credite res intolerabilis vt cū vel natura ipsa interuallis quibusdam delectetur & rerum vicissitudine gaudeat: hi tamē præclari rerū administratores perpetuis epulis nauent operā, quid quod simili exēplo dū venter estuans vino facilè despuant in libidinē, ij ipsi cū libidinis ductu, rei turpissimæ cogitatio se ingesserit, non secus de illa loquūtur quàm si aut prostibulorū essent mancipia aut ludicrū quid esset rē turpē omnium auribus importunè ingerere. Ex hac adeò bene instituta schola proficiscitur axioma illud præstantissimū, scilicet neminem posse

castè viuere. O nebulones furciferi, Quid? an nō videtis v̄tris vos esse mācipia quisterquilinio infidētes in supernarū rerum cogitationē non cōsurgatis. Episcopi estis, pseudoepiscopi tamen, non enim verè Episcopi, qui tantum in terram aspicientes, quæ procul fiunt non consideratis. Venti siquidem gulæque solū addicti non sitis, non incumbit vobis subditi gregis cum vt salutaris pabuli succo pasus æterna gloria tandem fruatur. Reginae profectō vestræ sc̄eminæ illustriissimæ an non infamiæ notam intolerabilem inuritis dum Epicureo spiritu castè viuere impossibile esse dicitis, ipsa interim cœlibem adhuc vitam ducente, cum tamē vltra florētissimam illam ætatem, quæ non parum, si quæ aliam libidinis vitio solet esse obnoxia, modò sit prouecta? Amplius hac de re penitus nihil agam

quod intelligenti pauca debeāt sufficere, cū facilè perspicit vnusquisque aut generalem istam vestram maximam fulsam esse, aut præstantissimam sc̄eminam grauis delicti statui ream. Propositio ergo tua dū talis sit, vt est vniuersalis negatiua, per vnum destuitur particularem, si ideo Regina illa mulier serenissima, annis tot sine legitima carnis copula, in quam nihil attentare volo, vixisset, Profecto vos multū errastis & extra omnē scholam summo cum dedecore, eiiciēdi, explodendi sibilādi que estis. Simili alteri vtimini argumēto, quo mira videmini cōcludere, prædicādo scilicet simplici populo ignaro, necnō ideotis, id nimirū, quod falsū est, Pontifi sit immoderatus vitæ, ô blasphemium importabile ad totius huius machinæ finē deportādū cum, verū habetur, quod nullus pontifex caput ecclesie

errare potest. Sed sic conficitis argumentum, Talis vel talis sit pessimis moribus ergo, omnes, hoc verò, proch dolor, vnica est vobis semper instruēdi populum materia, cū quis non nouit hac in re vos malitiosos esse! dum à particulari ad vniuersale non vt scitis valere consequentiam sed cæci, & surdi, qui non exaudietis vocem incantantium & venefici incantantis sapienter, psalmo quinquagesimo septimo, sed Deus conteret dētes vestros & molas vestras confringet Dominus. Et tunc lætabitur iustus cū viderit vindictam & dicet, vtique est Deus indicās in terra. Sed dicito mihi per fidem vestram, si vobis sit, quæ est vestra asturia vt turpi libidini sedulam nauetis operam Regina alia quin optimam fuscinatis & in hoc errore detinetis vt credat se caput esse Ecclesiæ vt hac ratione pro fastigij

psal. 57.

istius summi laude à vobis pronuntiata, vicem ipsa referatis permittēs quicquid male affectis vestris animis fuerit collibitum. Imponis profecto tibi ipsi & in perniciem videaris ruere voluntariam, Regina summis dotibus ornatissima, dum impostorum istorum peruersissimæ voluntati morem geris. metuendū certè tibi est ne Angli tui qui Vuiclephistarum in plerisque scita libenter sequuntur insolenti stratagemate omnia communia esse non solū dicant passim & defendant verum etiam re comprobent: atque annetum regno non exueris, quod iam possides rerum omniū vbertate maximè affluens? Quid quod diaboli superbiam secuti hæretici iugū omne sibi putant excutiendum. An nō funestissimi exempli in Germania transacti recentem habemus memoriam dum infinita rusticorum

Ano. 1525.
 Rustici se-
 diuisi et se-
 ipsos et to-
 tam gamma-
 niam ma-
 ximis impli-
 cavere ma-
 lus. Teste
 Nanciers.
 quam Io. z.
 nes Tribu-
 missi prædi-
 xerat ante
 decenium
 quod postea
 sicut dixit
 rat euentum
 est.

multitudo nullū sibi putat amplius
 sustinendum esse imperium? quid
 actum est? Cæci quidem sunt rustici
 sed tamen inter nobiles contra quos
 insurgebant non pauci desiderati,
 plurimi pagi exusti, ciuitates non si-
 ne trepidatione, principum nullus
 fuit sine metu. Si verum sit id quod
 non dubitari potest quin sit verissi-
 mum præuenire præstare quā præ-
 ueniri: meritas fanè de atrocissimis
 tuis hostibus qui tamen se amicissi-
 mos tui dicunt, pœnas sumere oport-
 tebat, at qui hoc consultissimū meo
 plurimorumque aliorum iudicio
 esse arbitror vt infernalibus illis er-
 rorum pessimorum vinculis expedita,
 ad crucem Domini verè tādē
 confugas veramque fidem ample-
 ctaris. Hocram desidero ac Deum
 perpetuis precibus & ardenti ora-
 tione pro te obsecro. Nam saluti tuę
 insidias eos tendere tu quidem non

ira

ita perspicias, quòd assentatores ha-
 beas eos ipsos aliosque quampluri-
 mos, qui tibi nisi placencia loquun-
 tur. Et vt erudita es mulier, memisse
 potes istius sapienter admodum de
 adulatoribus prolata sententiæ, Me-
 lius esse ceruorum quàm assentato-
 rum genus: quòd corui mortuos, as-
 sentatores autem viros deuorent.
 Vides quibuscum coruis tibi sit ne-
 gotium, nostro quam acuto, pecto-
 re quam parum candido. Præstaret
 indubiè adesse tibi aliquos qui veri-
 tatem colentes illum tibi Pauli lo-
 cum succlamarent frequenter, vbi
 ait licitum non debere sceminam in
 Ecclesia loqui sed si quid habeat,
 domi conuenire vt nequiat marites.
 Mulieres, inquit, in Ecclesiis taceat:
 non enim permittitur eis loqui, sed
 subditas esse, sicut & lex dicit, si quid
 autem volunt discere, domi viros
 suos interrogent. Turpe est enim

Q

mulieri loqui in Ecclesia. Quæ verò se caput dicit esse Ecclesiæ, an huic Pauli mandato, putas, satisfacit. Penitus non quando quidem si loqui ipsi non sit permissum in Ecclesia: multò minus erit ei licitum hanc ipsam regere & gubernare. Quid quod Christus ipse sapientiæ, absolutum exemplar qui ipsa erat Patris sapientiæ, matrem suam quam habebat longè commendatissimam, insignitam virtutibus omnibus animique donis quæ in homine possint reperiri, gratia plenam utpote ea à spiritu sancto abundè perfusam non putarit Ecclesiæ præficiendâ, sed Petrum hominem alioquin vilem & abiectum & qui piscatione quæstum prius fecerat rectorè eius esse voluit cum tamen is Christum negarit, matre sua vitiorum omnibus experte. Accedit huc quod terram hanc relicturus Dominus Ec-

clesiam hanc ultimo opere, supradicto Petro commendarit: ut cum ea ferè memoriæ fixius imprimimus quæ in vltima vitæ hora à parètibz verba audimus, eam tanquam supremam animi suam sententiam haberemus cum dicit Petro Pasce oves meas, non agnos solùm meos inferiores scilicet populum sed etiam oves qui & pietatis & eruditionis fœcunditate, filios quamplurimos in Christo generent eosque pascant. Declaras profecto parum te memorem vltimæ christi capitis nostri volūntatis cum quod ipse matri committere noluit tu Serenissima Regina hac in parte multum, erras à vera fide, & pietate, in quo omnium etiam omnem aliarum fœminarum ignoratiam longe superas vnde mulieres aliæ & omnes ex natura sua sexus se sciunt esse subiectionis & non sexus in Ecclesia dei hierachitæ

dominationis, quia omnino idonee non possunt esse. Ut a parte docet Apostolus non auctoritate sua sed Christi & iuris diuini vnde quando dicebat docere non permitto mulieres, supple quo ad illa quae sunt sacre scripturae, neque quae sunt actus Ecclesiae, quae sunt regere & illuminare. Vnde hic sumitur nostrum argumentum euidentissimum diuini Pauli Apostolum gentium electissimam tubam non loquutum esse a se ipso sed a Christo Iesu. Nam illam (si non repugnasset iuri diuino) dedisset maximè matri suae factissimae. Et immaculatae virgini quod nunquam fuit factum. Vnde notenda diligentissima sunt verba Apostoli dicentis. Si quis videtur spiritualis esse, cognoscat, quae scribo vobis, quia domini sunt mandata. Et per consequens Christum hoc statuisse regendi ordinem viris & qui sunt Petri suc-

cessoribus Romanis. Pontificibus & non mulieribus. Pernitiosissimam itaque hanc ex pectore tuo debe sententiam & vel extremae tuae etatis rationem habe aqua non longè abesse potes. In quo statu Deus quemque inuenerit, in illo eum indicabit. Tu ut indicij asperitatem non metues, sub umbra alarum illius recurras de quo magna animi alacritate & gaudio summo perfusus inquit psalter Regius. In te Domine speravi non confundar in aeternum. Confugas obsecro ad Ecclesiam, extra quam, ut extra arcam Noë, non est salus: hanc illi tui spurissimi & nefandissimi ministri spoliant omni honore & gloria: nam sicut sponsa ornatur monilibus, ita Ecclesia Catholica ritibus, ceremoniis & sacrificiis. Hi sunt qui resistunt Apostolicae veritati non secus ac Iamnes & Mares restiterunt Moyse. Quare aicie

Psal. 30.

di sunt illi è regno tuo & procul ex-
terminandi rebelles isti ad amuffim
patris sui Simonis Magi opera se-
ctantes, superbia quadam elati non
secus quam ipse dum statua ei poni-
tur Romæ cui hoc hærebat inscrip-
tio simoni magno Deo. Ex hoc Si-
mone tanquam & hæreseon omniũ
feminario per multas successiones,
monstrofi Ophitæ, turpes Gnostici
impij Valentiniani, fœtidi Cerdo-
niani, venenosi Martinistæ, Monta-
niani pessimi & multi alij cum istis
nostri temporis regni tui hæreticis
prodierunt. Prædicant ij propter
quæstum & inanem gloriam, men-
tientes contra Deum, in religiosos
vinctos & Deo piis votis obstristos
scommata iacere non verentur: at-
que adeo profecit ipforum impie-
tas vt tâquam Pharisæi & Scribæ o-
lim insidias tendebant Christo, gra-
uissimis illum suppliciis afficientes

*Eusebius
Ioh. lib. 2
c. 13. Iustini
in apo-
logia ad
Antonium.
Irenæus l.
1. aduersus
hæreses.
Clemens lib.
6. dispositio-
rum.*

mortique acerbissimæ adiudicantes
sic isti piis omnibus machinantur
excidium, quemadmodum anno
79. contigit in Hybernia vbi duo
ordinis nostri Franciscani diris af-
fecti suppliciis mortem cū vita mu-
tarunt. Horum alter erat episcopus
vt manifestissimum euadat quàm
parum dignitati deferant scelestissi-
mi dum in eâ fulgentes magis sæ-
uieut quàm in alios. Horum duorũ
subtexemus martyrium illatum ab
impiis satanæ ministris, agentibus
hoc maleuolis huiuscemodi mini-
stris: quos certè si principum autho-
ritate contingeret tolli è medio, nõ
dubium quin optimè toti Reipu-
blicæ Catholicæ esset consultum cū
ij sint qui non modoplæbem ipsam
verumetiam nobiles ipsos, literatos
quamplurimos, principes sum-
mos tenent in errore. Ii sunt pe-
nes quos rerum omnium hodie-

no die videtur esse administratio, hi notant & designant ad necem quemcumque ipsis visum fuerit. Integerimi viri, dum populi saluti consulunt & in eam omni diligentia incubunt, tanquam malefactores maleficij conuicti acerbissimis poenis saeuissimis carnificibus traduntur affiendi. Verum (vt bene ait Eusebius libro secundo capite decimotertio historiae Ecclesiasticae) diuina virtus & gratia (in maximo praecipue certamine) nunquam deserit suos, quae incensum maligni flammae tota celeritate restingit & omnem altitudinem destruit attollentem se aduersum scientiam Dei: at qui hoc non solum in congressibus iis qui sunt disputationis causa vt veritatis lux vim suam exerat necesse est, sed etiam in martyrijs & poenarum tolerantia, quae quam in his duobus eximia fuerit ex sequenti historia facile perspicimus.



MARTYRIUM

AC MORS PATRIS PATRICII HELII EPISCOPI MIAONENSIS AC SOCII DOMINI AC

FRATRIS CONNACII O RVEREKE ORDINIS Fratrum Minorum in Hybernia pallorum sub Domino Guilermo Druiri equite ac regni Hyberniae pro rege.

PATRITIVS Helius ad non ignarus quantum referret iam inde ab ipsa adolescentia optimis disciplinis esse imbutum, in Hispaniam se contulit, seriam literis operam nauaturus, deligens ad hoc Florentissimam Academiam Alcala quae Complutensis vsitata voce dicitur, atque ibidem eodem promotus vt eruditiones gloria & laude socios suos non solum aequaret verum etiam longe ijs esset superior. Hic

anno ab incarnatione Christi 1577 Romam venit copiam sibi petens fieri vt in Hyberniam causa prædicationis fidei liceat proficisci. Instat itaque apud ordinis Generalem qui tunc temporis erat Christophorus à Capite fontium, quo certè viro vix quicquam illud sæculum habebat præstantius, Generis enim nobilitate cum esset clarissimus, tanquam hæc ad laudem parum faceret, virtutem ita excoluit, eam in rebus diuinis & humanis perdiscendis adhibuit industriam, vt sensim ad summa non immerito fuerit euectus: ac quibus gradibus Orator Ethnicus Romulū in cælū conscendisse fingit: similibus ac potiori iure ad summas dignitates fuerit euectus. Natio Gallica non ita frequenter in ordine B. Francisci Generalis honore ornata, hoc viuente errare nõ potuit quin haberet qui summū istud

dignitatis fastigium propria virtute & incredibili eruditione rerumque experientia seriò exornaret. Cõscripsit libros non paucos adeo exactè vt de iis quæ tractat nihil possit fingi magis absolutum, vt eum etiam Sanctissimus Papa Gregorius Tertius decimus Archiepiscopum Cæsariensem non. Hic itaque optimi viri Patritij, matura deliberatione præmissa, negotium vniuersum sanctissimo Papæ Gregorio cõmendat, à quo requisitus cum singularis prudentiæ, & incredibilis pro fide Catholica zeli manifestissima daret inditia, Episcopus creatur. Post aliquot vero dies magna admodū largitione erga eum vsus Pontifex dimittit seriò ei gregis sui curam & salutem commendans. Itaque Parisios venit vbi spatium septem vel octo mensium hæsit, agens partim in cõuentu apud suos partim in ciuitate:

234
non sine laude apud omnes verfa-
tus, vt qui esset fingulare virtutum
omnium exemplar & absolutissimū
speculum in quo considerare pote-
rant alij non quales essent sed quales
esse deberent. Respondent sæpe re-
bus suis nomina, non mirū profectò
fuisse vocatū Helium illum qui in-
credibili charitatis ardore æstuans,
præsentissimis etiam vitæ periculis
non absterritus, Hybernorum stu-
det saluti. Atque adeo sol erat ipsa
qui promicantes virtutis radios in
alios immittēs, eosdem faceret mili-
pietatis ardore flagrātes. Lutetiæ ita-
que cōstitutus rarę cuiusdā eruditio-
nis omnibus manifestauit & sustulit
signum dū acerrimas disputationes
doctissimo illo quo præditus erat in-
genio, ita exacuit vt ad doctē cōten-
tionis ardorē nihil ampli⁹ posset de-
siderari. Nam si subtilem illā per sco-
ticas ratiocinationes differēdi viam

238
consideres, erat hic summus, Patres
vero omnes non secus ac fidei arti-
culos memoria complecti videba-
tur dum nihil est aut in materiis cō-
trouersis aut in jis quæ vitæ documē-
ta concernunt, aut denique in aliis
omnibus quin omnia ingenio fue-
rit affecutus, memori que qua erat
vastissima tanquam amplissimas o-
pes reconditumque thesaurum ha-
buerit impressa. Et quo magis elu-
ceat hominis virtus, & quantum ab
omni factu abesset vt melius perspi-
ciatur, mirū est quod referrā, ad iu-
niorum qui infimis rudimentis stu-
dia sua dedicarunt palestricas exer-
citationes se conferebat. Ibi multus
in declarandis jis quātumuis minu-
tioribus, sine quibus maxima ne-
queunt consistere. Quid magis mi-
rer hominis humilitatem an erudi-
tionem? De eruditione ij testimo-
nium exhibebunt qui discerentem

in Theologicis disputationibus au-
diuerunt, de humilitate poterunt &
ij qui non sine stupore, viri absolu-
tè docti scientiam non ignorantes,
viderunt, vt omnia omnibus fieret,
inter infimos versantem, iudicare.
Magnum est, singularis eruditionis
specimen in publico doctorum ho-
minum cœtu edere, sed maius tamè
videtur hominem immenso captū
vastâque memoria puerilibus etiâ,
dum eruditionis sit periculum, cõ-
tentionibus; suam operam nauare.
Effectum est hac re vt doctissimo
cuius fuerit longè gratissimus, cum
virtus ex sese perpetuò sit amabilis,
& hoc magis quod in eo reperire-
tur qui vt sydus aliquod inter mor-
tales lucens in superbiæ cogitatio-
nem potuisset incidisse. Euenit vt
noua quædam ex patrio reciperet
infausta penitus & parū grata quæ
sanè hominis animum non ignari

quàm periculosa sit res inter hare-
ticos agere, potuissent à concepto in
Hyberniam proficiscendi propo-
sito deterrere, verùm maluit vir & ve-
rus filius obedientiæ singularis con-
stantiæ gloria illustris, Pontificis
mandato obtemperare quàm pro-
priæ vitæ rationem habere cum non
posset ignorare se cum capitis peri-
culo iter hoc esse ingressurum, para-
tus etiam vt bonum pastorem decet
pro ouibus suis animam ponere si
ita occasio se obtulisset. Accingit se
ergo itineri, nobili quodam studijs
operam nauate comitatus, petitque
Britanniam, ventum oportunum
expectâs. Is vbi obtigit mari se com-
mittit, appellitque ad littus quod-
dam penitus desertum: vbi cum in
terram Hybernicam descendisset,
diuertit ad domum Comitis Desmo-
niæ, sed quòd domo abesset, ab vxo-
re receptus est benignè & perhuma-

niter. Verùm externæ beneuolentiæ
 suberat dolus vt hoc vitium quam-
 plurimos mulieribus admodum est
 familiare. Quis necis boni Naboth
 causa extitit nisi. Iezabel? quis quod
 Diuo Ioanni caput auferretur cau-
 sam dedit si non saltatrix puella, for-
 tissimum sampsonem quis in ma-
 nus Philistinorum tradidit excepta
 Dalila? vnde grauissimi Dauidis &
 filij Salomonis lapsus nisi per mu-
 lieres? atque ita hæc quæ blanditiis
 delinire videbatur optimum Patrè,
 eundem in extremum coniecit exi-
 tiũ. Hoc eo dico audentius quod &
 maritrũ & eã fratremque Ioannẽ Des-
 moniæ probè nouerim, sæpius cum
 iis versatus anno nimirum 1570. &
 71. Mulier ergo ista patrem sanctum
 post triduum tradidit vnà cum so-
 cio nimirum Connacio ô Ruereke.
 Postridie discessit Limirium versus,
 quæ ciuitas est Momoniæ primaria

vt inde

vt inde ad copias Catholicas transfi-
 ret frustumque pietatis faceret. At-
 que ibidem, suam nauante operam
 Comitis Desmonia coniuge, à Præ-
 tore, quem maiorem eo loci vocat,
 in vincula coniectus est. Erat profe-
 ctò res plena periculi & quæ sanctũ
 Episcopum tamen latere non pote-
 rat, conferre se ad ea loca vbi opti-
 mis quibũsque internecio paraba-
 tur, pessimi verò quiuis erant longè
 acceptissimi. Sed æstuantis Patris ar-
 dore cælesti, virtus spreuit tormenta
 omnia, vbi vel minima saltem utili-
 tatis alicuius spes apparebat: mitti-
 tur hinc statim tanquam læsæ mai-
 statis reus ad oppidum Malogense
 quod 14. miliaribus Limicro distat,
 vbi tum temporis Prorex residebat
 atque ibi vnà cum socio sententiam
 mortis, decreto illius Proregis abs-
 que iunis forma subiit, quod ius ab
 illis gētibus ius martium appellatur,

R

in quo indicta causa verbo praesidis succubuit. Dolendum certe ita hodie ubique terrarum corrupta esse tribunalia, tam praepostero ordine in iudiciis procedi ut affectibus potius quam veritati detur locus cum non nisi dicta causa sententiam ferre debeat iudex. Obtulit autem illi Prorex & beneficij sui ius integrum & possessionem, denique honores maximos, modo fidem negaret, & negotium omne proderet: de fide respondit se nolle illam cum vitae possessione aut honoribus commutare: de negotio vero, cur venerat nimum, respondit se ideo appulisse ut in episcopali functione (quam se obire professus est palam) causam religionis promoveret & salutem animarum procuraret, nec recusare se mortem quam cum aliquo pietatis commodo, aut etiam incommodi vilatione esset coniuncta. Ulterius perquisiuit Prorex ut quid

Pontifex & Rex Catholicus Philippus captassent consilij pro inuasionem Hyberniae, indicaret, quod profecto noluit, quantumvis haec eius taciturnitas grauissimarum poenarum causa fuerit. Nam acceptis tenuioribus, acutissimis tamen ferramentis digitis ea superponentes mallo fortissimis ictibus ita impresserunt ut digiti in partes secarentur. Nihil tamen voluit significare, quo factum est ut statim de patibulo sit cogitatum. Dum itaque ad patibulum procederet copiam sibi litanias legendi petiuit, atque ut absolutionem a socio acciperet eandemque eidem impartiretur, quae duo cum obtinuisset utrumque expleuit: hortabaturque socium naturali instantis mortis timore perculsum, ut intrepidus mortem subiret praedium acerbum naturae videri, sed coenam certo fore iucundissimam ac neimbecillis socii animus amplius fluctuaret preclaris suis exhortationibus

effecit. Quid quod grauiſſima oratione ad populū habita, multa dixit de fidei neceſſitate, de ſeruanda conſtaſtia, præterea de ſuo inſtituto in quo aſſerendo lubens pro Chriſti nomine foelicem mortem ſubiit, vnà cū ſocio. Itaque vterque laqueo vitam fini⁹. Verum per ſummū ſcælus morti adiudicantem iudicem egregiè puniuit Deus. Prorex ſiquidem qui mortis ſentētiā in Episcopū tulit, morbo ſtatim correptus eſt à quo non potuit vlla ratione liberari, ſed Vuaterfordiæ obiit nullo vulnere læſus, vt quin diuina vindictā ſucubuerit dubitari non debeat. Eccleſiaſtica hiftoriæ libro quarto capite 17. habemus de Urbicio iudice, qui Prolonæum quendam, quod Chriſtianus eſſet, continuò iuſſit duci ad mortem. Lucius autem Chriſtianus vir, videns tā temerè datā ſentētiā, ait ad Urbiciū: Quid quæſo cauſa eſt, quod neque adulterū, neque cor

Eusebius
lib. 4. Eccle
ſiaſtica hi-
ſtorie cap.
17.

ruptorem aut homicidam vel latronem, raptoremque, aut alterius cuiuſlibet facinoris reum, ſed tantum pro nomine Chriſtiano quod hic ſe vocabulo confeſſus eſt nuncupari, ad mortem duci præcipiſti. Idem tamen Lucius morti etiam ab eodem ea de cauſa fuit adiudicatus. Tātum facinus ſemper habitum fuit apud impios Præſides Chriſtianum eſſe. Sed vindicta diuina frequēter à grauiſſima punitione non patitur eſſe immunes, ita vt ipſemet Prorex manum Dei agnoſcens, dixerit mortē Episcopī ſuæ mortis fore cauſam. Legimus de Licinio qui cum peſſima in Chriſtianos deſignaret facinora, vltione diuina tandem eſt punitus. Eusebius de vita Conſtantini libro primo de eo ſic habet Poſtquā hic obſidionem Eccleſiæ auſpicat⁹ an guine virorum bonorum animā conſpuccauit, ſacra vindicta miſerū indidem ex ipſo oriunda ad animi

Eusebius
lib. 1. de vi-
ta Conſtā-
ntini.

mi fedes vsque exercuit. Ecce enim
 repentinus abcessus mediū puden-
 dorum locū occupat: inde vastè fistu-
 losum vlcus & serpēs morbi vis in-
 sanabilis: è visceribus intimis vermi-
 culatio quanta dici nequit spirans
 pestiferum virus scaturiæ. Moles eni-
 nimia educatione curiosa, succulēt⁹
 adeps in hoc gen⁹ facile cōmeabat.
 Itaque putris aditū intolerabilē hor-
 ribilēque spectaculo faciebat. Illius
 æquitudo inueterauerat quum ad se-
 randē rediit, ea cogitās que olim ce-
 perat in Ecclesias, tū ingenuè delicta
 confiteri, cōpescere contra Christiana-
 nos iracundiā, tēpla reficere, &c. Fa-
 ciebat hæc homo nefarius nō Chri-
 stianorum amore sed pœnarū odio
 & acerbitate. Prorex similiter potē-
 tiæ diuinæ præsentia agnouit, tamē
 mortē non euasi, nā simulatus tan-
 rum sæpe est Christianis impertitus
 huiuscemodi fauor aut ad tēpus ad

pœnarū euasione protract⁹, vt ma-
 nifestū est in eodē Licinio, nā sequi-
 tur q; obliuione omnia disperdide-
 rat, pœnarū priorū non reminiscēs.
 Non ignes illi fatis aut ferrū, nō pā-
 gēdi clauī, non feræ non abyssi ma-
 ris. Ad hæc castigationē adferens, o-
 culos effodere cōstituerat, & postea,
 quocirca de isto non est in longum
 diē iudiciū extractū. Nā vana damo-
 num spe inflatus, quos esse deos ar-
 bitrabatur, copiis infinitis acie ex-
 plicauit. tū desertus à numine, pro-
 uidētia per omnia pertingētis ocu-
 los minimè effugit. Vbi enim securè
 vitam traducere confidit vltus igne
 de cœlo iacuit pronus. Illa plaga, di-
 uina profectò corpus exesum est,
 nulla pristini vutis specie. Cum que
 vires intendisset plaga, statim exerti
 atque loco pulsi oculi cæcū hominē
 demiserunt, æquisimo suffragio dā-
 tem pœnas à se repertas in eos qui

Deo testimonium dicebant . Hæc hic addere placuit vt clarum euadat quantus sit vindex Deus in eos qui suorum sanguinẽ profundunt Corpora horum Episcopĩ & socij cum diu in patibulo catenis suspensa diu permanerent nullo modo vultu aut colore mutata sunt, sed tam apparuerunt recentia ac si illa hora occubissent, imo tã suavis odor à Cadaueribus prodibat vt ad hæc rẽ intuẽdã populus omnis conflueret, vnde factũ est vt plurimi partes vestiũ à facris corporibus scinderent quas secum detulerunt adeo vt propemodum nudi penderẽt descissis ob pietatem vestibus quibus induti suspẽsi fuerant. Atqui cum oppidum vicinum loco kilmallok canibus ac molossis multũ infestetur, qui in illo supplicij loco corpora statim discerpant & dilanient, eorũ duo corpora adeo sunt relicta intacta vt nec ab

auibus quidem vnquam fuerint perita, Deo hac ratione declarante quã duo hi sanctissimi viri sibi fuerint accepti . Postea Ioannes Desmonia cuius superius mentionem fecimus, vtrũque corpus maximo cum honore curauit in humari . Quis quæso est qui hæc intelligens non admiretur, homines summis cruciatib⁹, addictos ita in iisdem persistere constantes vt non in tormentis sed in delirijs sibi videãtur degere? quomodo enim potest in hominis huius mundi sapientia imbuti rationẽ cadere vt credat in Iesum Christum quem viderit inopem, contemptũ, mendicum quasi, afflictum, virgis laceratum, vulneribus concisum, in crucem denique sublatum? Iudæis hoc quidem magnum scandalum fuit, dum in Actis Apostolorũ præciperent ne quis in nomine huius palam prædicarent. Sed qui Christi

præcepta hauferant, melius esse existimabant præceptori suo Christo optemperare quam hominibus, atque hoc modo beatitudinem propter iustitiam persecutiones tolerando, cōsequi. Quid? An non iustum sit agnoscere saluatoris nomen? an non iustum sit diligere eū qui prior dilexit? an non iustum doctrinam eius sequi qui nobis ad cœlestia iter patefecit? Hoc quidem omnes fatentur sed esse beatos qui pœnis afficiuntur, audaces sapientes huius sæculi negant. Hi autem quibus rationibus nitantur, argumentationemque suam quàm sapienter nectant, quaeso, audiamus. Natura, inquiunt, optima humanæ vitæ dux (huiuscemodi enim tacita meditatione voluunt & in similia crebro verba erumpunt) hoc animis nostris iniecit vt libenter delitiis affluamus, ab omni autē doloris genere prorsus absorreamus:

quapropter voluptate beatos, dolore verò miserandos naturaliter effici. At vos degeneres naturæ fœtus, iis aiunt qui veram luscere rebus fouēt sententiam, passionibus gaudentes, in cruce dolorū acerbissimorū procreatrice vitam vestram beatam ponentes stultissimæ rei stultissimam defensionē suscipitis. Hæc quidē filij huius sæculi effitiunt sed Apostolum ignorant, qui crucem Christi gentibus stultitiam, Iudæis scandalū asserit, Videbant enim huius farinae homines futuros qui Epicurea quadam impudentia quæcūque gulæ & turpissimis voluptatibus non seruiunt, dānarēt. Verū placuit Deo per stultam prædicationē crucis Christi cōfundere mūdi huius sapientiā, quæ eo profecit vt iā summa imis misceri & virtutū loco vitia coli videamus, tanta rerū oīm cōfusio in mūdū inuecta est. Hic tot nos hæcten⁹ tormētis affligit

Deus, omnis generis flagella immit-
tens non in peccatores modò verū
etiam in eos qui piè volūt viuere vt
inde iram eius vehementem possi-
mus percipere. Peccata procul du-
bio nostra, heu nimis ingentia tan-
ta mala in orbem inuexere. Maxima
enim hominum pars in grauissimā
culpam prolapsa est atque iniqui-
tatem maximam omnes propemo-
dum incurrerunt. Quòd vt clarius
euadat lubet paulisper quanquam
non sine lachrymis, statum præsen-
tis Ecclesiæ cum Florenti Patrū no-
strorum ætate comparare. Atque vt
ab Ecclesiastica dignitate coruscantibus
viris initium sumamus: mētis
nostræ aciem in Ecclesiæ primæ lu-
mina dirigamus. O quantum olim
Ecclesiastica dignitas inter cæteras
omnes tāquam sol inter sydera ful-
gebat? Quales olim Ecclesiæ recto-
res? Deus bone, quàm sancti, quàm

diuini? In præcibus quàm assidui? in
munere peragendo quam strēnui &
vigilantes? In inflammando populū
quam acres? Quis cohortari ad vir-
tutem ardentius? quis à vitiis reuo-
care seuerius? quis vituperare impro-
bos asperius? Testis est insignis illa
constātia Ambrosiana quæ vnicui-
que epistolam eius 32. ad Valenti-
nianum Imperatorem legenti per-
spicua esse potest. Testis insignis ille
Episcopus Cordubensis, referente
Athanasio ad solitaria vitam agē-
tes, qui infra cōto repressit animo Cō-
stantij Imperatoris proteruiam. Te-
stis quoque Babila Episcopus, quē
Nicephorus commemorat magno
animo, Numeriano in faciem resti-
tisse, quòd liberè quasi, per cancel-
los inspicere arcana Christianorum
mysteria præsumpsisset. Accedat huc
Mela Episcopus qui eodem teste li-
bro 11 capite 38. Ecclesiasticæ suæ hi-

*Ambrosius
epistola 32
ad Valen-
tinianum.*

*Athanasius
ad solitaria
vitā agen-
tes.*

*Nicepho-
rus.*

*Nicoph.
lib. 11. hi-
storia cap.
38.*

Gregorius
lib. 3. dia-
log. cap. 1.

1. Timot. 3.
Tit. 1.

storiae, tantae fuit patientiae ut hostium infidias sibi tendentium animos appositis sedauerit epulis: ut virtutum & consiliorum etiam multis in locis diuersitate, Ecclesia Catholica semper euadat illustrior. Huc quoque pertinet quod narrat Gregorius Magnus libro tertio dialogorum capite primo de Paulino Episcopo, qui sua non tantum impendit, verum etiam seipsum pro salute subditorum, hostium tyrannidi obiecit. Nec mirum quod praecleari isti viri se omnibus nam admirandos praebuerit. Omnibus enim virtutibus vitam suam excoluere, in hoc omnem operam collocauere, irreprehensibilem, sobriam pudicam vitam ut ducerent, omnibus denique coloribus, quibus D. Paulus 1. Timoth. cap. 3. & ad Titum 1. ad viuum depingit Episcopum & sacerdotem, se ornauere. Porro nunc temporis, Deus bone, quantum interest inter

praedictorum viuendi rationem & aliquorum eorum qui hac tempestate in dignitate aliqua constituti sunt. Nunc sal in ijs infatuatum est, obscuratum est aurum, mutatus color optimus: nunc inquam, velut antiquata & contempta vilescit plerisque Catholicae religionis disciplina, ut flere magis lubeat quam de pauculis etiam vnum aliquem in medium adferre, cum interim nec illud suppressum oportuit esse in eo Praefulum ordine viros omnium cum pietatis tum eruditionis laude cummulatos. Ad Monarchas, summosque Imperatores, Reges, Principes, quibus primitiua Ecclesia florebat, si oculos nostros conuertamus, quanta quaeso pietate, mansuetudine, humilitate totam vitam instituebant? hi recipiebant Religiosos tanquam Ecclesiasticos viros, terque quaterque foelices seipsos existimabant si

256
amplecti eos, si manus exosculari
potuissent? Hinc tanta sollicitudo
monasteria erigendi, Ecclesias con-
struendi: hinc tanta munificentia in
locupletando, ditando, ornando.
Sed heu, quantum mutatus ab illo
præsens Reipublicæ Christianæ sta-
tus? Nunc monstra reputatur viri
Ecclesiastici, quorum habitus olim
venerabilis erat, nunc est abiecta vi-
lior alga? Quid ajo? In tantam auda-
ciam prorupit hominum peruersi-
tas, ut religionis studium procul à
multis regionibus exigere non du-
bitarint. Expulsa enim ex Anglia,
Scotia, Belgica, parūque abest quin
ex maxima Europæ parte, religio,
vita spiritalis, Christiana doctrina
longè abigatur. Omnis refrigit pe-
nitus charitas, hinc non minor est
apud plerōsque sacerdotalis ordinis
ignominia, quam antiquitus eius
fuerit gloria ridetur, scommatibus,
defecti

257
defectu legis pœnalis multis in lo-
cis impetitur, & quasi Deo ita sacri-
ficiū fiat nihil non iniuriarum ac
contumeliarum ei infertur. In sum-
mum Pontificem plerique vel pro-
letarij & trium literarum homines
valedicta conferunt: omne eius fa-
ctum licet etiam sanctum, conuitiis
infectantur. Cardinalium vitam te-
rerrimis maculis obscurant. In Epis-
coporum pietatem & industriam in-
credibile dictu quàm sana & aspe-
ra tonitura mittant, in Religiosorū
vitam & eorum Abbatias, seu mo-
nasteria vel conuentus quicquid in
buccam venit effutiunt, sicque nihil
in vniuerso mundo reperiri potest
tam sanctum quod improbissimo-
rum hominum calumniis expositū
non videatur. Verum hæc vnde tan-
ta calamitas? vnde tantus rerum san-
ctissimarum despectus? vnde tanta
ignominia? Non aliunde profecto

(vt iterum repetam) quàm à nobis
 ipsis, exigentibus hoc intolerabilib⁹
 peccatis nostris. Cui enim antea cha-
 rum fuerat peregrinantem & exu-
 lem animam suam, sacris diuinæ le-
 gis meditationibus, sacrorum præ-
 ceptorum obseruantis, diuini offi-
 cij obsequijs tanquã cœlestibus pa-
 scere bonis, Dei beneplacita scri-
 tari, cœlos penetrare affectu, mente
 circumire supernas mansiones, sa-
 lutare patres Prophetarum, alloqui
 coronas Apostolorum, martyrium
 admirari triumphos, obstupescere
 ad pulcherrimos Angelorum ordi-
 nes: nunc omnibus his contemptis,
 turpi se quisque corporis mancipat
 seruituti, cami habenas laxat, ventri
 indulget, in auaritiæ studio omnem
 curam industriam atque laborẽ fi-
 git, fas omne abrumpit, omni que
 flagitio turpis lucri causa sese astrin-
 git, vt meritò de temporibus hisce

Ouidius Metamorphoseos I. vaticinatus fuisse videri potuerit, dũ act. 2.

Ouidius
 Metamor.
 I.

*Protinus irrupit vena peioris in auium
 omne nefas, fugere pudor, verumque, fidesque:
 In quorum subiere locum fraude, que dolique
 Insidiaeque & vis & amor sceleratus habendi.*

Ab sit tamen vt hæc de omnibus, de-
 ptis nullis, lata credatur sententia.
 Confido namque & persuasissimũ
 habeo multos in officio sacerdota-
 li cõstitutos, disciplinata vitæ ama-
 tores, salutis suæ desiderantissimos,
 rebus fluxis & caducis minimè in-
 hiantes sed cœlestia affectantes vbi-
 cunque terrarum reperiri: nihilo-
 minus tamẽ omnes & bonos & ma-
 los opprobrium manat. Tãta enim
 est multorum tepiditas, tanta disso-
 lutio, tanta discordia, tanta denique
 viget in eis passionum maluũ & vi-
 tiorũ (vt sic loquar) immortificatio
 vt bonorum nomen obscuris offu-
 catum sit tenebris.

Quid igitur mirum si Dominus nos det in opprobrium & in sibilum, & quod minatus est, in direptionem cunctis gentibus? Nam cum antea ter felices se esse putabant si religionem Catholicam magno animi affectu colerent, modò secus omnia contingūt. Oculi hominum (inquit scriptum sacra) ad auaritiam & ad sanguinem effundendum, ad calumniam, ad cursum mali operis intenti sunt: in Genesi quoque legitur quia vidit Deus quod multa malitia hominum esset in terra & omnis cogitatio cordis eius intenta ad mala. Et in prouerbis scribitur Pedes hominum ad malum currunt. In Ieremia, De malo in malum ingressi sunt: quare rectè eos mala sequuntur. Hinc Gregorius Nulla dominabitur aduersitas, si nulla dominatur iniquitas, nec aliud clamat sapiens, Corda, inquit, filiorum hominum replentur

malitia & contemptu in vita sua, & subdit, & post hæc ad inferos deducuntur. Natura enim humana tam deprauata est ut ex se mutari non valeat, quare necesse est eam comitentur mala: sequantur aduersa. Hinc sapiens, Nequam est natio illorum & naturalis malitia ipsorum quoniã non poterit mutari iniquitas ipsorum in perpetuum, semen enim eorum erat maledictum ab initio. Sed dicet aliquis instè quidẽ malos mala sequuntur, bonis verò præmia non supplicia debentur: sed audi quid respondet Iob, Si impius fuero, vae mihi, & si iustus, non lauabo caput saturatus afflictione & miseria: primis enim afflictio: pœna est, secundis medicina: illis supplicium, istis exerritium & præmium, omnium tamen, ut ait sapiens, multa est afflictio, quod Apostolus non negauit, inquiens ad Timotheum, omnes qui

viuere volunt in Christo, persecutionem patiētur. Hæc sunt quæ hoc tempore de viris longè integerrimis scribenda esse putauimus, quòd res profectò indigna esset, martyria tot præstantissimorum Patrum perpetua obliuione sepelire. Laborauim⁹ in eo non quantum voluiffemus, sed quantum patiebatur temporis ratio: festinantibus siquidē quibusdam hac in re fuit obsequēdum, qui exiguis temporis & angustis terminis nos arctarunt. Si ergo qua in re dormitatum fuerit, veniam dabit Benignus lector: cui si hæc placebunt, alia adhuc quædam quæ habemus præ manibus non inuiti offeremus.



DE MARTYRI

BVS FRANCISCANIS QUI IN FLANDRIA

CVM CIRCA GANDAVVM TVM

alibi pœnis acerbissimis morteque affecti sunt.

FLANDRIÆ regio vt est rerum omnium vbertate affluēs, ita etiam, vt fere fit vbi luxuriæ instrumenta non defunt, omnium herefēōn sentina quam commodissimè eō fuit inuecta. Hinc est quod tot tamque crudeles ibi sacerdotum aliorumque Ecclesiasticorum virorum elades, tot Catholicorum ipsorum, qui opibus pollebāt, diuitiarū rapinē extiterint, tam facilè etiam ad aliorum exemplum se composuerit, vbi vel de exterminando imaginum vsu vel de

Sacramentorum vi & energia infrin-
genda fuit quaestio. Quid quod no-
uissimis hisce temporibus dum Ico-
noclastarum furor in statuas & pi-
cturas debacchabatur, non putarint
expectandum sibi qui signum attol-
leret, sed ij ipsi hac in re summo fa-
ctu elati & primi & duces apud om-
nes sui foederis socios esse voluerunt
idque tam magna dexteritate perfe-
cerat vt vbi in alijs regionibus qua-
dam adhuc ciuitates perpetuo man-
serint sanae, haec vniuersalem aliqua
ruinam ambiisse sit visa. Quid ita?
Nam cum luxus ibi esset intolerabi-
lis, rerum omnium suppetete copia:
sensim vsque adeo excreuere omnis
generis vitia, ita haeresis inualuit vt
dormitantibus iis quorum intererat
prouidere ne quid Respublica Chri-
stiana damni caperet, iustitia labe-
facta, iam caput exerere, & in altum
attollere auderent haeretici. Hinc fa-

ctum est vt no solum etiam iis tem-
poribus quibus aliquid de sectario-
rum machinationibus erat nouus
iunior, verum etiam & alijs cum res
Catholicorum summa quiete frui
viderentur ausi fuerint conceptum
animis virus in populum Dei euo-
mere. Contigit ab hinc annis plus
minus vndecim fuisse Gandau, to-
tius Flandriae oppido praecipuo, mer-
catura, scholis in vniuersitatis more
frequentatis, concilio legum peritissi-
morum virorum honore, celeberrimo:
nobilitate atiam curiaque ibide
collocata illustrissimo, rebus etiam
omnibus vt videbatur pacatis fuisse
dico homines scelestissimos qui pri-
dem diabolo nomen dederant vera
Christi renuntiata fide. Hi (vt solet
hoc hominum genus) couenticulis
sanguinolentis perniciosissimisque
persaepe vbi seipos in reb⁹ pessimis
indies confirmabat delectabaturque

mutuas in hoc inuicē præstātes operas . Ad mœnia ciuitatis frequenter conueniūt quòd arbitrarentur ibi se latere posse magis vbi minor esset populus qui quæ agebant & quæ captabant consilia aduersus iustos posset proderet. Accidit interim quodam die vt dum præclarum aliquod suæ factioni cōueniens stratagemata, statuisent edere: ciuitate sibi putarent egrediēdum, vt contra eam aliquid foris machinarentur quod intus nequibant perficere. Gesta hæc sunt circa sanctorum omnium celebrem diem; inualescentibus iam & frigore & tenebris, hieme nimirum incrementū fumente. Displōsis itaque in pace summa, bellico more tormētis, exeunt & obuium quamque minari voce aggressi, Prætori ciuitatis vt indicet imperant statuisse se extremum aliquod malū ipsi inferre caueat sibi & prospiciat ea qua

valebit industria: exitium ipsi impedere. Nec mirum fanè cum null' vnquam securus furum aut latronum penitus nemo multo minus hæreticorum aliquis in Republica bene constituta, vnquam laudauerit aut cruces aut distortorū membrorum cruciatus aut exustiones multò minus eos qui horum ipsis causa videntur prætores. Ille ergo ipsis lapis offensionis erat in quē canino more dentes suos defigerent dum sibi timentes de futuro supplicio vindictam fumere desiderant. Probè ergo vt sibi videbantur, schopis, hastis, galeis instructi dum procedunt, mercatoribus viginti occurrunt: quorum numerum quod se superare non posse cernerent, cōflictu abstinerunt, aliam sibi expectantes & exoptātes prædam. Erat hæc profectò res ridicula penitus, cum iuramento prius rem flagitiosissimam cō-

firmassent, interfecturos se obuios quosque, id magna quadam animi elatione per viam vbiq̄ue iactitantes. Iephte insigni potius cōtra Ammonitas victoria, votum quod Deo vouerat pie quidem sed non sine temeritatis nota exoluit quod vndecimo Iudicū capite habemus, Votum vouit Domino dicens, si traderis filios Ammō in manus meas: Quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihiq̄ue occurrerit reuertenti eum pace à filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino. Fecit id certè filia propria, patri ea victoria potito cū choro gratificaturæ & cum tympanis occurrenti non illi parcens. Temerita ea erit vouere quod iudicij ratione fultum nequaquam erat: impietatis, verò temerarium votum exoluere maximè circa eam quæ esset ipsi longè quam charissima pie-

Iudic. 11.

Notendū.

tas tamen quædam erga Deum illuxit cum in gratiarū actionē ex imis animi profectam penetralibus solenni voto testatam esse voluit, imprudentius tamen postea agens nihilominus pietatis omni honore non destitutus, Legerat enim vouere & reddite. Ridiculum verò sic vouere est, vt inde ad effecto animas ipsi perdamus. Vel quod effidiendū iusta non discreffionis ratione. Legimus non minus prophana quæquæ perplectura nobis fatuum votum & irritæ spei non esse admittendum, vt narrat Abb. Vrsp. Auen. lib. tertio. Quod Alactus de Tridento, cum à Scenone diacono illusus esset dum pro Rege Chuniberto, cuius arma induerat, se gerebat, vouit (& sanè stultè) votum si victoriā de Chuniberto reportaret, puteum vnum de Clericorum testiculis impleret: In prælio autè ipse cecidit, & Chu-

nibert⁹ victor euasit. Simile per omnia penes speculū est quo fatui certē faciē viderāt suā. Loueachi⁹ dū Comiti Egmondano Amurathi cōsanguinate propinqu⁹, vouit se nō pri⁹ vngeues, barbā, aut crines præcisurū: quā ipsius comites iniustam necem quā sic vocauit sed falsē, vindicasset, ipse autem ab strenuissimo Duce expertissimoque inter terrestres campi ductores facile principe cum suis de bellātus est. Narratur historia in bello ciuili gallico. libro quarto & Domini Laurentij Suriij Carthuciani libro rerum gestarum. Verum quotsum hęc? vt nimirum introspiciamus si quid sit in vobis aut falis aut pietatis aut actio aliqua quæ temeritate vacet. Iuramento adstrixistis conceptam voluntatem, nihil Deo vouistis quia in re diabolicis incantationibus administrata quis locus poterat esse diuinis cogitationibus?

nihil etiam præclarum quod Deo acceptum esset præcesserat. Quā iurando interposit sententiam ratam esse voluistis, eādem circa mercatores deseruistis, non quod nolletis sed quod multitudine aduersariorum impediremini: putastis itaque truculentorum istorum spirituum rabiem non extinguendā sed differendam & in alios exercēdam. Occurrit itaque vir longē optimus in D. Francisci familiam accitus qui eo in ordine dignitatis etiam honore erat illustris. Vicarij enim officiū administrabat apud Hānones. Erat is quidem In-sulis Flandrorum oppido genitus vbi adhuc matrem habet superstitē, duasque sorores quæ relicto furibundō hoc sæculo monialium catui se adiunxere, Athi tamen Hannoniæ constitutis, eius loci apud suos fuit Vicarius, honor profectō qui non nisi egregie pium

doctum ac singulari iudicio præstā-
tem solet conferri. Erat huic cogno-
mentum Prus. Venit hic Atho Can-
dauum vbi tum temporis degebat
prouincialis minister Pater Ioannes
Gillot Namurcensis patriæ, vir infi-
gni & fide & pietate, mirifica rerum
cognitione præditus, in rebus gerē-
dis adeo dexter vt. quod in ordine
nostro magni nominis certè est of-
ficiū Custos Custodum fuerit de-
signatus, Romæ etiam suum datum
suffragium fuerit in iis comitij quæ
à Franciscanæ familiæ sodalibus in-
stituta fuere vt Generalis vniuersi
ordinis minister deligeretur, vbi tū
eximium illud nostri sæculi Ecclesiæ
lumen fuit delectum, nimirū Chri-
stophorus à Capite fontium, modò
Archiepiscopus Cæsariensis penes
quem totius istius amplissimæ &
per totum orbem dispersæ familiæ
esset summa potestas, quàm hoc

maioribus

maioribus ornamentis decorauit
quod esset ipse virtutum omniū &
scientiarum ornamentis clarissi-
mus. Ad hunc ergo Giliot Prouin-
cialem venturus Pater Vicari⁹ Prus
vnâ cum fratre laïco, quem familia-
rem, recepto instituti huius nomine
possum⁹ nūcupare, famimiliari hos-
silestos perduelles habuit obuios.
Ijmox vt Patrem vnâ cum familiari
perceperunt, quicquid residebat in
ipforum animis mali, in hos exerē-
dum putarunt. Itaque tanquam ty-
rocinij sui specimen eduturi bene-
precantem illis Patrem Vicarium
castrēsis suis circuitionibus quasi
metus esset a binis, & proinde astu-
tractanda res esset, tantum effecere
vt Pater à sodali diuelleretur. Egre-
giè profectò remperagunt lupi plu-
rimi contra agnellū vnū, truculen-
tissimi plurimi cōtra eum qui nihil
gis in votis habebat quam omnes

T

singulari beneuolentia cōplecti, denique armorum instructi omnis generis milites contra inermem qui se religionis votis obstrixerat Patrem. Contigerunt hæc sexta hora vespertina sole iam inclinato & omnibus se in domos recipientibus. Hic generosis istis cataphractis victoria tam præclara elatis an misericordia aliqua vsos putam⁹, vt culpatum quod sese religioni reformatæ opponeret demitterent? Non sane. Quid ergo? Vnus illorum adeò graui istu maiore sclopo ceruicem eius percellit vt partes hinc inde dispersæ fuerit. Vnde dubitari nequit quin sæuitia ea fuerit plusquam Neronica vt ictus ita validi alicui incutiatur vt ferrum durissimum circulo etiam suo duplex iisque in instrumentis maximè solidum vnà cum subiecto ligno, forti eo admodum rumpatur & hinc inde dissileat? Nec tamen ces-

sat barbaricus furor quin supra sinistri lateris costas sub humerum vulnus reciperet acerbissimum, quod tamen nōn satisfacit impietati ter quaterque nefariorum hominum dum identidendant & alterum in dextero latore: periculo tamè magis vt postmodum videbimus, expositum. Eo perpetrato inde abscedunt mortuum esse putantes quem tot plagis cōfixerant qui que iam in suo sanguine contabescebat cum in terram pron⁹ iacet. Familiaris interim frater huiuscemodi sæuitiæ non assuetus exclusus à dulcissima Vicarij societate, ad latebras confugit. Horride itaque frigore occupatam a quâ ipse occupat quæ ibi in vicino loco cum esset præsentis effugij dabat inditium. Interim Pater Vicarius dum mortem in supremis labris habuisset constitutam, pro mortuo etiam à scelestis istis hominibus derelictus

ad se aliquantulum rediens, cum tamē ad primum etiam in ceruice datum vulnus, læthale se illud recepisse clamitaret: surgit & tanquam vitam suam in dubium reuocans alternantes habebat opiniones viveret ne an iam periisset. Mirū quiddā euenit. Nam quod homo quātumuis collectis maximè sensibus vniuersis, sano vnde quaque iudicio locorum omnium ea in patria cognitione summa præditus non potuisset, hoc perfecit sanctissimus Pater. Ventilem molam conspicit, versus eam tandit nequicquam dubitans quin aliquod hominum confortiū sit ibi reperturus. Transgressur⁹ vero pontem aquæ superiectū, si modo pons appellandus sit, qui pontis vix ymbra haberet vt quem tenuis arbuscula faceret, & proinde difficilē maximè sanis præbebat gressum ita tranfuit vt læsione nulla videre-

tur affectus. Accedit itaque casam molédino vicinam familiam reperit in præparandis, quæ sequenti die ad forum venales deportantur, rapis. Hic vir optimus magna veniæ præfatione vsus quod domum alterius vespertina hora non inuitatus ingrederetur aliquod in tantis malis quæfuit solatium. Herus ergo accurrit, accurrit & fœmina vna cum sobole tota vt Patrem quibus possint obsequiis deliniant, Instruitur focus, sermo de aliquibus etiam rebus instituitur. Quo facto, Circumspiciamus inquit, patientia incredibili præditus vir quæ tormenta mihi inferēda putarint qualesque sint ex plage quibus miserū hoc corpus affecere. Et vt non adeo recrudescerent vulnera, per inferiorē simbriā acceptā vestem petiuit conuolutam ad caput deferri, quod hac ratione non tam acerbus videretur futurus

vulnerum à veste auulsa contactus. Verum vbi iam dextro latere vestis dimouetur in riui salientis ex edito loco morem exilit sanguis & camini oppositi inferiorem qui igni vicinus est parietem conspergit summa vi & præsentium maxima admiratione. Quod vt videt sanctus Pater cuius pectus diuino amore flagrabat, Gratias, inquit, ago vobis qui me beneuolentia hac vestra complexi refecistis & Deo meo infinitas qui me istorum manibus voluit hic occumbere. Ita interemptus est is qui pro sudalitij Franciscani salute aduigilans, Prouincialem cõuenturus eõ venerat. Voluit illum, non dubium eo honore martyrij prosequi Deus, quod in terris constitutus Dei etiam gloriæ cui omnis debetur honor & gloria, esset quam studiosissimos. Molitor vt videt Patrem suis in edibus animã exhalasse,

ac Frãciscanorum collegium accurrit, lachrymabilem hospitis sui casum annunciãs, cum interim etiam ad Prætorem Iarij deferuntur rûmores ab iis qui ab egredientibus erant moniti vt quæ minabantur, liberè nuntiarent, imminere scilicet. Præsidi casum ineluctabilem. Ita quæ suo functurus officio non ignarus Gallum (Vuallonem possumus dicere) eum esse qui Prouinciali fuerat socius, Vuallones ex vrbe emittit viginti tres, totidem etiam Flandros qui bellicis instrumentis instructi, iam ferò ciuitate egrediuntur (tum siquidem temporis in ciuitate Florentissima portæ etiam de nocte patebant) admirantes nequissimorum hominum tyrannicam barbariem. In turmas se diuidunt vt saluti familiaris consulerent quem non dubitabant fuga iniisse &

in latibulam aliquod confugisse. Undecim ergo Galli Flandros assumunt undecim qui clamoribus omnia complentes miseri fratris requirebant responsum. Ille verò aqua frigore cōcreta habens omnia mēbra stuporem contraxerat ut etiam sensus ipsi vis omnis periisset, cū interim ut ab imminētibus quæ putabat & metuebat periculis esset tutior dumeto vicino rubis & spinis concito se contexisset ut conspectū omnium lateret. Hic ut audit tories in clamari nomen suum quantumvis ad salutem eius se venisse serio repetitis sermonibus indicarent, nihil arbitratus tutum, cum ter prius circa dumetum aquæ vicinum ut fere reperire est apud Flādros obambullassent ut ipsi essent quam proximis periculo maximo plenum aggreditur facin⁹. Aquæ enim fluxum perpetuo sequens, ad eum venit locum

vbi vadum vix reperiret, aqua collum eius iam occupente. Exaudit iterum in clamantium voces & inter spem & metum miris anxietatibus agitatum habens animum constitutus, tendit ad ripam, quæne salutis spe pertingere se posse confidebat. Egreditur acerbissimi frigoris importunitate press⁹ idque adeo ut an viueret sanus an vero morti iam esset proximus omnino non sciret. Educitur ergo ad molitoris supra nominati domum vbi Patris Reuerendi cadauer intuitus non potuit non ingemiscere & detestari novorum hospitem crudelem audaciam in virum optimum & singulari benignitate commendatum omnibus designatam. Refecit sese ut potuit & animum tandem arripiens manifestissima vltioris vitæ signa dedit, qui quantumvis ab impiis dimitteretur saluus, tamen eo fuit metu per-

culsus, ea hæreticorum quam non ignorabat multorum relatione fauicia plusquam barbarica turbatus vt ibi salutis præsidium sibi quærédū esse putaret vbi sæpe alij causam exitij reperissent. Reuerendus Pater Vicarius sepulturæ mādatus est humeris piorum fratrum in urbem delatus, inter quos fuit vir singularis pietatis & eruditionis: Pater, Iacob⁹ Vasseur qui qua est in efformandis concionibus dexteritate atque ad eò Zelo pro domo Dei dum nullū nō mouet lapidem vt salutaribus diuinæ legis pascuis recreetur reficiaturque grex Catholicorum sibi diuersis vicib⁹ hac in re cōcreditus ac proinde quid pietas ipsa hic requirat ignorare nō potuit: martyr sanctissimi qui etiā pridē de Ecclesia Catholica similibus officiis erat optimè meritus: summa quadā animi gratulantis lætitia corpus suorū putauit hume-

rorū opera sublatū esse inhumandū. Is, vt parshuius rei non modica fuit, atque etiam plurima à familiari percepit quem non exiguo fuit profectus munere vt vniuersæ rei veritatem cognosceret, vnus eorū fuit qui nobis historiam hāc patefaceret, cui eo magis adhibenda erit fides quod ab eius ore iam pridem multi depēdeant vt diuinarū rerum cognitionem cōsequantur perspectaque habeant quamplurimi hominis integerrimi etiam in familiari congressu fidem, eique hac in ob causam nihil non deferant quod indubiè facturi non fuerāt si aliquid quod vel parum à veritate recederet, ab eius pectore proficisceretur. Statim vt res omnis ad Catholicorum aures perlata est, incredibile fuerit quam ingenuerint omnes & optimi patris casum deplorauerint. Verum ea fuit istius sæculi infœlicitas

quantumuis penes Catholicos suprema autoritas esset, ut nefarij quiuis quemcunque reperissent vere Catholicum, eum hoc nomine sibi putarent interimēdum quod veram fidem esset amplexus. Hinc tot clades ibidem, tot latrocinia tot Ecclesiasticorum virorum persecutiones peccatissimis etiam Florētis Ecclesiæ temporibus, ut viderim⁹ subinde nemora flagitiosissimorū hominum cohortibus plena fuisse, itaque eos pastoribus aliisque viris optimis infidiatos, ut non desisterent donec aliquos reperissent in quos suam exerent rabiem. Solebant tū aures, nares & si quid aliud eorum animis collibitum fuisset præcindere, indēque rosarium, ut nostræ religionis hominibus vsitato utar nomine, conficere, ne quod barbarum exemplum prætermitterent quod alias fuisset vsurpatum ne etiam

novū aliquid post modum reperirent segnaces de quo laudis gloriam aucupari possent quod novum insolentiæ genus aut inusitati tormēti comperissent. Atque eo deuoluta est superbissimorum hominum audacia scelerum suorū conscia ut cum monetur subinde hæresis infamia notat⁹ quod ea ratione quam subit vitam instituens, cœlestis regni particeps non sit futurus, respondeat, animam si Deus nolit, Diabolum profectò non recusaturum. Dicite mihi per fidem vestrā degeneres filij quos hic non immeritò compello qui sanctæ matri Ecclesiæ iā pridem nuntium misistis an hæc sint virtute aliqua insigni præditorum verba an verò, eorū quos salutis nulla ratio tenet. Nam si Dei non estis filij, Diaboli quod sitis non est mirū ut enim dicit Christ⁹, qui nō est meū cōtra me est, qui meū non colli-

git, ille dispergit, Vos autè non modo non declaratis vos cum Christo non esse aut obscure cum illo inuiti colligitis, sed toto mundo inspectate dispergitis etiam & vineam Christi quibus potestis partibus, si modo potestis demolimini. Verum hic cesset orationis nostræ cursus, cum Patris huius & adiuncti familiaris pœnas rudi licet Minerua, hucusque depinxerimus. Ad laudem tamè Dei optimi maximi laborauimus, qui sua benignitate omnibus nobis in veræ fidei confessione, stabilent concedat atque ad tormenta sustinenda pro eius amore indubitarum animum, qui est benedictus in sæcula. Amen.

QVAE AB HÆRETICIS PERTVLERIT

F. Guilelmus Holst
Franciscanus.

BRugis celebri Flandriæ oppido & olim emporio quod ibi fuit celeberrimū, illustri habuit etiam suum Collegium Franciscanorum ordo unde non raro præstantissimi viri prodire qui labascentem Ecclesiā suis humeris sustinerent. Fuit in hoc conuentu quidem nomine Guilelmi Holst, qui optimis erat prognatus natalibus virtutū nobilitate clarior. Is cum lenta admodum febre teneretur, reficiendi animi corporisque stabiliendi gratia in patriam sibi putauit esse proficiscendum quæ ipsi erat non lōgè à Bruxella distita.

Huc dum venisset, non nihil habet
 putas aëris ea mutatione & libertate
 aliquali qua ibi potiebatur futu-
 rum ut corporis etiā mutaretur con-
 stitutio. Verum tantū abest ut mor-
 bi vis se remiserit ut etiā maiora
 sumpserit incrementa. Consilio ita-
 que nouo inde sibi recedendum pu-
 tat & ad collegium suum regrediē-
 dum. Venit ergo Gandauum, ac de-
 bilitati corporis exhaustas propemodum
 omnes vires persentiscens, extra portas
 ciuitatis constitutus quā Brugas ducit
 iter incepit cogitare de vehiculo quo
 vteretur pedibus non valentibus fungi
 solito officio. Expectat aurigam quemuis
 oppido egrediētem rogat num dato stipen-
 dio possit currum conscēdere. Nul-
 lus non petitionem Fratris reiecit
 etiā ij quorum currus vacui propemodum
 doliis tantum aliquot erant onerati.

omnes

omnes ne quid contagij foueret vbi
 vident eum languere & corpore esse
 ita debilitato. Superueniunt inter-
 rim validi iuuenes quatuor qui mi-
 seratione moti fratrem auxiliij om-
 nis spe destitutum rogarunt an se il-
 lis vellet adiscere comitem non de-
 futuros in quibus possint fratris ne-
 cessitati. Adiungit se blādis illorum
 colloquiis aliquousque recreatus &
 serpit potius quā progreditur, adeo
 malum perpetuo inualefcebat, infirmitate
 maiora perpetuo incrementa sumente.
 In itinere verò densissimum nemus est.
 Per hoc trāseū- dum illis erat. Hic ergo
 occurrunt illi facinorosi latrones qui
 ad nihil aliud tendebant nisi ut Catho-
 licorum, religiosorum maximè, sanguinem
 funderent. Dimittunt quatuor hos
 iuuenes, Fratrem verò arreptū multis
 verbis verberibusque onerant. Cumque
 errarent ji ut mitius

v

cum morbido Fratre agerent, respó-
derunt non diu illum morbo tor-
quendum, se facile adhibituros re-
medium quo mali vim amplius nó
sentiát. Alligatum ergo ad arborem
scloporum istibus petunt quamplu-
rimis, collimantes in eum oculos tá-
quam in scepi album vt sagittandi
peritiæ certa quiuis daret inditia, dū
in eo alter alteri præferri contendit.
Cum iam pluries esset impetitus re-
petitis saepe ictibus, aduolant nefarij
illum expirasse arbitantes vt videát
quis globulus ipsi læthalis esse po-
tuerit. Dispiciunt serió & ipsum ani-
mam mūdum efflasse reperiūt. Quid
faciunt scelestissimi? Securi ab occi-
pitio ad nates vsque partē dorsi me-
diam findūt, non secus ac fit in por-
corum mactatione quos occisos eo
modo aperire solitum est vt illa par-
te ad penetralia pateat accessus.
Grauis adeò martyrio occubuit fan-

ctus Pater. Nam ob pecuniam non
apprehesum fuisse eum qui pro in-
stituti ratione pauper esset, manife-
stum est. Institutum ergo monasti-
cum maximæ huic crudelitati cau-
sam dedit.

DE PATRE IOANNE
Pennemans Guardiano Slu-
fensi, qua ratione reper-
tus sit iugulatus.

BRugésium olim celeberrima ci-
uitas quod mercatu omnis gene-
ris rerū esset insignis vt pote empo-
rium eo tempore toti mundo notif-
simum: portum habuit maximè fre-
quentatum apud Slufas in maris lit-
tore sitas. Quas enim maioribus nau-
uibus atque adeo tyrannibus adu-
xerant opes, quas venui exponerent,
mercatores: eas vbi ad Slufas ventū
esset per Dammense oppidū nauib⁹
non ita amplis quarū capax poterat

esse is fluuius, imponebāt ad Brugēse oppidum deferendas. Hac ergo in Slusensi ciuitate collegium fuit Franciscanorum, quorum præfect⁹ siue Guardianus (vt vsitato vtar vocabulo) erat Pater Ioannes Pennemans. Contigit autē in insula Slusis vicina festiuitatem quādam esse certo tempore, quæ, vt dieb⁹ festis prolixior & ornatior est ceremoniarum cultus etiam insigni oratione à doctissimo aliquo habita, solet decorari. Hanc in rem deputatus fuit optimus Pater Guardianus qui & pietate & eruditione longè erat præstantissimus. Proficiscitur itaque eò vir zelo Dei exardescens vt celebrē festiuitatem, celebri oratione exornaret. Quod quidem seriò perfecit, nō parum in sese hæreticorum animos qui longè latè que sua indies, clāculum tamen extendebant pomœria, extimulans, non ferens indomitam

flagitiosissimorum hominum arrogantiam incrementa semper sumere, & in certissimam Ecclesiæ perniciem propagari. Hunc ergo à concionis loco recedentem, ingulant, femotis arbitris ne luctuosissimi, optimi viri casus, authores esse ab aliquo dicerentur. Repertus est interceptus, facinoris authores necquiquaminuoluere. Causam occisionis non vitium aliquod, non proditiones suspicio sed vitæ dedit innocentia & integritas.

DE IIS QUI IN DIE-
sternio Brabantiae oppido
extincti sunt.

Cv m his vltimis temporibus quibus Iconoclastarum rabies in viros quoque optimos defæuit, ante annos plus minus duodecim: contigit eos etiā magna vij Diesten sem ciuitatē ingredi vbi duos Frācisani

instituti fratres turpiter necant cum ante opidum duos etiam prius interemissent atque alios duos vehiculo impositos carnifici tradūt suspēdendos. Horum alterum aggreditur Minister sperans se facile hūc in suā sententiam pertracturum . Itaque ubi sermonem finiisset impius: Frater hic graui oratione incipit hominem cōmonefacere officij sui proponens ei grauiſſimas inferni pēnas iudicijque ridigissimi iustitiam: qua fratris oratione irritatus magis quam emēdatus, in apertam erupit contumeliam. Erat enim ea impotētis animi vis vt cum rationū pōdere se pressum videret, ad iniurias & opprobria cōuerteret animū. Militi verò cui custodiēdus erat tradit⁹ frater eum vt dimitteret minister rogabat: verū perstitit ille in suis cōuitiis obiiiciens insultantis more ipsū de cruciatibus agere qui iam iā sit laqueo

ſnienda vita ad quod optimus vir respondit Breuem eā esse pēnā quæ patibuli supplicio inferretur, grauiſſimam & æternā eam fore quā Minister sustineret apud iuſeros . Hic magis exardescit nefariis hominis impotens anim⁹: marsupio que aperto profert daleros duos, illi patriæ vſitatam monetam, eosque militat vt quam primum suspēdatur . Plusquam ſcēmina profectò ministri impudentia & miseranda militis auaritia qui mortem fratris venalem habuit modico argento . Et tamen huiusmodi agendi ratione plerique vtuntur, & nihil hominus in rebus vbi que propemodum omnibus sunt primi. His administranda Respublica committitur sacra humanaque omnia permittuntur. Suspēditur itaque ex arbore ipse vita longiſſima dignus Frater & ex altera etiam eius sodalis . Hoc modo fra-

ter vterque laqueo vitam finiuit, nō
dubium quin iā post cruciatos istos
finitos æternis gaudiis potiantur, ad
quæ nos etiam post hanc calamito-
sam vitam euehat ij qui est in sæcu-
la benedictus, Iesus Christus Domi-
nus noster. Amen.

QVA RATIONE APVD
Ruremondenses Franciscani fue-
runt abhæreticis excepti.

Ruitas Geldriæ est Ruremō-
da oportuno admodum &
belli tempore conuenientif-
simo loco sita, sedesque eadem est
Episcopalis quā hodie occupat so-
lidissima illa Ecclesiæ columna Gui-
lhelmus Lindanus homo certè & in-
credibili pietate & eruditione im-
comparabili, qua prædit⁹ est, num-
quam satis commendatus. Hoc op-
pidum sibi occupandum putarunt
hæretici quod & fecere. Atque vbi
intrauerunt variis tormētis affectos

quam plurimos fratres & diuersis
pœnis excarnificatos, summo metu
excruciarunt, morte etiam quibus-
dam illata. Tanta enim sæuitia om-
nia tranfigunt vt nisi plurimis præ-
missis cruciatibus mortē non infe-
rant: nec vllū adeo crudele flagitium
reperiri aut excogitari potest quin
id habeant meditatū & inferant vbi
barbariē suā illis libet exerere: quē-
admodū eodem in oppido Germa-
nus quidā miles dum apud Carthu-
sianos omnia demoliuntur ollam
quandā pinguedine è cuiusdā Car-
thusiæ religiosorū corpore extracta
implet, vt sibi ad offerum vsum qui-
bus ille popul⁹ multum oblectatur
seruiat. Ea est ipsorum crudelitas ea
ad nona supplicia excogitanda &
exequēda dexteritas, vt nihil tam sit
crudele quin ab jis iam pridem sit
inuentum & vsitatum.

278

MARTYRIVM PATRIS
Ioannis Grai Scoti.

INter Belgij ciuitates, quæ plurimæ sunt & famatissimæ vna est quæ rebus variis iisque præstantissimis gaudet Bruxella videlicet vbi & regis aula est vnde perpetua nobilium illic agentium splendore tantum & ipsa nobilitatur vt hoc nomine nulla sit quæ commédari debeat: ea ibi ædificiorum magnificentia quæ editissimis illis Romanorū palatiis minimè cedant, diuitiarum affluentia illa quæ cum celeberrimorum emporiorū opibus contendat, denique res omnes ad cõmunem vitæ vsum necessariæ adeò abundè ibi reperiuntur ob commodum vrbis situm vt nihil sit quod desiderare meritò possis. Hanc itaque illustrissimam ciuitatem sibi putarunt occupãdam hæretici, vt semper iis locis insidiaban-

279

tur, quæ re aliqua cæteris antecellebãt. Occasione itaque sumpta quod illustrissimus Princeps Ioannes Austriacus ea ciuitate excessisset Namurcum se conferens, atque Princeps Auriacus tanquam alter Iuppiter stator ab iis esset vocatus qui aut erant apertè hæretici aut hæreticis ipsi Catholici (vt videri volebant) non parum fauebant: videntes viam sibi facillimam stratam esse ad eam urbem inuadendam & consueta cõtra icones prælia instauranda fenestram sibi apertam esse, ductu Principis Auriaci ingrediuntur cum is qui iam erat locum tenens (vt trito vtar vocabulo) totius Belgij nimirum à Patriæ ordinibus euocatus ex Zee-lãdia vbi tum degebat vt etiã simul esset Brabantia gubernator regiam etiã ciuitatè sibi putarit occupandã. Turpe fuit profecto adeo turpiter libertatem prodere hæretico vt qua

ea gens Brabática, prærogatiua fruebatur nulli vt esset præfecto alij subiecta post regem quam cõmuni totius Belgij gubernatori, hominem tamen tũc adsciuerit qui vniuersam illam patriam cladibus, incendiis, bonorũ direptione repleuit: vt nulli plus sibi detrimẽti attulerint quam dũ præpostero id nimium consilio vtuntur ipsimet, propriæ suæ ruinæ authores & quod metuebant sperantes euadere cecidit super eos iuxta illud dictum propheticum gladiũ metuistis, & gladium cecidit super vos. Ezechiaæ sexto capite stulta præfecto fiducia eis fuit, quæ aliquando non huic multis ab annis Basilium Moscouitarum Principẽ occupato Smolẽctio, sinibũsque proximis vastatis dum in Lithuaniam nõ suam, irripisset patriam, Cõstantino Ruteno, celeberrimi nominis Duci, ab Sigismũdo Rege auisso Rege polono ad

Boristhenẽ tradidit. Historia cõscripta declarat ad longum quam miserima sit stulta confidentia maxime in re iniusta & rebellione vt Flãdris omnibus luce clarior est videtur. Iou. Historia decimatertia. Atque si hanc ob rem his Flandri perduelles à quibusdam appellarentur, Hispanicum se tyrannidem à patria propulsare velle aiebant, cum interim eorum gubernatorum aliquis quos vngnam misit Rex catholicus illam desolationem funestissimam quam modo videmus Belgio nunquam attulent, vestigalium exactionũque multitudine ita ciuium benignitatem fatigauit, tot denique animarum strages nemo fecit, nec a viginti ab hinc annis ab omnibus simul in vniuersum factus esse est manifestum. Rebellio hinc eorũ patet qui notissimæ Regis voluntati parere nolabant. Verũ in optimæ alioquin

gente hæc eò obtigisse citius arbitradum est quod imperita esset technarum earum quibus heretici assueuerunt. Optimè sibi consultum putabāt Catholici quod Princeps ille principis tenebrarum satelles solenni iuramento defensionē fidei Catholicæ & Romanæ se futurum confirmasset, verum cum iuramentorum ac foederum penes eos non sit certa ratio, facile putauit se posse pacta infringere. Hic itaque ut Domino Austriaco, cuius anima modo diuina gloria fruitur, sese opponeret, quicquid erat propemodum aut in Belgio aut Scotia aut aliis partibus hæreticorum simul cōtraxit, ut exercitum inde conflaret: quod Catholici validissimā manum iam Hispanorū & Albanorum tum etiam Belgarum haberet paratam. Pugnatum itaque est vltimo Ianuarij mensis die maxima animorum contentione, ita ut

pauci Serenissimi Domini Ioannis milites maximū patriæ Ordinū exercitum partim debellarēt, partim in fugā conicerent. Tum demū præsidii repleri ciuitates ex iis hominib⁹ cōflatis qui catholicæ fidei essent cōiurati hostes. Introducuntur ex his plurimi etiā in ciuitatem Bruxellensem quā deferendam ideo arbitrabatur Auriac⁹ quod metueret ne ciuili motu aut vi dederetur in manus Ioānis Austriaci, qui indies ciuitates recuperabat ut iam etiā Louaniū obtineret quatuor tātum à Bruxella miliaris distans. Bruxellæ itaque dum essent hi præsidiarij milites, sæpius vna cum maleuolis ciuib⁹ diuerso tēpore captarunt consilia ut tēporum cultusque diuini vsum catholicis eriperent, cum in ea ciuitate, religio Catholica vsque ad miraculum semper floruisset. Sæpius nō successit quod multitudinem bonorū formi-

darēt. Cōtigit inter cæteras Vatiniano eos odio Franciscanos fuisse persecutos quod iustam Regis causam calculis suis & suffragiis semper cōprobassent & illorū industria viderent fieri vt in fide ciues maiore constantia vterentur. Hinc tot in eos coniecta conuitia tot petiti calūniis iniuriis manifestissimis etiam tum onerati cum adhuc diuinus cultus perduraret, vt etiam iis temporibus a nece alicuius sibi putarint abstinendum. Accidit postmodum accrescentibus perpetuo vitiis & hereticorum numero augmētato vt taceam Principis Auriaci auctoritatem incrementa Indies sumpsisse, maiore audacia etiam perditos homines vt incepisse. Accurrunt ergo furibundi ad Minoritarum collegium vbi tum temporis portarij mun⁹ obibat Angelus quidam cui Iacobus Leifman erat nomen. Hic vt eos accedentes

percipit,

percipit, fores, vt potest optimè, claudit omnesque aditus ita cōmunis vt nō nisi vi possent ingredi. Ipse interim ad dom⁹ interiora peruolās, reliquis fratribus vt fuga sibi consulant suadet: quod & factū est nā per posticum secū sumptis jis quæ auisportare poterant euadunt. Erat inter reliquos vnus Ioannes Grai nomine vir grandæuus & multa grauitate conspicuus septuagenio maior Scotus ipse ex illustrissima Scotorum familia prognatus, patrimonio etiam adeò amplo vt nisi Franciscani ordinis paupertas præ opib⁹ istis placuisset cum ditissimis etiam istius patriæ potuisset cōferri, vt hic taceam quod opimum maximè canonicatum cū iam Ecclesiæ ministerio se addicere decreuisset recusarit, tam erat firmum istud sancti viri monastica paupertatis suscipiendæ propositum. Hic itaque præsen-

x

rissimum periculum intuit⁹ fugere ob
 senium non ita commodè potuit &
 maluit in Ecclesia ipsa quam alibi
 animam Deo reddere, his ad fratres
 verbis usus. Hæreamus quæso in
 hoc loco, nec arbitremur alibi foeli-
 cius nos morituros quam in Eccle-
 sia corâ venerabilis Eucharistiæ sa-
 cramento. Hic operiamur impios
 satellites vbi etiam sepultura spes
 est maior quod difficilis corporum
 transportationis absit incommodi-
 tas. Verû non profecit apud eos qui
 sibi satius putarunt fugam accipere
 quam vltiore mora exacerbatos
 nequissimorum animos experiri Il-
 li interim qui ad mortē Francisca-
 nos Patres quærebât vi magna vtū-
 tur vt fores infringant, in quo adeo
 promouerūt vt eas desoluerint. In-
 grediūtur tanquam rabie quadam
 concitati & obuium portarum qui
 solus permanferat ynâ cū Patre Ioâ

ne. Qui frequētissimè reperitis istos⁹
 cedūt, hac in eū clementia vsi quod
 non interficerent. Progrediūtus vl-
 terius, in templo venerandum Patre
 reperiunt nil nisi morte iam ab impiis
 expectantem. Accurrunt itaque ce-
 dū & verbis iniuriatū: plenis homi-
 nem optimum laceffunt. Ille quid
 ageret ignarus, humili voce pascere
 obsecro, inquit, pascere; Sauiissimū
 verò in bonorum osores, tibi nē, in-
 quiūt, scelestissimè parcem⁹? arreptū
 que gladio eorū aliquis capiti grauiss-
 simum idque lethale infigit vulnere
 dicēti Ego certè vobis parco. Atque
 hac ratione vir sanctissimus à pesti-
 mis hominibus in loco sancto corâ
 corporis Dominici sacramento in-
 teremptus est. Erat hic profectò vir
 incomparabilis, qui cuncta omnia
 potuisset vitæ subsidia in paternis
 adibus cumulatissimè habere, ma-
 luit tamen fortis suæ conditionē cū

inopia Frācisani instituti commutare . Et nequid ad spiritualium diuitiarum splendorem optimo viro deesset, voluit illum Deus supremo hoc honoris ornamento decorare vt martyrij corona ornatum ad se vocaret. Quantæ in vita sanctitatis fuerit illud abundè commōstrat quod stigmatum B. Frācisani habuerit pedibus impressa signa maxima, ad latitudinem semipollicis & eiusdē dimidiati. Eorum ego vnum vidi dū intuendū signi causa pedem mihi exhibet, alterūque fuissem contēplatus nisi molestiæ decrepito viro inferendæ met⁹ ab eo me abstraxisset. Mirum profecto eum virum ad illam sanctitatis perfectionem attingisse qui alioquin omnibus ornatus cum corporis tū fortunæ bonis potuisset à recto tramite salutis recedere & perniciosus ex consuetudine quorundam nobilium negotiis se

ingerere. Post occisum optimū Patrem accurrunt ciues vt quid ibi gestum sit perscrutentur . Deprehendunt veræ pietatis patriarcham sceleratissimo facinore interemptū. Ibi multus eiulatus, cum, vt diximus, Catholicos ea vrbs & feruētissimos & plurimos fouerit semper, lacrimæ effusissimæ, querimoniæ infinitæ quod nefarij homines integerrimum virum trucidassent. Perspecta ipsis erat viri virtus, innotuerat vniuersis eius sacrificandi ritus qui summo cum mentis affectu perficiebatur, præclaræ autem virtutis tot erāt exempla vt vnusquisque quid admiraretur quidque ad imitationem sibi proponeret satis haberet. Certatim itaque atque non sine contentione quadam sancta, optim⁹ quisque cuius effusi martiris huius sanguinē partem aliquam sumit & domum querulus reportat, vt etiam olim

exultorum martyrium cineres sum-
 ma diligentia colligi solebant. Ac-
 cidit verò vt quidã infirmitate gra-
 uissima detentus nouitate rei ad ma-
 ximam admirationem adduct⁹, san-
 guinem sancti Patris sibi veller ex-
 hiberi, quo obtento eundem incre-
 dibili mentis affectu venerari cepit
 ac etiamnum exosculari: quo factò
 qui in mortis faucibus alterum pe-
 dem defixum habebat, subito con-
 ualuit, infinitas Deo agens gratias
 quod martyris optimi sanguis, me-
 lioris valetudinis imò vitæ occasio-
 nem dedisset. Agam⁹ & nos gratias
 Deo qui cū nusquã Ecclesiam suam
 destituat: hoc profectò tēpore adeò
 calamitoso non solum non eam de-
 seruit verum plurimis ornamentis,
 xaltauit dū viri quiuis integerrimi
 libenter pro Christi nomine patiū-
 tur, & nulla est natio, regio omni-
 no nulla quantūuis ab Ecclesia Ca-

tholica maximè aliena videatur
 quin aliquè habeat qui Christi no-
 men sua professione & perpeffis tor-
 mentis sit attestatus. Vniuersalè si-
 quidem Ecclesiam esse hoc nò pa-
 rù attestatur quod sicut in fidei su-
 sceptione locus omnes, nationes y-
 niuersæ sunt participes, sic etiam v-
 bique ex omnibus sint qui cruciat⁹
 & tormenta mortē denique ipsam
 libenter subeant. Est regio illustris-
 sima Scotia hæreseos tamen vitio
 quã maximè infecta, ea tamen viros
 habet & doctissimos & plurimos
 singulari pietate insignes vt in Bel-
 gio, illo ex regno vidimus quã pluri-
 mos: qui non dubitent etiam cum
 capitis periculo Catholicæ fidei
 professionem facere. Quos egregios
 viros habet modo ea regio, quosque
 habuerit aliquando, non est necesse
 commemorare, q̄ res ipsa notior sit
 quã vt elucidatione aliqua egeat ei⁹

regni viris per totū terrarum orbē
dispersis & incredibilis cum virtutis
tū eruditionis exēpla singulis demō-
strātib⁹. Vnū hic referā q̄ non pau-
ci mecū obseruarūt esse in iis prater
rarā pietatē, ingenij aciē incredibi-
lē quā ad literas apportātes omnib⁹
eruditionis laudē longē antecellūt.
Scotus vnus huius rei testis locuple-
tissimus esse potest qui solus tātum
ingenio est cōsecutus quantum re-
liqui scolastici omnes, cui quidem
Scoti nomen hanc ob causam attri-
butum arbitror, quod non parum
ad commendationem eius facere
putarent omnes quod eo esset lo-
co prognatus qui præclarissimorū
ingeniorum est feracissimus, quæ
dum vt conuenit excoluntur singu-
larem adferunt eruditionis fructum
& laudem pariunt homini maxi-
mam ornamentūque immorta-
le, indubitato casu possessori procu-
rant, ad laudem Domini Dei qui est

corona, omnium, cui honor in se-
cula. Amen.

QUALI MORTE DIX-
MUNDÆ INTERIERIT
venerandus Pater An-
dræas de la Diick.

AP V D Flandros ciuitas est,
Dixmudæ habens nomē,
quæ ob vicinorum hære-
ticorum improbitatem, ab imagi-
num confractioe & similibus se-
ctariorum actibus non potuit esse
immunis. Ciuitas est oportuno satis
loco constituta, non procul à mari,
vnde commodius eō voluptatum,
quæ ad Dei concitandam iram fiūt,
instrumenta inuehi potuere. Offen-
sus itaque & illis Omnipotens, hæ-
reticis illic viam patere voluit quib⁹
eorum corrupti mores qui prius in

oppido erant, castigarentur, amendanturque: aut sanè ipsorum, mētis ita exigentibus cum in profundū peccatorum venissent, contemnerent. Ante trienniū ergo à quo hæc scribimus cum ciuitatem illam iam occupassent: circa Pentecostes festū ad inuadeum Franciscanorum monasterium, quod extra oppidum situm erat, sese parant atque eodem tempore maguo furore illud inuadunt. Cæteris fugientibus qui Diuo Francisco nomen dederant, remansit quidam decrepitus omnino Pater, senectutis vitio non satis firmis pedibus, vt fugæ tædia posset perferre. Hunc apprehendūt atque ad publicum carcerem ciuitatis deducūt. Vbi dum aliquo tēpore fuisset detētus, ab iis ipsis furiosis satellitibus educitur publico spectaculo virgis cēdēd^o. Quod certè ea acerbitate fuit factum vt nihil nisi meram sauitiā

& tyrannidem hæreticorum ex adeò horrendis plagis liceat percipere. Acerrimè itaque exceptus bonus Pater carceres repetere cogitur ibique ea abstinentia, totque incommodis & miseriis est affect^o vt mors necessaria fuerit subsecuta, quam dum homines impij ad proximam esse considerant, tanquam singulari eum beneuolentia prosequerentur, carcerem egredi iubēt & in monasterium suum se recipere. Quo cū vix peruenisset, tot exesus cruciatibus, animam Deo reddidit vir longissima vita dignissimus. Animaduerti hinc potest, quā procraci sint in omnes bonos hæretici qui religionis nullam, ætatis permodicam rationem habent, fouendus potius erat optimus senex quàm tot miseriis excarnificandus: sed ipsis præclarum visum fuit de eo, referre victoriam, qui nec posset nec vellet,

magnopere crudelitati sese talium,
hæreticorum videlicet, opponere,
sed potius, & fœliciter quidem, pro
amore ipsius qui nos redimit, &
sanguinem suum præiosissimum pro
peccatis nostris effudit, ad mortem
vsque animam traderet & ad verba
impiorum inuariabilem reddidit.
Cui Laus infinita in sæculorum se-
cula. Amen.

Finis Martyrij Patrum Fratrumque
qui in Belgio passi sunt.